

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

MOBILIZAREA RESURSELOR INTERNE

PENTRU

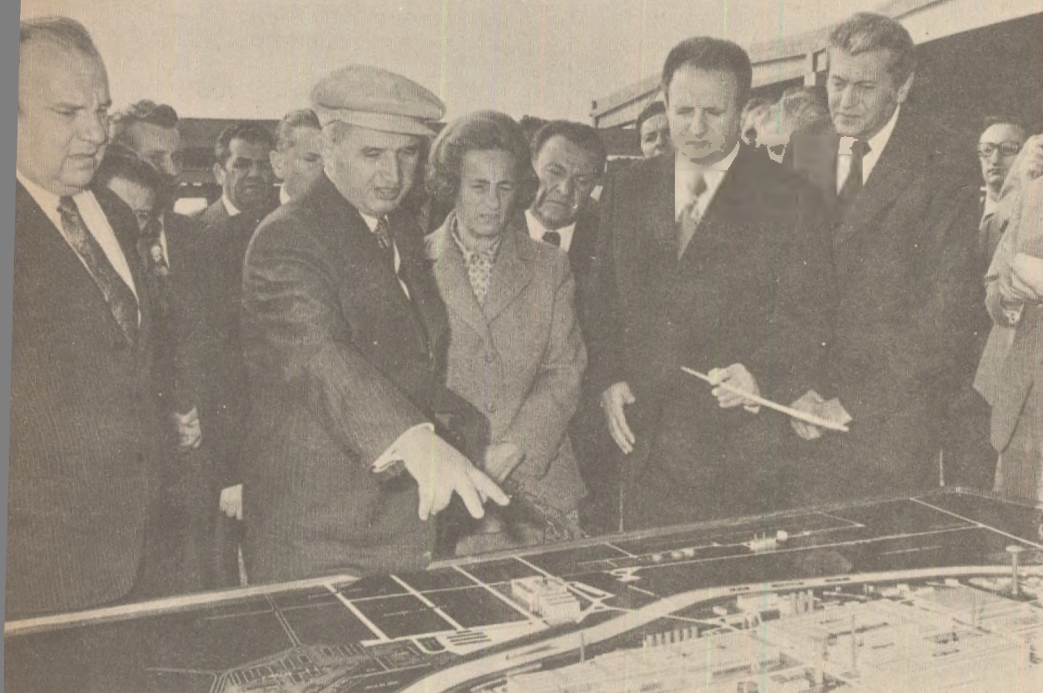
ÎNDEPLINIREA PLANULUI

LA PRODUCTIA NETĂ

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A PARTICIPAT LA DESCHIDERA NOULUI AN DE ÎNVĂȚĂMÎNT

La marele miting din municipiul Cluj-Napoca

În fața machetei Combinatului de utilaj greu

Entuziastă manifestare de dragoste și prețuire a oamenilor muncii români, maghiari și de alte naționalități față de secretarul general al partidului, importante orientări privind perfecționarea activității de producție, organizarea învățămîntului pe baze noi, revoluționare și educarea comunistă a tineretului.

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A PARTICIPAT LA ȘEDINȚA ACTIVULUI DE BAZĂ DE COMANDĂ ȘI DE PARTID DIN ARMATĂ

ANUL DE ÎNVĂȚĂMÎNT SUB SEMNUL REALIZĂRII SALTULUI LA O NOUĂ CALITATE

CA UNA DIN CELE MAI FRUMOASE TRADIȚII ale școlii românești contemporane și de data aceasta noul an de învățămînt s-a deschis în prezența tovarășului **Nicolae Ceaușescu**. Ampla cuvîntare rostită de secretarul general al partidului la marea adunare populară desfășurată la Cluj-Napoca în prima zi a noului an de învățămînt constituie un deosebit de prețios îndrumar pentru ridicarea în continuare, pe noi trepte, a școlii românești, mai ales în această perioadă cînd și învățămîntul, ca și toate celelalte domenii ale vieții economice, sociale și spirituale ale societății noastre este confruntat cu exigențele afirmării ferme a revoluției tehnico-științifice, ale efectuării saltului de la acumulările cantitative la o nouă calitate.

Semnificativ din acest punct de vedere, noul an școlar a început în condițiile încheierii procesului de reorganizare și reasezare pe o bază nouă, trainică, revoluționară a întregului învățămînt. Concepția secretarului general al partidului, de a situa la temelia școlii imbinarea strînsă a muncii, învățămîntului și cercetării, și-a demonstrat pe deplin în practică marile sale virtuți, nescutul său potențial de modernizare continuă a învățămîntului, de a crea toate condițiile necesare pentru ca școala de toate gradele să pregătească constructori de nădejde ai societății socialiste multilateral dezvoltate, atît din punct de vedere profesional, cît și din punct de vedere al nivelului culturii generale, al înarmării tineretului cu concepția revoluționară despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric. Pentru că aceste trei laturi sînt de nedespărțit în modelarea personalității multilaterale a constructorilor de azi ai socialismului, a constructorilor de mîine ai comunismului.

Importanța deosebită pe care partidul nostru a acordat-o și o acordă școlii ca principal factor de formare profesională și educare revoluționară a tineretului patriei este evidențiată concret de marile eforturi făcute pentru dezvoltarea și modernizarea intensă a bazei materiale a învățămîntului, pentru a face față exigențelor contemporane, exigențelor unei economii și societăți în plin și rapid proces de creștere, ale unei țări care își propune ca, prin propriile sale eforturi în primul rînd, să depășească într-un timp foarte scurt stadiul de țară în curs de dezvoltare, să se ridice în rîndul statelor cu o dezvoltare medie și a celor dezvoltate.

Pentru că este evident că sînt cu totul altele exigențele cantitative și calitative care stau în fața învățămîntului astăzi, cînd producția industrială este de 40 de ori mai mare decît cu numai trei decenii în urmă, cînd această producție se realizează în întreprinderi dotate cu cele mai noi instalații și utilaje, bazate în mare parte pe stadii avansate de automatizare și de cibernetizare, iar aceste exigențe sînt în neîncetată creștere. Pentru că, de fapt, între dezvoltarea economiei și dezvoltarea învățămîntului există o strînsă intercondiționare.

TOCMAI plecînd de la cerințele obiective pe care dezvoltarea contemporană le pune în fața învățămîntului, în cuvîntarea sa rostită la marea adunare din municipiul Cluj-Napoca, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că „**Trebuie să facem în continuare totul pentru a înfăptui în cele mai bune condițiuni programul de revoluționare a învățămîntului nostru de toate gradele, de așezare a lui pe o bază materială și o concepție înaintată, care să dea posibilitatea tineretului să își însușească cunoștințele de bază din toate domeniile**”.

Una din caracteristicile lumii contemporane este progresul extrem de rapid al științei și tehnicii, materializat deosebi în modernizarea forțelor de producție, ceea ce determină și un proces intens de învechire a cunoștințelor, necesitatea îmbogățirii și reinnoirii continue a acestora și a readaptării la noile condiții și structuri ale producției materiale. Ca urmare se apreciază, și practica demonstrează aceasta, că la intervale de 4—5 ani este necesară o reinnoire a cunoștințelor muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor. În strînsă legătură cu acest fenomen s-a dovedit, în ceea ce privește conținutul pregătirii profesionale, că specializarea îngustă nu mai este corespunzătoare, că ea devine practic un factor de frînare în procesul dezvoltării și modernizării forțelor de producție, deoarece numai pe baza unor bogate cunoștințe multilaterale se poate realiza o adaptare ușoară a forței de muncă la cerințele acestui proces, la progresul continuu al economiei naționale. „**lată de ce, sublinia secretarul general al partidului, problema politehnizării învățămîntului liceal și a învățămîntului universitar — atît tehnic cît și de științe sociale — constituie o necesitate pentru a putea ține pasul cu mersul uriaș al științei, al cunoașterii umane**”. Pentru că o pregătire multilaterală, mai ales în condițiile unei tot mai vizibile întrepătrunderi a științelor, creează un orizont larg, receptiv la nou, în timp ce o pregătire unilaterală, îngustă, deschide drumul închistării în gîndire, al rutinei, al ancorării în cunoștințe și practici depășite.

DESIGUR, în acest amplu proces, sarcini deosebite devin și învățămîntului economic, care este chemat să facă toate eforturile pentru a se adapta noilor cerințe ale economiei noastre naționale. Așa cum arăta secretarul general al partidului, saltul calitativ pe care ne propunem să îl realizăm, și aceasta în primul rînd în domeniul economiei, nu poate fi realizat și nu poate începe decît printr-un salt în conștiința și pregătirea oamenilor. Tocmai în acest spirit învățămîntul economic, ținînd seama și de exigențele superioare pe care le implică punerea în practică a măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar, a afirmării autoconducerii muncitorești, a autogestiunii și autofinanțării, trebuie ca printr-o concepție și o activitate calitativ superioare, în care învățămîntul propriu-zis, bazat pe cele mai noi cunoștințe, imbinat organic cu munca și cu cercetarea, să asigure pregătirea multilaterală a specialiștilor — chemați să își aducă o contribuție mereu sporită la bunul mers al economiei noastre, condiție a unei neîncetate creșteri a nivelului de viață și de civilizație a întregului popor.

Chemarea adresată de secretarul general al partidului la începerea acestui nou an de învățămînt a trezit neîndoiește un puternic simțămînt în inimile tuturor celor care muncesc la catedrele sau în băncile școlilor și facultăților. Răspunzînd acestei chemări, fără să își precupească eforturile, tinerii țării se pregătesc neobosit să devină constructori demni ai socialismului și comunismului, stăpîni pe meseria lor, pe știința și tehnica cea mai avansată, pe concepția revoluționară despre lume, conștienți că tot ceea ce realizăm servește bunăstării și fericirii poporului, asigurării independenței, suveranității, libertății patriei noastre.

N. IONESCU

**O contribuție deosebit de valoroasă
la progresul economico-social al întregii țări**

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ ȘI DEZVOLTAREA TEHNOLOGICĂ ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ

ÎN PERMANENTA SA PREOCUPARE pentru ridicarea societății românești pe o treaptă superioară de civilizație, partidul nostru atribuie un rol deosebit dezvoltării științei și promovării pe scară largă a progresului tehnic în toate ramurile economiei, în întreaga viață socială a țării. O contribuție de importanță majoră la realizarea acestui obiectiv o aduc succesele înregistrate în dezvoltarea industriei chimice românești, care are un rol important în asigurarea cu materii prime a celorlalte ramuri industriale și a agriculturii.

Pentru dezvoltarea industriei chimice și dotarea sa cu tehnica cea mai avansată în actualul cincinal se alocă aproape o cincime din volumul investițiilor pe întreaga industrie, ceea ce asigură acestei ramuri creșterea într-un ritm mediu anual de circa 17%, superior ritmului mediu prevăzut pe economie. Ca urmare a acestei orientări, rod al politicii de industrializare socialistă, promovată cu consecvență de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, producția industriei chimice a sporit de la un cincinal la altul, astfel încât în perioada 1976—1980 ea este mai mare decât în cele cinci cincinale anterioare luate la un loc.

Trecerea la o calitate nouă, superioară, a întregii activități productive s-a materializat în realizarea unor produse cu performanțe tehnice și funcționale ridicate, cu competitivitate înaltă — exportate în peste 100 de țări ale lumii. — produse realizate în condițiile creșterii în ritm înalt a productivității muncii în combinatele chimice, reducerii continue a cheltuielilor de producție, sporirii beneficiului și rentabilității întreprinderilor.

La dinamismul înalt al industriei chimice, la diversificarea largă și competitivitatea ridicată a producției sale, o contribuție fundamentală aduce cercetarea științifică proprie. Peste 80% din noile capacități de producție și din cele dezvoltate sînt realizate pe bază de cercetări și tehnologii românești. Activitatea de cercetare științifică, proiectare și inginerie tehnologică se desfășoară în cadrul primului institut integrat pe ramură din țara noastră, Institutul central de chimie, care reunește toate institutele și centrele de profil din țară. Concepția și organizarea științifică, unitară a cercetării și proiectării, legarea strînsă a acestora de producția industrială, pe de o parte, de învățămîntul supe-

rior, pe de altă parte, reprezintă roadele remarcabile și neobositei activități a tovarășei acad. dr. ing. Elena Ceaușescu, care, avînd înalte responsabilități de partid și de stat, conduce totodată Institutul central de chimie, formă organizatorică nouă, care și-a dovedit din plin eficiența. Tehnologiile moderne elaborate de specialiștii acestui institut stau la baza producției marilor unități chimice din țara noastră și sînt apreciate pentru înalta lor valoare pe plan mondial, multe din ele fiind medaliatate cu aur la manifestări internaționale.

ÎN CADRUL ACTIVITĂȚII complexe de dezvoltare a cercetării științifice originale și de introducere accelerată a progresului tehnic în economie se înscrie, ca un eveniment deosebit de important, desfășurarea în perioada 11—14 septembrie a.c. a Congresului național de chimie. Prilejuind un larg și fructuos schimb de experiență la nivel național atît între specialiștii din chimie, cît și cu cei din alte domenii de activitate, această remarcabilă manifestare a vieții științifice a evidențiat elocvent capacitatea lor de a răspunde în condiții superioare sarcinilor mobilizatoare puse de partid în fața acestei ramuri de vîrf a industriei noastre.

Lucrările Congresului au reunit oameni de știință, cercetători, proiectanți, cadre didactice din învățămînt, conducători de mari unități chimice, alți specialiști din întreprinderile industriale de profil. Prin componența participanților, Congresul a exprimat concepția unitară a întregii cercetări, învățămîntului și producției, constituind un larg forum național de dezbateri democratice a problemelor legate de activitatea acestei importante ramuri a economiei naționale.

În cuvîntul de deschidere a lucrărilor Congresului, tovarășa acad. dr. ing. Elena Ceaușescu a jalonat obiectivele principale ale cercetării în chimie în etapa actuală: valorificarea superioară a resurselor naturale de care dispune țara noastră prin realizarea unor produse cu grad înalt de prelucrare, obținerea unei valori maxime pe unitatea de produs, sporirea continuă a ponderii produselor de calitate superioară, crearea de noi materii prime și materiale cu caracteristici superioare necesare industriei și producției bunurilor de consum. Spiritul analitic înalt în care s-au desfășurat lucrările

acestei manifestări științifice a prilejuit desprinderea căilor și mijloacelor de acțiune pentru îndeplinirea în viață a orientărilor și sarcinilor stabilite de Congresul al XI-lea și de Conferința Națională ale partidului cu privire la creșterea continuă a rolului științei ca factor de dinamizare a economiei naționale.

În plen și în secțiunile de specialitate — inginerie chimică, chimie fizică și chimie analitică, petrochimie, chimie macromoleculară, chimie organică, chimie anorganică, metale rare și pure — au fost susținute un număr de peste 480 referate și comunicări care, prin înaltul lor nivel științific, prin soluțiile tehnice și economice prezentate, au oglindit competența și capacitatea lucrătorilor ce-și desfășoară activitatea în acest important sector al economiei de a contribui prin creația proprie la prestigiul științei românești, la îndeplinirea sarcinilor ce le revin în cîncinalul revoluției tehnico-științifice. În cadrul dezbaterilor s-au făcut numeroase propuneri, au fost înfățișate o serie de studii valoroase menite să contribuie la soluționarea unor importante probleme de cercetare din diferite domenii ale chimiei. S-a desfășurat un larg și fructuos schimb de experiență la nivel național, care se va reflecta cu rezultate pozitive în întreaga activitate de cercetare și proiectare, de dezvoltare a industriei chimice, a întregii economii naționale.

Trebuie, de asemenea, arătat faptul că prezența la acest Congres a unui mare număr de specialiști de peste hotare i-a conferit caracterul unei importante manifestări internaționale, înscriind-o ca o contribuție de seamă la progresul științei chimice în general, la dezvoltarea contactelor și a conlucrării dintre oamenii de știință de pretutindeni, în interesul cauzei nobile a progresului și bunăstării, al păcii și înțelegerii între națiuni.

REZULTATELE obținute pînă în prezent în cîncinalul revoluției tehnico-științifice evidențiază cu pregnanță că cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică din chimie aduc o contribuție prețioasă la promovarea progresului tehnic, la dezvoltarea economică-socială accelerată a întregii țări.

Beneficiind de orientări clare, cercetarea din chimie se desfășoară pe bază de programe și prognoze pe termen lung, precum și pe bază de programe speciale pe probleme prioritare. Un loc esențial în acest cadru îl ocupă diversificarea gamei de produse chimice, dezvoltarea de tehnologii noi, perfecționarea și modernizarea celor existente, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, energie și combustibili. Pentru mărirea eficienței utilizării resurselor, eforturile sînt orientate spre adîncirea gradului de valorificare a materiilor prime din țară și din import, cea mai importantă realizare constituind-o creșterea gradului de prelucrare a țiteiului.

Pe marile platforme chimice au fost organizate colective mixte de specialiști din cercetare, proiectare și producție, care, pe baza analizelor efectuate la instalațiile în funcțiune, au elaborat programe de măsuri care vor conduce la creșterea eficienței instalațiilor și scurtarea termenelor de atingere a parametrilor proiectați, corespunzător unei valori de circa 1 miliard lei pe an.

În ce privește activitatea de inginerie tehnologică și proiectare eforturile sînt orientate cu prioritate în di-

recția intensificării și optimizării tehnologiilor la produsele de mare tonaj, reanalizării tehnologiilor aplicate pentru ridicarea performanțelor la nivelul tehnic actual, modern, înlocuirii procedeele tehnologice care înregistrează mari consumuri de materii prime și energie, perfecționării utilajelor chimice, creșterii performanțelor și fiabilității utilajelor specifice industriei chimice. O atenție deosebită se acordă realizării compacte a instalațiilor chimice, cît mai mult în aer liber, folosind toate soluțiile care conduc la economie de metal în construcție și de energie în vehicularea produselor în fluxurile de fabricație.

Activitatea complexă de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică din chimie s-a materializat în rezultate deosebit de valoroase :

- colectivele de oameni ai muncii din unitățile institutului au asimilat în anul 1977 circa 535 produse noi și reproiectate cu o pondere în producția marfă a Ministerului Industriei Chimice de 12%. În anul 1978, ponderea produselor noi și reproiectate în valoare totală a producției marfă va crește la 16% ;

- cercetătorii din industria chimică dau viață în acest cîncinal programului privind valorificarea înaltă a resurselor naturale și crearea de noi înlocuitori sintetici, valorificarea subproduselor și a deșeurilor, a minereurilor sărace, perfecționarea proceselor tehnologice. De curînd, pe platforma industrială a petrochimiei din Brazi au fost obținute primele cantități de cauciuc poliizoprenic realizate în noua capacitate construită aici. Întregul complex de instalații pentru fabricarea cauciucului poliizoprenic de la Brazi constituie o strălucită materializare a activității de cercetare românească. În actualul cîncinal în chimie vor fi realizate, prin cercetări proprii, 1900 produse și sortimente noi ;

- în 1978 sînt introduse în fabricația curentă 25 de noi tehnologii, pe baza cărora se va obține o producție de circa 7 miliarde lei. Printre tehnologiile moderne, elaborate de specialiștii Institutului central de chimie, menționăm : tehnologia pentru producerea cauciucului poliizoprenic și polibutadienic, pentru fabricarea butilglicolului, procedeul de polimerizare a clorurii de vinil cu inițiatori foarte rapizi, fabricarea unor noi erbicide și fungicide, a unor noi materiale plastice ca și elaborarea a numeroase tehnologii de sinteză și obținerea unei largi clase de substanțe de mare utilitate industrială. Astfel de tehnologii stau la baza producției unor importante unități chimice și sînt apreciate pentru înalta lor eficiență atît în țară cît și în străinătate. Perfecționarea tehnologiilor în industria chimică contribuie la reducerea consumurilor energetice, combustibile și termice, la recuperări importante de căldură și gaze reziduale. Se prevede ca, în 1978, în industria chimică să se obțină pe aceste căi o economie de 3,8 milioane tone de combustibil convențional .

Ca urmare a rezultatelor obținute în afirmarea creativității românești, în introducerea accelerată a progresului tehnic în întreaga economie și în depășirea sarcinilor de plan, Institutul central de chimie ocupă, de 9 ani consecutiv, locul întâi în întrecerea socialistă.

Aurel GROAPA

director tehnic
Institutul central de chimie

(Continuare în pag. 24)

REALIZAREA PRODUCȚIEI NETE PRIN VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A RESURSELOR INTERNE

ÎN CONTEXTUL perfecționării mecanismului economico-financiar, în actuala etapă de trecere de la cantitate la o calitate nouă, superioară a întregii activități, îndeplinirea exemplară a planului la producția fizică are o însemnătate excepțională, ca unul din factorii primordiali de realizare a producției nete. Îndeplinind producția fizică planificată, întreprinderile au posibilitatea să respecte întocmai contractele economice încheiate cu beneficiarii, să încaseze contravaloarea produselor furnizate și, deci, să-și consolideze baza financiară, fără a fi nevoie să plătească dobânzi sau penalizări, care — după cum se știe — afectează negativ nivelul producției nete. Pe de altă parte, având onorate la termen contractele, beneficiarii pot, la rândul lor, să-și desfășoare în bune condițiuni activitatea productivă și să livreze produsele necesare economiei naționale și cerințelor la export.

Iată, de ce, colectivele de oameni ai muncii din întreprinderi, hotărâte să realizeze integral prevederile de plan la indicatorul producția netă, pun un accent deosebit — concomitent cu reducerea cheltuielilor materiale și sporirea productivității muncii — pe îndeplinirea producției fizice.

Factori de creștere a valorii nou create

ÎNTEPRINDEREA de țevi „Republica” din Capitală a făcut parte dintre unitățile care, începând cu anul 1974, a experimentat introducerea indicatorului producția netă. Urmărirea realizării sale în primul semestru din 1978 și, în special, situarea acestui indicator din luna iulie a.c. în centrul sistemului de indicatori economico-financiar, a stimulat și mai mult preocupările întregului colectiv pentru punerea în evidență și valorificarea într-un grad mai înalt a rezervelor potențiale ale întreprinderii, astfel încât, cu mijloacele materiale și financiare de care dispune, să obțină o eficiență sporită, o valoare nou creată cât mai ridicată. Așa cum rezultă din tabelul nr. 1, în primele 8 luni din acest an principala indicatori de plan au

fost nu numai îndepliniți, ci și depășiți.

Ce factori au contribuit în principal la obținerea acestor rezultate ?

Tabelul nr. 1
Realizarea unor indicatori de plan în perioada ianuarie—august 1978

	%
Producția netă	100,4
Producția marfă	101,7
Producția fizică :	
— laminate finite pline	102,2
— țevi total	101,0
din care :	
— țevi fără sudură	109,7
— țevi sudate	101,6
Productivitatea muncii	100,8
Cheltuieli la 1 000 lei	
producție marfă (7 luni)	100,0

1 O judicioasă defalcare a sarcinilor de plan pe luni și trimestre, în funcție de termenele stipulate în contracte. Această măsură a permis o mai temeinică pregătire a proceselor de fa-

bricație, mai buna aprovizionare a locurilor de muncă cu cele necesare desfășurării normale a producției, utilizarea mai eficientă a agregatelor și obținerea pe această bază a unor indici mai înalți de utilizare. Creșterea indicilor de

Tabelul nr. 2

Indicii de utilizare la principalele agregate

	(%)	
Denumirea agregatului	Indici planificați	Indici realizați
Laminorul I	70,20	72,54
Laminorul II	73,00	74,63
Laminorul III	47,47	47,61
Laminorul de profile	82,80	83,30

utilizare a unor agregate principale (tabelul nr. 2) a permis ca, în cele 8 luni ale anului, să se realizeze, cu aceleași capacități, o producție suplimentară de circa 1 400 tone de laminate finite pline și peste 2 400 tone de țevi.

2 Folosirea din plin a timpului de lucru al muncitorilor. Prin întărirea disciplinei în muncă, reducerea absențelor nemotivate și a concediilor fără plată, timpul maxim disponibil al muncitorilor a fost utilizat în proporție de 94,86%, față de numai 94,40% în perioada corespunzătoare a anului 1977.

3 Mai buna organizare a sistemului de întreținere și reparare a utilajelor. Echipele de întreținere fiind mai bine omogenizate pe specialități, s-a reușit să se reducă în acest fel timpul de

opriri accidentale a agregatelor cu 1⁰/₀ față de aceeași perioadă din anul trecut. Totodată, prin respectarea graficelor de reparații capitale a unor agregate și prin pregătirea din vreme a unor piese sau ansamble confecționate în întreprindere (ale căror costuri sînt mai mici decît a celor achiziționate) sau prin recondiționarea altora, timpul de staționare a agregatelor a fost micșorat cu circa 5 zile față de termenele planificate, fapt ce a permis ca, în această perioadă, să se realizeze o producție în plus de mai bine de 500 de tone de țevi.

4 Exercițarea unui control calitativ exigent pe fiecare fază de operație și pe fiecare schimb. Întărirea responsabilității în producție, pe de o parte, și efectuarea controlului asupra respectării fiecărui proces tehnologic de către cadrele tehnice, pe de altă parte, au permis ca, în primele 8 luni ale anului, să se obțină produse de calitate superioară în proporție de 98,90⁰/₀, iar rebutilurile înregistrate au fost de numai 0,55⁰/₀ din întreaga producție obținută.

Realizarea producției fizice și implicațiile asupra disciplinei contractuale

EFECTUL ansamblului de măsuri adoptate se regăsește nu nu-

mai în utilizarea mai bună a capacităților de producție și a timpului de lucru — fapt ce a avut înrîuriri pozitive asupra sporirii productivității muncii — ci și asupra modului în care a fost respectată disciplina contrac-

Tabelul nr. 3

Respectarea contractelor de livrare a produselor în primele 8 luni a.c.

Nr. de contracte încheiate	2 205
Nr. de contracte onorate *	2 193
Nr. de contracte neonorate	12

tuală, în care au fost livrate produsele la beneficiari (tabelul nr. 3). Așa cum se observă, **covirșitoarea majoritate a contractelor economice au fost onorate la termenele stipulate.** Dat fiind faptul că, în unele perioade — ca, de pildă, în trimestrul II și în lunile iulie și august — sarcinile de plan la producția fizică au fost substanțial depășite, au fost create condiții ca, în înțelegere cu beneficiarii, unele contracte să fie realizate chiar în avans. Este adevărat că nu au fost respectate la termen un număr de 12 contracte, dar acestea au însumat, cantitativ, doar 1,4⁰/₀ din totalul producției realizate în primele 8 luni ale anului.

Abstracție făcînd însă de cantitățile nelivrate — mai mari sau mai mici — un fapt rămîne de necontestat: **un număr de beneficiari nu au primit la timp produsele pe care au scos și astfel au întim-**

pinat greutăți în desfășurarea activității lor. Firește, pentru acest lucru vinovată este, în primul rînd, întreprinderea producătoare care nu s-a îngrijit din vreme să-și creeze toate condițiile necesare încît la termenele scadente să poată livra și aceste produse. Dar tot atît de adevărat este faptul că, mai ales în prima perioadă a anului, o serie de furnizori nu au livrat producătorului de țevi unele cantități de materii prime, deși au încheiat contractele convenite de livrare. Astfel, în primul trimestru al anului, Combinatul siderurgic Galați nu a livrat circa 2 000 tone de bandă laminată din oțel pentru țevi sudate, iar Combinatul de oțeluri speciale din Tirgoviște o cantitate de țagle de relaminare necesare laminorului de profile pentru realizarea producției de oțel beton ș.a.

Rezerve ce se cer mai bine valorificate

REALIZAREA producției nete, obținerea unor valori nou create cît mai ridicate sînt nemijlocit legate nu numai de îndeplinirea producției fizice și sporirea productivității muncii, ci și de **reducerea accentuată a cheltuielilor materiale.** În primele 8 luni ale anului

L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 21)

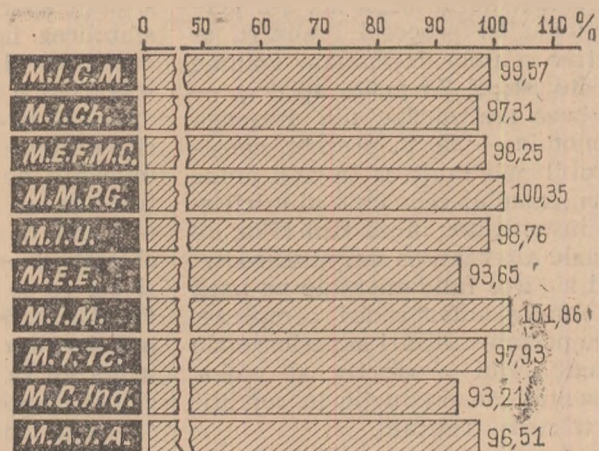
COMENTARIU LA UN GRAFIC

Economisirea energiei electrice

UTILIZAREA judicioasă a energiei electrice, economisirea ei în toate domeniile de activitate și, îndeosebi, în sfera producției materiale, constituie o cerință principală în cadrul efortului general pentru realizarea producției nete, pentru sporirea tot mai accentuată a eficienței economice. Datorită eforturilor depuse de marja majoritate a colectivelor din întreprinderi, în unitățile economice din numeroase ministere s-a reușit nu numai să se respecte repartițiile de energie alocate pe primele 7 luni ale anului (graficul), dar să se și realizeze importante economii. Este de rețut că Ministerul Industriei Chimice — ale cărui combinate sînt mari consumatoare de energie electrică — a economisit în această perioadă mai bine de 160 000 MWh față de repartiții. Cu peste 80.000 MWh economiți s-a înscris și Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare în realizările pe primele 7 luni a.c.

Factorii comuni care au acționat în favoarea reducerii consumului de energie au fost: diminuarea consumului tehnologic propriu, eliminarea funcționării în gol a unor mașini și instalații, înlocuirea, după caz, a unor agregate cu consum excesiv, utilizarea cu parametrii înalți a zestrei tehnice din dotare, amplasarea mai rațională a surselor de iluminat, stăvilirea indisciplinei tehnologice ș.a.

Așa cum rezultă din grafic, două ministere — cel al Industriei Metalurgice și cel al Minelor, Petrolului și Geologiei — nu numai că n-au respectat în perioada amintită repartițiile date, dar le-au și depășit substanțial, primul cu peste 90 000 MWh, iar al doilea cu mai bine de 8 000 MWh. Aceasta pentru faptul că unele unități din cadrul ministerelor respective (Combinatul siderurgic Galați, Combinatul de oțeluri speciale din Tirgoviște, Întreprinderea minieră din Jił Gorj, Schela de extracție din

Nivelul consumului de energie electrică față de plan pe principalii consumatori industriali în perioada 1 ianuarie — 31 iulie 1978.

Craiova ș.a.) au depășit, mai ales în lunile iunie și iulie, consumurile normale de energie electrică.

Ținînd seama de faptul că, chiar în ramurile în care s-au obținut economii există încă serioase rezerve (unele întreprinderi neînscrisându-se în cotele

planificate), este necesar să se persevereze, în continuare, pe linia modernizării unor tehnologii de realizare a produselor și a eliminării pierderilor din procesele de fabricație, astfel ca toate unitățile să respecte și chiar să micșoreze consumul de energie.

O premisă a utilizării într-un grad înalt a noilor capacități de producție

EXIGENȚĂ SPORITĂ ÎN FUNDAMENTAREA ECONOMICĂ A INVESTIȚIILOR

INSEMNAȚUL EFORT material și financiar pe care statul nostru socialist îl face pentru realizarea amplului program de investiții prevăzut în acest cincinal se cere sprijinit prin preocupări concertate ale tuturor factorilor implicați în procesul investițional în vederea respectării termenelor de punere în funcțiune, de atingere a parametrilor proiectați și de utilizare la un grad cât mai ridicat a tehnicii moderne cu care sînt dotate noile obiective de investiții. Utilizarea la indici ridicați — peste prevederi — a modernei baze tehnico-materiale a noilor capacități permite realizarea unor însemnate cantități de producție suplimentară destinată satisfacerii într-un grad sporit a necesităților beneficiarilor interni și externi.

Desigur, mijloacele de acțiune pentru realizarea acestor necesități sînt multiple. Foarte multe se conturează în faza de execuție propriu-zisă a noilor obiective și, de aceea, se poate aprecia că, dintr-un anumit punct de vedere, capacitatea lor de influență este limitată. După părerea noastră, rezervele cele mai importante se regăsesc în faza de concepție — proiectare a capacităților noi. Dintre ele ne vom concentra atenția, în acest articol, asupra unor aspecte privind modul în care fundamentarea economică a investițiilor influențează gradul de utilizare a capacităților de producție din cadrul noilor obiective industriale.

În proiect — indicatori care să oglindească nivelul de tehnicitate

DUPĂ cum se știe, prevederile normative în vigoare stabilesc o serie de indicatori — simpli sau derivați — și de principii pe baza cărora se fundamentează eficiența oricărei investiții. Acest sistem de indicatori și prevederi orientative a evoluat de la an la an, s-a perfecționat în procesul realizării efective a unor însemnate volume de investiții. Se poate aprecia — pe baza realizărilor din întreaga economie — că, în prezent, considerabil mai mult ca în anii anteriori, calculul economic al eficienței investițiilor oferă factorilor de decizie alternative mai numeroase, mai rigurose fundamentate pe bază de date și interpretări complexe, care permit utilizări superioare ale potențialului productiv al noilor capacități de producție în condiții de eficiență ridicată.

Și totuși trebuie arătat că, în procesul efectiv de fundamentare economică a cuantumului indicatorilor de producție la unele obiective de investiții noi, mai există unele neajunsuri care conduc, în anumite cazuri, la neutilizarea la nivelul adevăratelor posibilități a capacităților nou construite.

În stabilirea nivelului indicato-

rilor de eficiență a unor noi obiective se recurge, între altele, și la metoda comparației între nivelul indicatorilor proiectați pentru noua capacitate și cel aferent altor investiții proiectate sau realizate. Metoda în sine este evident necesară. Modul cum este ea aplicată uneori face însă ca indicatorii stabiliți la noile obiective să fie situați la un nivel aflat sub posibilitățile tehnologice reale. Aceste situații apar atunci cînd pentru stabilirea indicatorilor la o nouă capacitate de producție cu procese tehnologice noi sau modernizate se apelează la comparația cu realizările obținute la un alt obiectiv de investiții de profil similar, construit cu un anumit număr de ani în urmă. În unele cazuri, deși între obiectivul — termen de comparație și cel ce se va construi există un decalaj de 5—6 ani, la stabilirea indicatorilor pentru acesta din urmă nu se iau în calcul, cu suficientă atenție, implicațiile faptului că noua tehnologie de realizare a aceluiași produse a cunoscut între timp innoiri și modernizări care ar permite obținerea, pe aceleași capacități, a unor producții mult sporite față de cele posibile de realizat în trecut. Exemplul Fabricii de pâine și biscuiți Berceni—București este edificator. În acest caz, comparația s-a făcut cu nivelul indicatorilor realizați în anul 1971

de o fabrică cu profil similar din Constanța. La Termocentrala București-Sud stabilirea nivelului indicatorilor ce trebuiau atinși la acest nou obiectiv în anul 1975 s-a făcut avîndu-se în vedere cei atinși la C.E.T.—Brazi în 1969. Este de la sine înțeles că, în intervalul de peste 6 ani, performanțele tehnologice au evoluat în sens pozitiv, ceea ce conduce la ideea că termenii de comparație respectivi nu au caracter mobilizator.

Este adevărat că la aceste obiective atingerea parametrilor proiectați are mai multe șanse să se realizeze la termen. Pentru economia națională, însă, stabilirea unor indicatori care creează rezerve în utilizarea capacităților pentru că nu stimulează fructificarea în producții suplimentare a efortului depus în dezvoltarea tehnologică, echivalează cu o însemnată pierdere de potențial productiv. Ținînd cont de tendințele și ritmul ascendent de evoluție pe care se înscrie tehnologia de producție la un obiectiv de investiție, se impune ca, la aplicarea metodei comparației, cuantumul indicatorilor actuali să nu fie stabilit la nivelul performanțelor din anii anteriori. Este necesar ca, în toate cazurile, proiectantul să ia în calcul termenii extrapolați de comparație, majorați cu influența exercitată de introducerea modernizărilor techno-

logice, astfel încât aceștia să fie reprezentativi pentru perioada intrării în funcțiune a noului obiectiv.

Structura producției — corelată cu necesitățile etapei de punere în funcțiune

STRUCTURA SORTIMENTALĂ a producției prevăzută prin proiectul de execuție are o mare importanță pentru determinarea nivelului principalilor indicatori de eficiență. De sortimentație depind în bună măsură valoarea și volumul producției, productivitatea muncii, cheltuielile la 1 000 lei producție-marfă, rentabilitatea ș.a. Dar, ceea ce depinde în mod deosebit de structura sortimentală, este asigurarea desfacerii, respectiv acoperirea cu contracte a producției marfă. În această situație, apar și mai evidente **perturbațiile ce le produc modificările în structura sortimentală a producției prevăzute prin STE** care, la unele noi obiective, este complet sau aproape în totalitate schimbată, uneori chiar pînă în perioada atingerii parametrilor proiectați.

La întreprinderea textilă „Dunăreană”-Giurgiu, de exemplu, structura sortimentală prevăzută prin STE a fost complet schimbată, astfel că, înainte de a-și atinge parametrii proiectați, întreprinderea a produs cu totul altceva decît se prevăzuse inițial. Acest lucru se explică, în primul rînd, prin insuficiența studiere în perspectivă a cerințelor de consum, respectiv a necesarului de sortimente de producție ce va trebui asigurat peste 3—4 ani de la data întocmirii proiectului, cînd obiectivul a urmat să intre în perioada de atingere a parametrilor proiectați. În condițiile în care cererile față de producția unor anumite țesături fine ca și sursele de materii prime stabilite în etapa de elaborare a proiectului s-au schimbat pînă la punerea în funcțiune a obiectivului, s-a dovedit a fi oportună producția de baste și de țesături flaușate. A trebuit deci înlocuită — conform cererii — fabricația de produse cu valoare unitară mare, prin alta la care prețul mediu pe unitate fizică este mult mai mic. Ca urmare, nivelul indicatorilor financiari efectiv realizați a scăzut, inclusiv beneficiul, deci și eficiența prevăzută prin proiect.

După părerea noastră, **diferen-**

țele între nivelurile din proiect ale indicatorilor principali și realizările efective mai au uneori, și altă cauză. Ele apar din **tendința de încadrare facilă a indicatorilor tehnico-economici proiectați în cifrele planului cincinal și anual**, în care scop se prevăd în proiectele de execuție sortimente cu caracteristici favorabile atingerii cifrelor de plan la indicatorii de bază: producția marfă, productivitatea muncii, cheltuielile la 1000 lei producție-marfă și rentabilitatea, chiar dacă ele nu oferă întotdeauna siguranța desfacerii integrale a producției.

Desigur, producția unei întreprinderi din industria ușoară trebuie să aibă o mare mobilitate sortimentală, pentru a răspunde cu promptitudine cerințelor populației și exigențelor beneficiarilor externi. Dar, în cazul unei întreprinderi noi, se presupune că sortimentația a fost stabilită prin studii de marketing, cel puțin pentru perioada corespunzătoare realizării indicatorilor tehnico-economici proiectați.

Într-un asemenea studiu, calcularea coeficientului mediu de sortiment și a celui de asortiment este, după opinia noastră, indispensabilă fazei de fundamentare, cît și a celei de atingere a indicatorilor tehnico-economici la întreprinderi noi, cu un bogat sortiment în fabricație. Utilizarea lor permite cunoașterea condițiilor în care s-a realizat planul prin îndeplinirea sau neîndeplinirea sarcinilor la toate sortimentele, măsurarea intensității abaterii de la valoarea planificată a tuturor produselor etc. Principiul de bază al celor doi coeficienți îl constituie înlăturarea compensărilor prin eliminarea depășirilor și luarea în considerație a nerealizărilor de plan. Modificarea structurii sortimentale poate fi admisă numai în următoarele cazuri: a) coeficientul mediu de sortiment este egal cu 1, și b) produsele care se fabrică peste planul stabilit să fie necesare economiei naționale.

Caracterul mobil al sortimentației determinat în principal de evoluția cererii pe piață — face din calculul acestor coeficienți elementul de analiză principal în urmărirea schimbării sortimentației. Ei pot oferi clar și precis condițiile economice înregistrate prin menținerea sau modificarea sortimentației, pot evidenția în perioada atingerii parametrilor proiectați modul de îndeplinire a sarcinilor

de plan specifice acestei perioade, precum și cauzele care au condus la nerealizarea lor.

În locul soluțiilor comode, economii reale prin creativitate sporită

LA ANUMITE OBIECTIVE NOI, pentru îndeplinirea sarcinilor de reducere a costului investiției, respectiv pentru îmbunătățirea nivelului indicatorului investiția specifică și a altor indicatori, se recurge uneori la **soluția de minim efort** de a se elimina din proiect unele poziții de lucrări cum sînt: spațiile speciale prevăzute pentru depozite de materii prime, semifabricate, produse finite, sau uneori se reduc sau se omit, fără justificare, unele consumuri specifice de materii prime, efectiv cerute de tehnologie, pentru ca prin reducerea în proiect a costurilor de producție să se asigure rentabilitatea propusă. Alteori, se reduc din necesarul de utilaje o serie de accesorii tehnologice necesare procesului de producție, tocmai în scopul scăderii volumului investiției. Un exemplu în acest sens este cel al întreprinderii de protecții anticorozive și utilaje speciale București, unde noua secție de conducte din poliesteri armați cu fibre de sticlă a fost lipsită, în faza de atingere a parametrilor proiectați, de posibilitatea cunoașterii precise a greutății produselor lor, deoarece s-a renunțat la dispozitivul automat de cîntărire de la instalația de probare a conductelor.

Consecințele unor astfel de „economii” se traduc în fapt prin urmărirea greoaie a consumului de materii prime, neîncadrarea în normele de consum, aprecierea relativă a cantității de materii prime înglobate în produs, mărirea costurilor de fabricație ș.a.

Desigur, situațiile de această natură nu sînt numeroase. Acolo unde apar, însă, este necesar ca economiile la fondurile de investiții să nu se realizeze prin artificii sau soluții comode care, în fapt, conduc la cheltuieli suplimentare de fonduri. Investiția specifică poate fi diminuată eficient numai printr-un efort de creativitate sporit, de găsire a unor modalități originale de economisire reală a resurselor.

**Aurelian IONESCU
Dan ZAMFIRESCU
Gheorghe PAUN**

Institutul de economie industrială

FORME MODERNE DE COMERȚ

CASELE DE COMENZI:

eficiență economică, aprovizionare operativă și comodă a populației

CREȘTERILOR ÎNALTE de ordin cantitativ pe care le va înregistra piața mărfurilor și a serviciilor în actualul cincinal trebuie să le corespundă necesarmente perfecționarea calitativă a activității comerciale, încorporarea tot mai profundă a cercetării științifice în practică, inițiativă și competență ridicată în procesul decizional, în scopul obținerii în acest sector de activitate a unei eficiențe economice și sociale cât mai ridicate. Distribuției „mecanice” sau „pasive” va trebui să-i ia locul o distribuție promoțională, activă, la toate mărfurile, dar mai cu seamă la cele pentru care oferta devansează cererea populației.

Subliniind faptul că activitatea comercială este o continuare nemijlocită a activității de producție, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist, arăta că „trebuie să reducem în mod substanțial timpul de staționare a mărfurilor în depozite... să asigurăm aprovizionarea directă de la producție la magazinul de desfacere... să fie cât mai puține unități intermediare... să luăm măsuri ca produsele... să nu mai stea în depozite deprecindu-se, pierzindu-și valoarea”.

În aceste condiții, atât pe plan mondial cât și în țara noastră „comerțul fără magazine” capătă valențe noi, ca „rețea” complementară, întrucât apropie la maximum posibil marfa de consumator, în frecvente cazuri pînă la domiciliul acestuia. **Casele și microcasele de comenzi, comerțul prin corespondență, automagazinele, vânzarea unor mărfuri direct la domiciliul cumpărătorilor** (lapte, legume, fructe ș.a.), diverse alte forme ale **comerțului mobil** se dezvoltă extensiv și intensiv, în prezent și în perspectivă mai ales, datorită și faptului că un număr tot mai mare de femei sînt și vor fi atrase în

activitatea social-economică. Astăzi, peste 35% din personalul ocupat în economia națională îl reprezintă femeile. Procurarea mărfurilor necesare, îndeosebi a celor de cerere curentă, prin casele și microcasele de comenzi (televînzarea) — cînd cumpărătorul este în aceeași localitate cu sediul unității comerciale, sau cu ajutorul comerțului prin corespondență — pentru mărfurile nealimentare, de cerere periodică sau ocazională, cînd cumpărătorul este în altă localitate decît sediul unităților comerciale — conduce la economisirea de timp și cheltuieli pentru deplasare (transport).

Dezvoltarea rețelei

ACTUALMENTE, în localitățile urbane mai mari din țara noastră (București, Cluj-Napoca, Constanța, Brașov, Galați, Craiova, Iași, Timișoara, Tîrgu Mureș, Baia Mare, Arad, Pitești, Bacău, Brăila, Tulcea, Rîmnicu Vilcea, Piatra Neamț ș.a.) funcționează aproape 600 de case și microcase de comenzi, care efectuează vânzări pe baza comenzilor telefonice (cu transportarea mărfurilor la domiciliul cumpărătorului, la ora stabilită) sau a comenzilor scrise (cu ridicarea mărfurilor din magazin la ora fixată). Casele de comenzi independente — de tipul „Mercur”, „Unic” etc. — pot funcționa în condiții de eficiență în localitățile cu peste 80-100 mii de locuitori, în timp ce microcasele de comenzi pot fi organizate și în orașele mai mici, în cadrul magazinelor și unităților de alimentație publică cu o mare capacitate de desfacere (magazine universale, generale, supermagazine, cofetării, restaurante etc.).

Mult solicitate de populație sînt casele de comenzi din sectorul alimentar, la care numărul comenzilor zilnice, volumul total al

vînzărilor, valoarea medie a unei comenzi etc. sînt în continuă creștere, mai ales pentru produse alimentare cu valoare nutritivă ridicată. De exemplu, în Capitală funcționează case de comenzi alimentare cum sînt „Mercur”, „Unic”, „Central”, „Titan”, „Minerva”, „Caraiman”, „Bucur-Obor”, „Berceni”, „Fortuna” etc și cîteva case de comenzi pentru mărfuri nealimentare, de pildă „Materna”, „Dioda”.

Necesitatea, viabilitatea și perspectivele acestei forme moderne de vânzare rezultă din prezentarea comparativă a cîtorva indicatori obținuți la unele case de comenzi din Capitală (vezi tabelul din pag. 9).

Potrivit datelor din tabel, rezultă că volumul desfacerilor la casele de comenzi analizate a crescut în semestrul I al anului 1977 cu circa 10% față de perioada corespunzătoare a anului precedent, depășind 23 milioane de lei; numărul comenzilor a sporit cu circa 8%, iar valoarea medie a unei comenzi cu circa 2%. Dacă luăm în considerare activitatea tuturor caselor de comenzi din Capitală, coordonate de către Direcția generală comercială a municipiului București, rezultă că volumul desfacerilor a fost, în 1977, cu circa 18% mai mare față de anul 1976. Se remarcă, de asemenea, faptul că în timp ce la casele de comenzi mai vechi, cu tradiție, volumul desfacerilor înregistrează creșteri ponderate (între 2 și 18%) sau chiar scade (cum este cazul casei de comenzi „Unic”), la casele mai noi, care deserveșc marile cartiere ale Capitalei, creșterea volumului desfacerilor se situează între 31% („Berceni”) și 59% („Titan”), ceea ce demonstrează o solicitare intensă de către populație. Este relevant și faptul că taxa medie de transport per comandă este mai mică la „Practic”, „Unic”, și „Berceni”,

Denumirea unității	Perioada	Nr. comenzilor	Valoarea medie a unei comenzi	Raport taxă transp. față de volumul desfacerilor %	Creșterea volumului desfacerilor în 1977 față de 1976 %
Titan	sem. I. 1976	3 367	331,87	3,99	—
	sem. I. 1977	3 059	585,13	2,67	159
Minerva	sem. I. 1976	3 360	333,19	3,54	—
	sem. I. 1977	2 255	740,04	2,33	149
Mercur	sem. I. 1976	12 951	295,27	4,18	—
	sem. I. 1977	13 722	329,85	4,01	118
Berceni	sem. I. 1976	1 459	180,65	4,87	—
	sem. I. 1977	1 569	221,17	4,35	131
Panduri	sem. I. 1976	190	225,00	4,29	—
	sem. I. 1977	3 443	455,43	3,11	37 ori
Practic	sem. I. 1976	5 548	317,57	2,44	—
	sem. I. 1977	4 988	223,80	3,66	64
Unic	sem. I. 1976	25 516	291,24	2,84	—
	sem. I. 1977	21 313	303,33	2,45	86
Central	sem. I. 1976	20 230	273,61	3,63	—
	sem. I. 1977	27 881	317,97	2,25	102
TOTAL	sem. I. 1976	72 621	290,00	—	—
GENERAL	sem. I. 1977	78 210	296,30	—	109,8

cu circa 35% decât la „Mercur“ și „Titan“ — indicator ce oglindește efortul diferit al unităților în organizarea și desfășurarea transportului, precum și funcționalitatea generală a fiecărei case de comenzi.

Dinamismul ridicat al comerțului prin casele și microcasele de comenzi se confirmă și în anul 1978. Astfel, comparativ cu semestrul I 1977, în prima jumătate a acestui an, volumul mărfurilor vândute și suma comisionului încasat au crescut cu circa 36%, iar numărul de comenzi cu 24%.

Că buna organizare și funcționalitate a caselor de comenzi reprezintă o necesitate obiectivă, dar că în același timp ea depinde de inițiativa și capacitatea organizatorică a organelor de decizie rezultă și din faptul că, în timp ce unele întreprinderi din Capitală (de exemplu I.C.L. Alimentara 4 și 5, I.C.S. „Comaliment“) au cîte două case de comenzi, alte întreprinderi (I.C.L. Alimentara 1 și 2) acordă mai puțină atenție acestei forme de vânzare a mărfurilor.

Corespunzător mutațiilor fundamentale ce au loc în viața economică și socială a țării noastre, creșterii populației urbane (care actualmente reprezintă circa 46% din totalul populației) și respectiv a numărului și mărimii orașelor, în perspectiva anilor 1990 — 2000 crește, de asemenea, puterea de cumpărare a publicului consumator și exigența acestuia față de marfă și forma de servire. Ca atare, este de presupus că activitatea

caselor și a microcaselor de comenzi va cunoaște noi impulsuri; vor spori volumul și gama mărfurilor vândute prin această formă modernă de comerț, inclusiv volumul și varietatea serviciilor, atribute ale calității vieții.

Calitatea serviciului

PREMISA MODERNIZĂRII și dezvoltării în continuare a caselor și microcaselor de comenzi o reprezintă **creșterea și modernizarea bazei tehnico-materiale** a acestora — respectiv afectarea unor spații comerciale corespunzătoare ca mărime și amplasament, dotarea acestora cu mobilier, utilaj, posturi telefonice etc. suficiente cantitativ și adecvate funcțional, înzestrarea lor cu un număr corespunzător de mijloace de transport auto (autodube TV, autoturisme ARO etc.) — care actualmente, în unele cazuri, sînt insuficiente față de numărul mediu zilnic al comenzilor ce trebuie executate.

Buna funcționalitate și eficiența caselor de comenzi reclamă **operativitate în executarea comenzilor**, eventual gruparea acestora în două categorii — cu livrarea mărfurilor la domiciliul cumpărătorului în ziua primirii comenzii, ori cu execuție a doua sau a treia zi — diferențiate prin tarifele (taxele) de transport. Evidența primirii și executării comenzilor implică dotarea unităților cu mașini de calcul care să asigure rapiditatea și exactitatea în operațiunile de primire, grupare și executare a co-

menzilor, în gestiunea stocurilor etc.

O altă condiție sine qua non a promovării vânzării prin casele de comenzi o reprezintă **calitatea, prospețimea, funcționalitatea ireproșabilă a mărfurilor comercializate.**

Microcasele de comenzi ar putea să-și lărgescă gama de servicii oferite, livrînd la domiciliu consumatorilor și alte produse mult solicitate — piine și produse de panificație, ape minerale, băuturi răcoritoare ș.a.

Spre deosebire de alte forme de vânzare, televînzarea exclude, în principiu, vederea și cercetarea de către consumator a produselor înainte de a le comanda (exceptînd televideovînzarea, care, — implicînd o tehnicitate ridicată, cheltuieli mari etc. — va fi mai accesibilă într-o perspectivă mai îndepărtată). De aceea promovarea vânzării prin casele de comenzi presupune necesarmente o **publicitate permanentă, originală, profund promoțională**, prin radio, televiziune, presă, cataloage, prospecte etc., inclusiv apeluri telefonice periodice cumpărătorilor permanenți sau probabili, pentru a-i informa și a le oferi mărfuri de care dispune unitatea, mai cu seamă cele noi, sezoniere etc. Această activitate de informare trebuie văzută ca o componentă a serviciului oferit.

Se înțelege că orice casă sau microcasă de comenzi trebuie să fie **rentabilă**. Ca atare, organele de decizie au datoria de a efectua studii și analize economice privitoare la oportunitatea și necesitatea înființării acestor unități moderne, estimînd rațional numărul cumpărătorilor potențiali, volumul vânzării, quantumul cheltuielilor și beneficiului, luîndu-se în considerare atît factorii social-economici prezenți, cît mai ales cei de perspectivă.

CREȘTEREA și diversificarea rapidă a fondului de marfă, a serviciilor, a nevoilor de consum ale populației etc., în contextul politicii partidului și statului nostru de creștere continuă a nivelului material și spiritual al poporului muncitor, sînt factori care dinamizează activitatea caselor și microcaselor de comenzi, componente ale noului, ale progresului și civilizației în activitatea comercială.

N. LISANDRU

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

METODOLOGIA DE CALCUL A VALORII PRODUCȚIEI NETE ÎN TRANSPORTURI

ADOPTAREA indicatorului producție netă în transporturi are menirea să asigure și în această ramură importanță a economiei naționale un instrument eficient de planificare și de urmărire a rezultatelor productive ale acestei activități, în concordanță cu principiile, cerințele și exigențele noilor măsuri adoptate privind perfecționarea mecanismului economico-financiar. În afara obiectivelor de ordin general, introducerea producției nete în această ramură este determinată și de unele elemente specifice. **Primul** este acela că procesul de transport nu creează valori noi de întrebuințare, ci adaugă valoare produselor realizate în alte ramuri și, ca atare, rezultatele acestei activități nu pot fi exprimate, cel puțin complimentar, cu ajutorul unor unități de măsură fizice reale. Al **doilea** element, derivat din cel anterior, îl constituie faptul că, pentru a se putea exprima sintetic rezultatele activității de transport, s-a recurs la o gamă de indicatori în mărimi convenționale, fiecare reflectând o anumită latură. În fine introducerea, în ultimii ani, în planificare și evidență a indicatorului venituri brute din activitatea de transport nu a fost de natură să satisfacă nevoile de caracterizare a acestei activități în concordanță cu cerințele noului mecanism economico-financiar.

Indicatorii actuali și limitele lor

AȘA CUM S-A ARĂTAT, pentru comensurarea rezultatelor activității de transport se utilizează o sumă de indicatori fizici sau valorici care exprimă diversele aspecte ale acestei activități, cum sînt: volumul mărfurilor transportate (exprimat în tone); parcursul mărfurilor (exprimat în tone-km sau tone-mile); numărul călătorilor transportați; parcursul călătorilor (exprimat în călători-km sau călători-mile); volumul total de transport de marfă și călători (exprimat în tone-km convenționale); veniturile brute realizate din activitatea de transport (mii lei).

Simpla enumerare a acestor indicatori și indicarea unității de măsură în care se exprimă este în măsură să demonstreze faptul că nici unul dintre ei nu poate caracteriza suficient de sintetic rezultatele activității ce se desfășoară în această ramură. Astfel, cantitatea de mărfuri transportate (tone) sau numărul de călători transportați reprezintă de fapt greutatea mărfurilor, respectiv numărul călătorilor care au făcut obiectul transportului și nu sînt în măsură să dea o imagine cît de cît semnificativă a activității de transport.

La rîndul său, parcursul mărfurilor (tone-km) sau al călătorilor (călători-km) reprezintă un indicator convențional ipotetic. Așa, de exemplu, un volum de 1 000 000 tone-km poate reprezenta 100 000 tone transportate pe o distanță de 10 km; 10 000 tone transportate pe o distanță de 100 km; 1 000 tone transportate pe o distanță de 1 000 km etc., ceea ce, este evident, nu

poate da o imagine unei activități reale, tone-kilometru reprezentînd un element de referință pentru calculul unor indicatori de utilizare și de costuri. Indicatorul care exprimă parcursul mărfurilor sau al călătorilor poate fi influențat, în cazuri frecvente, și de ruta pe care se efectuează transporturile (parcursul de exploatare), chiar dacă contractele se încheie pentru ruta cea mai scurtă (parcursul tarifat), ceea ce constituie un element de dificultate în utilizarea lui.

Indicatorul volum total de transport exprimat în tone-km convenționale, care însușește activitatea de transport de marfă și călători (prin transformarea convențională a „călătorilor” în „marfă” pe baza relației dintre tarifele de transport a unei tone-km. și a unui călător-km) este, după părerea noastră, mai abstract și mai puțin corespunzător decît ceilalți indicatori amintiți anterior.

Indicatorul venituri brute din activitatea de transport, introdus în practică de puțină vreme, reprezintă suma încasărilor aferente prestațiilor de transport și a celor legate nemijlocit de acesta, efectuate cu personalul și mijloacele de transport proprii sau închiriate de către întreprinderea transportoare. Deși acest indicator nu prezintă deficiențele producției globale industriale sau de construcții-montaj, ca orice indicator valoric global nu răspunde necesității de a evidenția corespunzător rezultatele activității productive, valoarea nou creată, mai ales în activitatea de transport, în care, așa cum s-a arătat, nu se creează valori noi de întrebuințare, ci numai se adaugă valoare la valorile de întrebuințare create în alte ramuri.

Ca urmare, și în transporturi indicatorul care de fapt poate măsura acest adaos de valoare, contribuția întreprinderilor din această ramură la crearea venitului național, este producția netă.

Producția netă — instrument de apreciere a rezultatelor obținute

PRODUCȚIA NETĂ în transporturi — reprezintă valoarea nou creată în activitatea unităților de transport și se determină după metoda de producție, prin scăderea cheltuielilor materiale din veniturile brute din activitatea de transport.

În legătură cu conținutul veniturilor brute se impun unele precizări, specifice ramurilor de transport: — la transportul feroviar se includ veniturile din prestațiile de transport de marfă și călători, poștă, expediție și camionaj, încărcări-descărcări, închirieri de mijloace de transport; — la transportul auto — veniturile din activitatea de transport de marfă și călători, poștă.

Alexandru RADOCEA
Direcția Centrală de Statistică

(Continuare în pag. 13)

UN MODEL DE PLANIFICARE FINANCIARĂ OPERATIVĂ

ÎN CADRUL MĂSURILOR de perfecționare a mecanismului economico-financiar, a activității de conducere și planificare economică, planificarea financiară ocupă un loc de primă importanță determinat de amploarea influenței factorului financiar asupra procesului productiv al unităților economice.

Bugetul de venituri și cheltuieli, introdus ca urmare a acelorși măsuri, este documentul de sinteză al planificării financiare anuale; el reprezintă instrumentul de bază prin care se realizează echilibrul financiar în faza de plan și urmărirea lui în faza de execuție pe principalele domenii de activitate ale întreprinderii (investiții, producție, stimularea suplimentară a personalului muncitor, tehnică nouă) și la nivelul întregii activități a întreprinderii respective. Ar fi util, însă, după părerea noastră, ca urmărirea echilibrului financiar, determinat prin planificarea financiară anuală, să se facă nu numai trimestrial, așa cum se realizează prin defalcarea bugetului de venituri și cheltuieli pe trimestre, ci și pe perioade de timp mai mici (lună, chenzină, decadă). În acest fel, se va înlătura posibilitatea

aparitiei unor dezechilibre financiare și bănești temporare care pot influența lichiditatea și capacitatea de plată ale întreprinderii.

Sînt situații în care unele întreprinderi își încheie exercițiul financiar la sfîrșitul anului sau la sfîrșitul trimestrelor cu dezechilibre financiare și bănești, cel mai adesea sub forma deficitelor (credite restante, plăți amîinate, credite speciale etc.), deși prin plan (bugetul de venituri și cheltuieli) s-a asigurat echilibrul financiar al acestora. Acest lucru se datorește faptului că însuși exercițiul financiar al anului sau al trimestrelor începe cu dezechilibre preluate din perioada precedentă, de care nu s-a ținut cont la întocmirea bugetului, precum și faptului că în interiorul perioadei de gestiune financiară (an, trimestru) nu se întocmește un document obligatoriu de planificare și urmărire operativă a echilibrului financiar, a capacității de plată a întreprinderii (pe perioade de timp suficient de scurte).

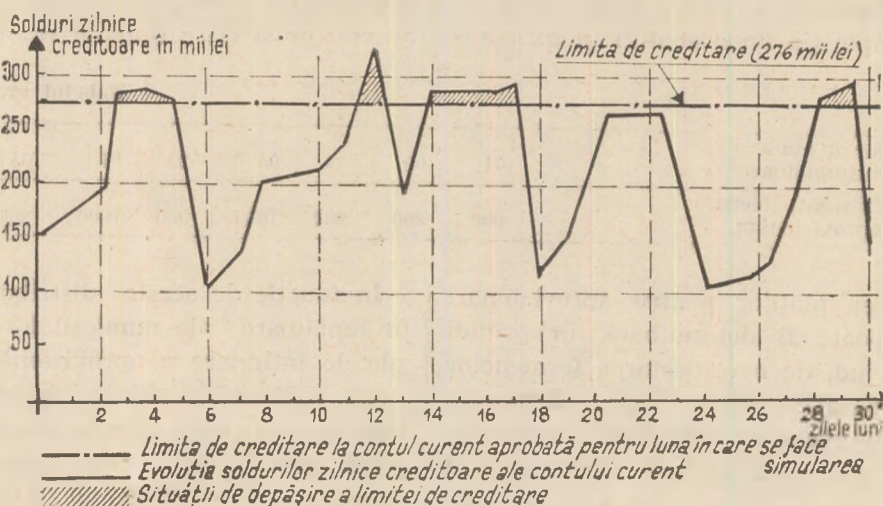
În aceste condiții de real folos ar fi ca bugetul de venituri și cheltuieli (întocmit pe un an și cu defalcare pe trimestre) să fie însoțit

de un document de planificare și urmărire operativă a echilibrului financiar și bănesc („Planul resurselor și obligațiilor de plată” sau „Graficul de încasări și plăți”) prin care să se asigure sincronizarea plăților cu încasările (decadal, chenzinal, lunar), astfel ca întreprinderea să facă față la timp tuturor obligațiilor de plată.

Este, de altfel, o cerință căreia literatura de specialitate i-a acordat spațiu corespunzător și în care s-au prezentat diverse variante ale așa numitului „tablou de bord” al situației financiare. De asemenea, o variantă a proiectului bugetului de venituri și cheltuieli propunea întocmirea unei anexe: „Planul resurselor și obligațiilor de plată” prin care se planificau și se urmăreau operativ încasările și plățile întreprinderii și se preveneau situațiile potențiale de dezechilibre bănești.

Ceea ce a făcut ca practica economică să acorde o atenție mai mică acestui document al planificării financiare operative este, după părerea noastră, dificultatea întocmirii lui pentru ca el să devină un instrument operativ de lucru. Din experiența trecută a întocmirii „Graficului de încasări și plăți” a rezultat că inoperativitatea acestui document se datorează întocmirii lui prin luarea în calcul numai a volumului și termenelor planificate ale încasărilor și plăților fără a se ține cont de situația efectivă a echilibrului financiar și bănesc la începutul perioadei (considerată ca fiind normală), precum și de influența unor factori obiectivi și subiectivi asupra lichidității și capacității de plată ale întreprinderii.

O planificare financiară reală trebuie să țină cont și de frecvența abaterilor execuției financiare de la plan. Aceste abateri se da-

torează unor factori întâmplători care nu sînt predominanți și a căror influență nu se cunoaște în faza de planificare financiară anuală (neritmicități în aprovizionare sau în desfacere, depășirea cheltuielilor planificate etc.), dar a căror frecvență de apariție poate fi evidențiată statistic. Pentru a surprinde influența acestor factori este necesară utilizarea procedeelor de simulare a activității financiare a întreprinderii. Factorii cu influență temporară asupra execuției financiare pot fi integrați într-un model de simulare, utilizînd șiruri de numere întîmplătoare. Procedul parcurge trei etape¹⁾:

1 determinarea legii de probabilitate a frecvenței apariției abaterilor în execuția financiară față de plan;

2 extragerea sau generarea unui șir de numere întîmplătoare, utilizînd tabele de numere întîmplătoare sau procedee aritmetice de generare a numerelor întîmplătoare (de exemplu: se pornește de la un număr inițial de trei cifre: 105, se ridică la pătrat: $105^2 = 11\ 025$, și se extrage numărul din mijloc: 102; procedul se iterează obținîndu-se un șir de numere întîmplătoare: 40, 160, 560 etc.);

3 la numărul întîmplător extras sau generat se atribuie o valoare a abaterii execuției financiare față de plan în funcție de frecvența abaterilor și de valorile numerice asociate acestei frecvențe.

Vom încerca să exemplificăm acest procedeu prin simularea plăților și încasărilor reflectate în contul curent al unei întreprinderi din industria constructoare de mașini. **Modelul prezentat, deși simplificat, permite să se evidențieze tehnica de simulare dar, ceea ce este mai important și ceea ce constituie de fapt scopul acestei**

prezentări, permite să se evidențieze situația financiară a unității economice, reflectată prin contul curent, capacitatea de plată a în-

datelor contabile și a celor statistice, a fost înregistrată următoarea situație a întârzierilor în aprovizionare (tabelul nr. 1)

Tabelul nr. 1

Interval mediu între aprovizionări	Nr. zile de întârziere în aprovizionare	Frecvența întârzierilor	Valori numerice asociate
6 zile	1 zi	27,5%	001—275
	2 zile	50,0%	276—775
	3 zile	22,5%	776—1000

treprinderii, precum și situațiile în care întreprinderea depășește limita de creditare. Observațiile asupra situației simulate a contului curent pot să ofere elemente utile pentru orientarea activității

Pentru simularea întârzierilor în aprovizionare vom atribui acestora valori întîmplătoare dintr-un șir de numere întîmplătoare de cîte trei cifre, extras dintr-un tabel de astfel de numere (tabelul nr. 2)

Tabelul nr. 2

Șir de numere întîmplătoare	324	176	95	271	808	528	787	193
Nr. zile de întârziere	2	1	1	1	3	2	3	1

întreprinderii, pentru a evita depășirea limitei de creditare și pentru a mări capacitatea sa de plată.

Vom exemplifica procedul de simulare numai pentru abaterile

Cantitatea de aprovizionat din contracte este de 900 de tone, iar cantitățile efectiv aprovizionate au prezentat abateri după următoarea situație statistică (tabelul nr. 3)

Tabelul nr. 3

Cantitatea de aprovizionat din contract	Cantități efectiv aprovizionate	Frecvența	Valori numerice asociate	Prețul de aprovizionare al materiilor prime
900 t	800 t	15%	01—15	100 lei/tona
	900 t	65%	16—80	
	1000 t	20%	81—100	

ce pot să apară în efectuarea plăților pentru **aprovizionări de materii prime**, simularea celorlalte încasări și plăți fiind analogă. Apariția unor abateri în execuția

Pentru a simula cantitățile efectiv aprovizionate vom mai atribui acestora valori întîmplătoare dintr-un șir de numere întîmplătoare de cîte două cifre (tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

Șir de numere întîmplătoare	71	09	43	95	22	84	05
Cantități efectiv aprovizionate	900	800	909	1000	900	1000	800

rea plăților pentru aprovizionări poate fi determinată, în primul rînd, de nerespectarea termenelor de aprovizionare și a volumului lotului de aprovizionat. Intervalul între două aprovizionări inseris în contract fiind de 6 zile, pe baza

În funcție de aceste distribuții întîmplătoare ale numărului de zile de întârziere a aprovizionării și ale cantităților efectiv aprovizionate vom putea simula situația plății aprovizionării cu materii prime, astfel: dacă primul termen

¹⁾ Paul Constantinescu, C. N. Negoită, Sisteme informatice, modele ale conducerii și sistemelor conduse, Editura tehnică, București, 1975, p. 53—57.

de aprovizionare va fi prima zi a lunii, în care se face simularea, atunci plățile pentru materiile prime se vor face în ziua de 3 (90 mii lei) și în continuare la interval de 6 zile plus întârzierile, respectiv în zilele de 8 (80 mii lei); 14 (90 mii lei); 20 (100 mii lei); 28 (90 mii lei); 3 (100 mii lei) (în luna următoare) în funcție de cantitățile efectiv aprovizionate. Pentru simplificare, s-a considerat că plata facturii se face în ziua sosirii materiilor prime în întreprindere chiar dacă recepția lor și întocmirea documentelor de plată necesită un anumit interval de timp și care la rândul său poate prezenta abateri ce pot fi simulate în același fel.

Procedind analog și în cazul celorlalte plăți (pentru energie, amortizări, retribuție etc.) și în

cazul încasărilor (din vânzarea produselor etc.) s-a obținut o situație lunară simulată a contului curent redată în graficul de la p. 11. Comparînd limita de creditare la contul curent, aprobată în sumă de 276 033 lei, cu soldurile zilnice ale contului curent obținute prin simulare se scot în evidență toate stările potențiale de producere a dezechilibrelor financiare și bănești (zilele de 3-5; 12; 14-17; 28-29 din grafic) care pot determina, în ultimă instanță, amînarea plății materialelor și chiar a retribuțiilor dacă nu se iau măsuri preventive de corectare a acestor stări.

Considerăm că utilizarea unui astfel de model de planificare financiară operativă va constitui un instrument deosebit de util pentru fiecare întreprindere în urmărirea echilibrului său financiar și bă-

nese și asigurarea unei capacități de plată corespunzătoare.

Complexitatea utilizării modelelor aleatoare în simularea activității financiare își găsește rezolvare prin utilizarea calculatoarelor electronice, în care scop s-au elaborat programe adecvate. În cazul în care utilizarea de echipamente electronice este costisitoare pentru unele întreprinderi se poate recurge la procedeul manual, în care caz se va încerca simularea numai a principalelor domenii generatoare de încasări și plăți (vînzarea produselor de bază, plata aprovizionărilor de materii prime de bază, plata retribuțiilor etc.) care determină în cea mai mare măsură capacitatea de plată a întreprinderii.

Ion STANCU

Academia de Studii Economice
București

Metodologia de calcul a valorii producției nete în transporturi

(Urmare din pag. 10)

manipulări de mărfuri, asistență tehnică și service acordate altor organizații; — la transportul naval — veniturile din transportul de marfă și călători, activitate portuară, extracție de balast, încărcări-descărcări, traversări cu bacuri și pontoane, pilotaj, service; — la transportul aerian — veniturile din transportul de călători și de marfă, vânzarea de produse în avion, activitatea de reprezentanță, comisioane, operații de schimb valutar, precum și din prestațiile aviației utilitare.

Cheltuielile materiale, care se scad din volumul veniturilor brute, se stabilesc la aceeași sferă de cuprindere și se compun din următoarele elemente: materii și materiale, piese de schimb și subansamble, uzura obiectelor de inventar de mică valoare și scurtă durată, a S.D.V.-urilor, a echipamentului și materialelor de protecție; combustibil, energie și apă, aer comprimat, abur și oxigen; amortizările fondurilor fixe potrivit normelor legale; reparațiile capitale efectuate de terți; alte cheltuieli materiale: chirii, asistență tehnică acordată de alte unități, abonamente, servicii de poștă, telefon, telegraf, telex, servicii de prelucrare a informațiilor de către terți și altele.

În mod asemănător cu producția netă din celelalte ramuri, producția netă din transporturi cuprinde aceleași elemente: retribuțiile personalului și alte drepturi ale acestuia; impozitul pe fondul de retribuție; contribuțiile pentru asigurări sociale; beneficiul și alte cheltuieli cu munca vie.

Ca oricare alt indicator valoric, și producția netă din activitatea de transport poate fi influențată de modificările de prețuri intervenite între momentul planificării și cel al realizării, ceea ce impune ca la determinarea

valorii ei în scopul comparării cu planul sau cu perioadele anterioare să se țină seama de modificările legale de prețuri care afectează costurile de exploatare. În acest scop, este necesară organizarea evidenței abaterilor între prețurile (tarifele, cotele etc. ale elementelor de cheltuieli materiale) avute în vedere la elaborarea planului de costuri și cele reale, efective, care au fost practicate în perioada la care se efectuează calculul realizărilor. Cu suma abaterilor de prețuri la elementele de cheltuieli materiale (determinată ca sumă a diferențelor de preț ponderate cu cantitățile efectiv consumate în perioada de referință) urmează să fie corectat nivelul absolut al cheltuielilor materiale care se scad din volumul veniturilor brute pentru a rezulta producția netă. Astfel, cu suma abaterilor de sens algebric pozitiv (rezultată din majorări de prețuri) se diminuează cheltuielile materiale, iar în cazul abaterilor de sens negativ (reduceri de prețuri) cheltuielile materiale se majorează.

Introducerea indicatorului producția netă în activitatea de transporturi, începînd cu anul 1979, are loc fără o experimentare prealabilă de genul celor efectuate în industrie și construcții. Acest fapt impune din partea întreprinderilor și organizațiilor de transport, a organelor lor tutelare, precum și a organelor centrale de planificare și de evidență o atenție sporită, cu deosebire în ceea ce privește modul de planificare, implicațiile de ordin metodologic și economic pe care le ridică dimensionarea corectă a sarcinilor de plan, pentru fiecare gen de întreprindere de transport — auto, feroviar, naval, aerian.

Cu toate greutatele inerente începutului, ne exprimăm convingerea că indicatorul producția netă va constitui și pentru această ramură instrumentul cel mai corect de apreciere a rezultatelor și va crea condiții pentru mai buna utilizare a resurselor materiale și umane, pentru reducerea sistematică a cheltuielilor materiale, pentru sporirea contribuției pe care transporturile o aduc la crearea venitului național.

Documentare la zi

ÎN TOATE domeniile de activitate se elaborează instrucțiuni, norme metodologice și alte lucrări de uz curent. Pe parcurs apare necesitatea modificării lor. Acest lucru creează dificultăți pentru cei ce trebuie să lucreze permanent cu astfel de norme, deoarece e foarte greu să se opereze modificările (uneori mai multe) pe documentul de bază, pentru a putea fi „la zi” cu documentarea, iar clasificarea lor cronologică duce la dese erori.

Pentru a evita greșelile și a ușura munca, propun ca instrucțiunile, circularele, scrisorile, normele metodologice etc., cu caracter de reglementare, să fie tipărite pe foi detașabile. În cazul cînd apare necesitatea unor modificări, elaboratorul stabilește aceste modificări pe paginile originale, pe care le retipărește în varianta modificată, cu data de valabilitate și apoi difuzează filele respective celor interesați. Unitățile de bază înlocuiesc în dosar filele vechi cu cele modificate, ceea ce face ca „instrucțiunile” să fie „la zi”.

Cunoscînd numărul mare de modificări, sînt sigur că acest sistem ar duce și la o mare economie de hirtie, pe lingă ușurarea muncii.

Aurel ROH
Gherla

Precizări

REFERINDU-MĂ la nota apărută în „R.E.” nr. 29, intitulată „Interpretare”, consider că prin apariția Decretului nr. 346/1977 nu mai poate opera H.C.M. nr. 1004/1971. În art. 2 pct. „d” din Statutul C.A.P. cit și în art. 13 din Statutul Consiliului intercooperatist se precizează că: „Secția pentru mecanizarea agriculturii răspunde nemijlocit, împreună cu cooperativa agricolă, de realizarea producției planificate în cooperativă. Plata lucrărilor efectuate se face pe baza tarifelor în vigoare, în raport direct cu producțiile realizate de unitățile agricole cooperatiste”.

Pentru rezolvarea litigiilor dintre C.A.P. pe de o parte și S.M.A. pe de alta, propunem organelor competente din Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare să inițieze instrucțiuni precise în legătură cu tema în discuție.

Gheorghe PĂRAIANU
contabil șef la C.A.P. Cărpiniș
județul Timiș

Prețul optim

ÎN DECRETUL nr. 208/1976, privind evaluarea pagubelor aduse avutului obștesc prin lipsuri sau degradări de bunuri, la art. 3 se arată: „Pentru bunurile constatate lipsă care au prețuri cu amănuntul legal stabilite, evaluarea pagubelor se face luîndu-se ca bază aceste prețuri”. Ce se întîmplă însă atunci cînd pentru evaluarea pagubei, prețul cu amănuntul este mai mic decît prețul de livrare? S-a procedat greșit dacă evaluarea pagubei s-a făcut la prețul de livrare (de înre-

gistrare), intrucît acesta este mai mare decît prețul cu amănuntul?

Așa am procedat noi într-o situație în care valoarea pagubei era stabilită la prețul cu amănuntul; pentru a nu aduce nici un fel de pagubă unității am evaluat paguba la prețul de livrare (de înregistrare). La control, însă, organele C.F.I. au stabilit că s-a procedat greșit evaluînd paguba la prețul de livrare și au dispus evaluarea pagubei la prețul cu amănuntul. Noi opinăm pentru evaluarea pagubei la prețul de livrare.

Simion BUZARIU
contabil șef al S.C.M.
din cadrul I.R.E. Piatra Neamț

ECOURI

Agregate

ARTICOLUL „Cum se face aprovizionarea cu agregate pentru construcții?” („R.E.” nr. 20) relatează situația reală existentă în cadrul Centralei de exploatare industrială a agregatelor minerale pentru construcții și a celor 12 întreprinderi ale sale. Pentru îmbunătățirea activității de producție și a livrării în exploatarea de agregate minerale pentru construcții, s-au luat o serie de măsuri cum sînt: închiderea fluxului tehnologic pentru creșterea procentului de agregate minerale sortate; modernizarea tehnologiilor (făcînd analiza critică a exploatărilor și stabilind măsurile ce se impun pe fiecare în parte); extinderea lucrului în două și trei schimburi și introducerea acordului global; crearea de ateliere sau puncte de întreținere și reparații în toate exploatarea; îmbunătățirea fluxului informațional; echilibrarea balanței resurselor cu consumul pe județe și zone geografice etc.; execuția cu forțe proprii a 34 stații de prelucrare demontabile cu capacitate de 150 000 mii mc/an agregate sortate fiecare, ce se vor pune în funcțiune în acest semestru.

Cea mai grea problemă cu care se confruntă centrala și întreprinderile sale este asigurarea cu plan de transport pe calea ferată la nivelul contractelor economice de livrare încheiate cu beneficiarii. Menționăm că, în prezent, există o colaborare între Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții și Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor privind eliminarea deficiențelor ce pot apare la furnizor și cărăuș, prin participarea centralei și întreprinderilor noastre la analizele săptămînale ce se fac cu regionalele de cale ferată.

Aurel MUȘAT
adjunct al ministrului economiei
forestiere și materialelor de construcții

Plată anticipată

AUTORUL notei intitulate „Subiect de reflecție”, apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul” din nr. 8 al „R.E.” arată consecințele suportate de un furnizor în cazul nedecontării unor documente de către

plătitorii care depășesc cifra de control sau limita de creditare. Este sugerată ideea ca banca să deconteze facturile furnizorilor dintr-un credit cu dobîndă majorată acordat plătitorului. În legătură cu această propunere, arătăm că, la elaborarea normelor de creditare în vigoare, care au la bază Legea finanțelor nr. 9/1972, s-a avut în vedere ca părțile să se controleze reciproc în ce privește îndeplinirea condițiilor contractuale. Altfel exprimat, furnizorul are obligația de a livra marfa în condițiile prevăzute în contract, iar cumpărătorul să o achite după primire și recepție, pe bază de factură.

Legea finanțelor, la art. 135, dă dreptul unităților care livrează produse să pretindă clienților lor, care întîrzie în mod repetat plata și le creează greutăți financiare, să le asigure anticipat sumele necesare efectuării plăților. În cazul în care cumpărătorii nu se conformează, furnizorii, după încunoaștințarea acestora, pot suspenda livrarea produselor. Și în legislația actuală există posibilități pentru disciplinarea răilor platnici și pentru a localiza la aceștia greutățile financiare și nu la unitatea care respectă disciplina financiară.

Menționăm că propunerea „R. E.” a fost totuși reținută, pentru a fi analizată în conținutul măsurilor cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare.

O. MATEESCU
director în Banca Națională

Imprimare

PENTRU A EVITA irosirea imprimatelor de dispoziții de plată și a facturilor talon aflate în stoc în întreprinderi, cu acordul Comisiei guvernamentale pentru raționalizarea sistemului de evidență în unitățile socialiste s-a aprobat folosirea vechilor imprimare și s-au dat indicații de a se face comenzi numai pentru noile imprimare, respectiv factura cu dispoziție de plată-incasare. Unele unități nu au ținut seama de aceste indicații și au făcut aprovizionări peste necesitățile curente, astfel că nu au reușit să le consume în cele 15 luni în care s-a admis aceasta.

Imprimarele introduse conțin unele elemente noi, cum ar fi casetele în care se trec diverse elemente necesare înregistrării pe calculator sau pentru evidențele statistice. În plus, noul formular conține, imprimată pe verso, și scrisoarea de refuz de plată. Din aceste considerente admiterea folosirii în continuare a vechilor imprimare ar produce multe greutăți și perturbații care ar provoca cheltuieli mai mari unităților bancare decît s-ar recupera prin folosirea carnetelor respective.

În sensul propunerii din nota „Facturi refolosibile” din nr. 9 al „R.E.” menționăm că se pot recupera 2/3 din imprimatele în cauză folosind numai partea de sus a acestora, respectiv factura care se poate atașa la imprimatul simplu de dispoziție de incasare-plată actualmente în uz.

A. PETRESCU
director în Banca Națională

ASPECTE ALE FUNDAMENTĂRII DECIZIILOR DE ÎNNOIRE A PRODUSELOR ȘI TEHNOLOGIILOR

RIDICAREA NIVELULUI tehnic, calitativ al tuturor produselor, modernizarea continuă a tehnologiilor reprezintă un important comandament al actualității, o condiție hotărâtoare a progresului economiei noastre. După cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „în condițiile unei economii planificate, în general ale unei economii moderne... realizarea unor produse de înaltă tehnicitate constituie o necesitate pentru dezvoltarea în ritm înalt a țării, pentru sporirea competitivității pe plan internațional”.

Caracteristică pentru întreprinderea modernă este diversificarea, orientată spre dezvoltarea produselor și înnoirea tehnologiilor, prin care se urmăresc asigurarea unui nivel tehnic și calitativ competitiv și satisfacerea într-o măsură tot mai deplină a nevoilor beneficiarilor.

Alocarea cu prioritate a unor importante fonduri pentru dezvoltarea și lărgirea bazei producției materiale, în vederea înnoirii permanente a acesteia, capătă dimensiuni și semnificații noi datorită implicațiilor revoluției tehnico-științifice, care imprimă o accelerare deosebită procesului de înlocuire și modernizare a mijloacelor de muncă și a procedurilor tehnologice, accentuând necesitatea și proporțiile introducerii neîntârziate în sfera producției materiale a cuceririlor celor mai recente ale cercetării științifice și tehnice. **Acumularea și progresul tehnic constituie două pirghii de mare importanță și semnificație în accelerarea ritmului dezvoltării și schimbărilor structurale ale economiei**, cunoscut fiind faptul că în condițiile care caracterizează epoca contemporană — și cu atât mai mult în condițiile specifice țării noastre — o economie care nu absoarbe progres tehnic nu poate fi competitivă.

Opțiuni bazate pe criterii obiective

ÎN PROCESUL creșterii economico-sociale a României socialiste, caracterizat de ritmurile deosebit de înalte realizate și preconizate în perspectivă, progresul tehnic are rol de catalizator al dezvoltării. Realizarea de produse, lucrări, servicii, utilizarea de tehnologii (într-un singur cuvânt, realizarea de „obiective” sau, respectiv, obținerea de „rezultate” ale activității economico-sociale) cu un nivel tehnic constant ar duce inițial la stagnare, după care ar urma declinul, pe măsură ce produsele fabricate sînt depășite.

Notînd cu: Q — parametrii economici, tehnici, calitativi pentru noul nivel al producției (produse, lucrări, servicii, tehnologii, obiective); q — parametrii economici, tehnici, calitativi ai nivelului actual al producției la un anumit moment dat; ΔQ — diferența de nivel a parametrilor considerați din-

tre noua stare și starea de bază de referință avută în vedere, vom avea:

$$Q = q + \Delta Q,$$

relație care ilustrează elocvent afirmația de mai sus, în ambele ei sensuri.

Ponderea înnoirii în vechea producție — respectiv gradul de înnoire N — este dat de raportul:

$$N = \frac{\Delta Q}{q},$$

raport care, în sens general, poate exprima și eficiența ansamblului de acțiuni și activități care se circumscriu sau conduc la rezultatele înnoirii produselor și tehnologiilor — sau, în unele cazuri, poate exprima necesitatea adoptării unei politici de înnoire și asimilare de noi produse și tehnologii.

Opțiunea pentru asimilarea de noi produse și tehnologii, pentru înnoirea producției, departe de a fi un scop în sine, trebuie să fie rezultatul unui proces continuu, amplu și profund de cunoaștere și analiză complexă — economică și tehnică — a stadiului actual al producției și a obiectivelor de atins în perspectivă; această analiză, la rîndul ei, trebuie dublată de determinarea unui sistem dinamic de selecție și ierarhizare a rezultatelor, a criteriilor, factorilor și indicilor avuți în vedere, a ponderii și influenței acestora.

Pentru menținerea în continuare în fabricație a unui anumit produs (familie, clasă), respectiv a unei structuri a producției sau pentru modernizarea acestora, pentru asimilarea de noi tehnologii sau pentru înlocuirea produselor din fabricație cu produse noi este necesar să se studieze, pe baza unor criterii și proceduri cât mai obiective, nivelul și parametrii fabricației actuale atît în cadrul unității considerate, cît și la unitățile ce au profile de fabricație similare sau apropiate; este necesar, de asemenea, să se studieze și realizările pe plan mai general, tendințele și orientările de perspectivă pentru structura de fabricație, ramura sau domeniul respectiv.

O astfel de analiză trebuie să cuprindă atît aspectele economice, cît și caracteristicile tehnice, în special cele calitative; este, de asemenea, necesar ca o astfel de analiză să cuprindă sfera producției propriu-zise, a circulației și a consumului (comportarea produsului în exploatare, la beneficiari) — respectiv toate momentele (fazele) în care se

poate găsi produsul, din momentul începerii fabricației pînă la consumarea duratei de viață fizică.

Ce ne spune studierea „virstei” produselor

PRIN STUDIAREA ciclului de viață al produsului (fig. 1) se pot determina în bună măsură — cu condiția stabilirii cu suficientă exactitate a fazei în care se găsește produsul la un moment dat — nu numai volumul vânzărilor, dar și o serie de indicatori economici sintetici cum ar fi: volumul și structura beneficiului la producător, nivelul real al prețurilor, rentabilitatea folosirii lor, gradul satisfacerii necesităților sociale etc.

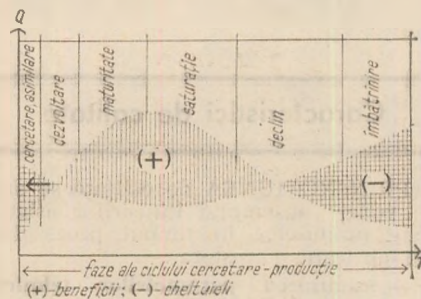

Fig. 1: Curba de viață a produselor

Totodată, prin alcătuirea unor diagrame de profil al virstei produselor din fabricația curentă (fig. 2) se poate

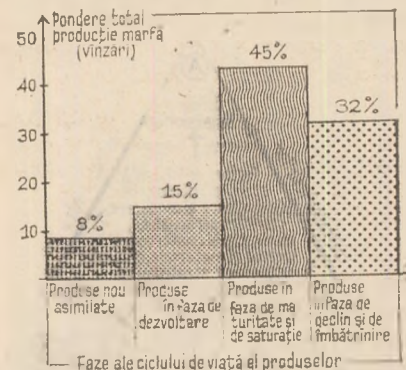

Fig. 2: Exemplu de profilogramă a virstei produselor

obține un indiciu prețios asupra gradului de îmbătrânire a produselor, respectiv un semnal de alarmă în cazul cînd apare necesitatea înnoirii lor.

Pentru realizarea diagramei este necesar să se cunoască faza din ciclul de viață în care se găsesc produsele. Apoi, totalitatea produselor sînt grupate pe faze ale ciclului de viață, în funcție de ponderea lor în producția marfă vîndută și încasată, în beneficiile realizate, în rentabilitate, productivitate, costuri etc. În exemplul prezentat, ponderea de 77% pe care o dețin produsele aflate în fazele de maturitate și de declin ne indică o producție cu un grad mare de îmbătrînire. Completînd această concluzie cu urmărirea comportării în exploatare a acestor produse și comparînd randamentul utilajului în exploatare (productivitatea lui) și cheltuielile de exploatare curentă (consumuri, întreținere) cu cele pe care le implică produsele similare, dar de fabricație recentă (din faza de dezvoltare sau nou asimilate), ne putem face o imagine mai cuprinzătoare asupra aspectelor tehnico-economice complexe pe care le îmbracă menținerea în fabricație a unor produse depășite.

În strategia de ansamblu a dezvoltării și asimilării de noi produse se cer luată în considerare și o serie de factori, dintre care menționăm:

- aprecierea gradului relativ de învechire economică, atît pe baza criteriului cheltuielilor, cît și al beneficiilor;

- efectele economice atît la producător, cît și la beneficiar;

- determinarea caracteristicilor tehnico-economice ale produselor noi asupra cărora urmează să se decidă asimilarea, în paralel cu determinarea acestorași caracteristici (și pe baza acestorași criterii) a produselor aflate în fabricație.

Caracteristici de calitate

PRIN NOȚIUNEA de calitate se are în vedere ansamblul însușirilor asigurate produselor în timpul procesului de fabricație a acestora:

- asigurarea parametrilor tehnici, economici, funcționali;

- satisfacerea gradului de utilitate potrivit scopului și destinației;

- obținerea unui anumit nivel de economicitate în exploatare;

- considerente de ordin estetic.

„Triunghiul calității” (Fig. 3) redă

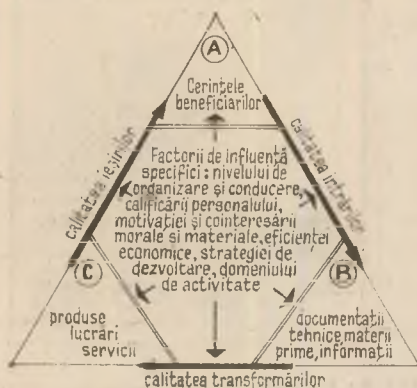

Fig. 3: „Triunghiul calității”

schematic, într-o interpretare sistematică, principalii factori — și interdependența dintre aceștia — care concurează

la asigurarea unui anumit nivel de calitate.

Ansamblul însușirilor unui produs, care-i determină calitatea — și care sînt stabilite prin acte normative, standarde, norme, caiete de sarcini, condiții tehnice — sînt definite ca reprezentînd **standardele de performanțe sau caracteristicile de calitate**. În funcție de diferite criterii, ele se grupează astfel:

- din punctul de vedere al **modului de evidențiere**: caracteristici atributive sau calitative; caracteristici cantitative;

- din punctul de vedere al **satisfacerii scopului și destinației**: caracteristici tehnice funcționale; caracteristici psihosenzoriale; caracteristici sociale; caracteristici de fiabilitate; caracteristici de mentabilitate;

- din punctul de vedere al **posibilităților de măsurare și compunere**: direct măsurabile; indirect măsurabile; comparabile cu o mostră etalon; determinabile organoleptic; determinabile prin numărare.

Estimarea calității produselor pe baza caracteristicilor de calitate — cantitative și calitative — cu ajutorul diferitelor metode specifice și adecvate fiecărei situații concrete, ca și punerea în evidență a nivelului calității la un anumit moment dat, în raport cu bazele de referință și de importanță stabilite, permit să se cunoască și analizeze dinamica acestui indicator — respectiv eficiența măsurilor aplicate pentru îmbunătățirea sau modernizarea produselor și tehnologiilor.

În condițiile actuale — cînd în tot mai multe cazuri activitatea producătorului nu încetează odată cu livrarea produsului, ci continuă prin asigurarea montajului și a punerii în funcțiune, asistență tehnică în perioada de garanție și postgaranție, prin extinderea activităților de service — **organizarea corespunzătoare a urmării modului cum se comportă produsele în exploatare, analiza și valorificarea în producție a informațiilor obținute pe această cale** capătă o importanță din ce în ce mai mare pentru realizarea unor acțiuni raționale, care să permită menținerea permanentă a unui grad optim de înnoire. Asemenea informații au menirea să furnizeze **date certe de fundamentare a întregului mecanism al înnoirii produselor**.

Satisfacerea cerințelor utilizatorului

ANALIZA întregului ciclu de viață al produselor scoate în evidență faptul că **ceea ce economisește producătorul în dauna calității produselor se cheltuiește suplimentar în cadrul procesului de utilizare, pentru a menține produsul în stare de disponibilitate**. Insușirile calitative și funcționale ale produselor se asigură în procesul de producție, dar ele se manifestă în satisfacerea cerințelor utilizatorului, pentru care **produsele au importanță numai în măsura în care aceste cerințe sînt satisfăcute**. Realizarea parametrilor calitativi și funcționali trebuie să se verifice pe **toată durata de viață (normală) a produsului** la beneficiar, în timpul exploatării, iar modul în care aceste probe dau satis-

facție trebuie urmărit și cunoscut de către producător.

Pentru cunoașterea gradului în care un produs dă satisfacție în exploatare, se poate utiliza indicele de disponibilitate D, calculat cu ajutorul relației:

$$D = \frac{T_m}{T_m + T_a + T_b + T_r}$$

în care: T_m — timpul mediu de funcționare între două defectări; T_a — timp de demontare (acces) la piesele defecte; T_b — timp de remontare a pieselor reparate; T_r — timpul necesar pentru reparare.

Criterii și factori în efectuarea analizei

ÎN ACȚIUNEA de îmbunătățire permanentă a produselor și tehnologiilor, de asimilare a unor produse și tehnologii, de modernizare permanentă a celor existente, sînt de luat în considerare o sumă de **criterii** dintre care cele mai reprezentative ni se par a fi:

- calitatea, actualitatea și complexitatea informațiilor deținute și analizate, privind fabricația existentă și cea care urmează a fi asimilată;

- activitatea previzională desfășurată în domeniul analizat;

- studiile, metodele și tehnicile de cercetare a pieței (de marketing) întreprinse;

- nivelul soluțiilor adoptate; caracteristicile constructive și de exploatare, parametrii tehnici și funcționali;

- eficiența economică și indicatorii economici pentru fabricația în curs și cea propusă, comparativ la utilizator și la producător;

- analiza posibilităților de fabricare și de integrare în fabricație a noilor structuri de produse și procedee.

Aceste criterii sînt completate de punerea în evidență a **factorilor** care concurează la întregirea analizei efectuate și la fundamentarea deciziei privind menținerea fabricației existente sau adoptarea uneia din soluțiile posibile de modernizare și înnoire a producției:

- factori privind **strategia de dezvoltare a întreprinderii**: gradul de concordanță cu piețele existente și cu relația de desfacere produs — piață; gradul de concordanță a poziției întreprinderii cu studiile tehnice de dezvoltare; contribuția întreprinderii la proiectele de cercetare-dezvoltare aplicate sau în curs de aplicare;

- factori privind **cererea pieței și competitivitatea**: competitivitatea produsului; avantajul produsului — durata de viață estimată; perioada de atingere a volumului maxim al producției și nivelul acestuia; gradul de concordanță a nivelului și perioadei volumului maxim de producție cu cererea, saturația și stabilitatea pieței de desfacere;

Constantin SAMOILA

Academia „Ștefan Gheorghiu”

(Continuare în pag. 21)

Considerații privind conceptul și conținutul autoconducerii întreprinderii [I]

ABORDĂRILOR MODERNE ale întreprinderilor le este propriu un pronunțat caracter inovațional, impus de rapidele și complexe transformări ce survin atât în cadrul acestora, cât și în contextul socio-economic în care își desfășoară activitățile. Între elementele noi, recent cristalizate, referitoare la întreprinderile românești, menționăm autoconducerea, abordată într-o viziune cu un puternic caracter original de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**.

În complexele analize prezentate în ultimele cuvântări ale secretarului general al P.C.R. se evidențiază elemente referitoare la autoconducere, de o deosebită importanță pentru teoria și practica conducerii unităților economice, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Necesitatea autoconducerii

LA PLENARA C.C. al P.C.R. din martie 1978, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arată: „Doresc să subliniez cu toată claritatea că este necesar să asigurăm conducerea întregii activități economico-sociale atât pe baza centralismului democratic — lichidând cu hotărâre centralismul excesiv și rigid — cât și pe baza principiului autoconducerii...”¹⁾

Autoconducerea reprezintă unul din cele mai noi domenii ale conducerii întreprinderii, profilându-se ca o componentă de bază a unei teorii a conducerii unității economice moderne. Conturarea autoconducerii privită sub dublul aspect — concept și sistem de conducere al întreprinderii — nu este întâmplătoare. Autoconducerea se cristalizează ca o treaptă superioară în trecerea de la conducerea unipersonală a întreprinderii, la conducerea colegială și, ulterior, colectivă, marcând un pas înainte. După cum rezultă din cercetările efectuate, evoluția în acest sens este determinată de un complex de factori care în funcție de sorginte și raza de acțiune, pot fi: generali și specifici.

În categoria factorilor generali se includ elementele ce decurg din nivelul de dezvoltare a forțelor de producție. Astfel, complexitatea fără precedent a forțelor de producție, manifestată la nivel microeconomic prin diversitatea echipamentelor de producție, a materiilor prime, a tehnologiilor de fabricație, a multiplelor legături care se creează între componentele mecanismului de producție, reclamă din partea organelor de decizie o gamă largă de cunoștințe ce nu pot fi întrunite integral decât de organe de conducere compuse din mai multe persoane. Aceeași necesitate o impune și dinamismul ce caracterizează într-o măsură sporită dezvoltarea economică în general, dezvoltarea industrială în special. Comprimarea perioadelor pe care decidenții le au la dispoziție pentru a concepe soluții în condițiile creșterii complexității activităților industriale și a impactului pe care îl are progresul tehnico-stiințific, necesită, fără îndoială, eforturile și cunoștințele unor grupe de cadre, uneori chiar a ansamblului personalului muncitor al întreprinderii. În același sens acționează și reducerea relativă a perioadelor de aplicare a deciziilor.

Acești factori, derivați din nivelul de dezvoltare al forțelor de producție moderne, sînt factori generali, cu un larg cîmp de acțiune, ce influențează conducerea întreprinderilor de pretutindeni, indiferent dacă își desfășoară activitățile în condițiile relațiilor de producție socialiste sau capitaliste.

În condițiile țării noastre, în care se înfăptuiește cu succes planul cincinal adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R., acești factori înregistrează ritmuri de creștere accelerate. Factorii specifici, sînt determinați de natura și nivelul de dezvoltare al relațiilor de producție. Între aceștia se înscrie în primul rînd

¹⁾ **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. 23 martie 1978, Ed. politică, București, 1978, p. 8.

proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție — colectivă prin natura sa — care implică în mod necesar și o conducere bazată pe participarea sub diverse forme a întregului personal. În fapt, datorită existenței proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, oamenii muncii au tripla calitate de proprietari comuni ai acestora, de producători și de beneficiari ai bunurilor materiale. Exercițarea pleneră a tripliei calități a oamenilor muncii, a ansamblului de drepturi și obligații implicate, este condiționată de participarea lor la conducerea unităților în care lucrează.

Un alt factor este conștiința socialistă a oamenilor muncii, formată și dezvoltată pe fondul creșterii sensibile a nivelurilor politice, culturale și profesional. Conștiința socialistă, a cărei formare necesită o perioadă îndelungată, se manifestă printr-o nouă atitudine față de muncă, față de problemele unității în care lucrează, față de interesele societății. Personalul muncitor ce posedă o conștiință de tip socialist se caracterizează prin angajarea responsabilă, creatoare, intensă, în procesul muncii. În consecință, valorificarea la nivel superior a potențialului personalului, crearea cadrului pentru manifestarea pleneră a unei noi atitudini, a noii mentalități, implică asocierea sa organică la exercitarea procesului de conducere al întreprinderii.

În categoria factorilor ce se manifestă pregnant în condițiile întreprinderilor românești, se înscrie și complexitatea sarcinilor ce decurg din realizarea obiectivelor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Realizarea acestora la nivelul necesităților actuale implică cerința ca muncitorii, tehnicienii etc., să fie coparticipanți activi la stabilirea obiectivelor și a modalităților lor de realizare în primul rînd în unitatea în care muncesc.

Calitatea superioară a relațiilor de producție socialiste se manifestă nu numai prin factorii specifici ce implică trecerea la modalități de conducere bazate pe largă participare a personalului muncitor, ci și prin eliminarea limitelor de natură obiectivă, a contradicțiilor și a opozițiilor cu caracter antagonist care, în condițiile întreprinderilor din țările capitaliste nu permit oamenilor muncii decât cel mult participări parțiale, limitate și formale la procesul decizional strategic, prin intermediul organelor de conducere colegiale.

Ansamblul factorilor menționați care, evident, nu este exhaustiv, cunoaște evoluții intense în ultimul deceniu în întreprinderi, ceea ce explică tendința de trecere de la conducerea unipersonală la conducerea de grup și, pentru întreprinderile românești, profilându-se recent trecerea la autoconducere. De menționat că, așa cum sublinia secretarul general al P.C.R. într-o recentă cuvîntare, trecerea la autoconducere a devenit posibilă numai atunci cînd s-au întrunit condițiile necesare, cînd factorii menționați ating anumite valori. Deci trecerea în ultimii ani la autoconducere în unitățile economice românești se explică, după cum a rezultat din analizele efectuate de conducerea superioară a partidului și statului, bazate pe contribuția decisivă a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, prin maturizarea condițiilor obiective și subiective pentru implementarea autoconducerii ca urmare a acceleratei și multilateralei dezvoltări a României socialiste, în special în ultimul deceniu.

Inconsistența teoriilor participative occidentale

PREZENTAREA FACTORILOR care determină necesitatea autoconducerii oferă un fundament adecvat și pentru evaluarea sistemelor de conducere participativă ale firmelor occidentale. Punctul de pornire trebuie să-l constituie după opinia noastră precizarea că factorii hotărîtori, care condiționează în mod decisiv trecerea la conducerea colectivă și la autoconducere, bazate pe o autentică participare a personalului întreprinderilor sînt factori specifici, generați în exclusivitate de relațiile

de producție socialiste. În întreprinderile capitaliste factorii generali determină evoluția spre conducerea colegială, concepută și realizată în forma care asigură maximum de profit pentru proprietarii mijloacelor de producție, în condițiile unei aparente participări la luarea unor decizii a unei părți din personal. Așa cum s-a arătat mai sus în întreprinderile socialiste, în care a fost desființată proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție, în care au fost eliminate contradicțiile cu caracter antagonist, determinate de acestea, sistemele de conducere unipersonale evoluază în mod firesc în direcția conducerii colective și a autoconducerii.

Cercetările efectuate au relevat că așa numitele forme de conducere colectivă sau participativă, folosite din ce în ce mai mult în țările capitaliste reprezintă în realitate modalități de conducere colegială, bazate pe adoptarea unor măsuri organizatorice moderne urmărind să asigure folosirea mai eficientă a potențialului personalului și, îndeosebi, a cadrelor de conducere și a specialiștilor, astfel încât să se rezolve cât mai adecvat problemele din ce în ce mai complexe și dificile cu care sînt confruntate. Dat fiind opoziția de fond, de esență, dintre proprietarii mijloacelor de producție și reprezentanții acestora pe

*) Edificator în această privință este faptul că în numeroase țări capitaliste dezvoltate, cum ar fi Danemarca, Suedia, Olanda, Norvegia, Israel, etc., există legi care obligă întreprinderile economice, de regulă acelea care au un număr mai mare de salariați, să creeze consilii de conducere sau consilii de supraveghere a conducerii la care să participe și reprezentanții ai salariaților.

2) Dale E. — Comment sont Organisées Les Entreprises Americaines, *Entreprise Moderne D'Edition*, Paris, 1968, pag. 246.

3) Brohler V. — Managerial Response to Social Responsibility Challenge, in *Academy of Management Journal*, nr. 1, 1976.

4) Mace, M. *Directors: Myth and Reality*. H.B.S. Boston, 1972 (citat după Prasad, P. *Board Representation of Minority Interests*, in *Journal of General Management* nr. 2, 1975—1976).

5) Bender, M. *Management — Scrutinizing the Corporate Boardroom*, in *New York Times*, nr. 43210, 14 mai, 1976.

de o parte, și masa salariaților pe de altă parte, în condițiile societății capitaliste nu există și nu poate exista o conducere participativă în adevăratul sens al acestui termen, deși nu puțini autori occidentali se străduiesc să demonstreze contrariul. Chiar și atunci cînd în unele organe de conducere ale firmelor industriale se includ reprezentanți ai muncitorilor — tendință care în occident se amplifică în ultimii ani*) — aceștia se află în minoritate, iar cel mai adesea organelor respective nu le revine dreptul de a adopta importante decizii strategice.

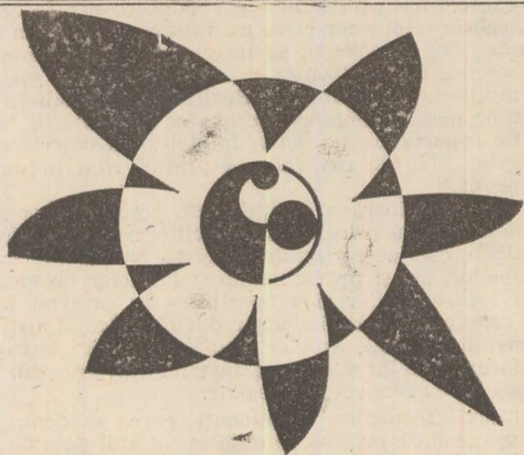
În mod implicit, caracterul limitat al participării sau al conducerii colective din întreprinderile capitaliste este recunoscut și de unii specialiști reputați din țările occidentale care și bazează tezele în această privință pe analiza lucidă a realităților existente în cadrul lor. Astfel, cunoscutul profesor american Ernest Dale, referindu-se la conducerea și organizarea întreprinderilor americane și la principalele direcții în care evoluează, precizează în mod expres că este vorba de o conducere de tip colegial³⁾. Alți specialiști din apus au relevat — pe bază de date — reprezentativitatea redusă a acestor organe. Spre exemplu, o investigație care a cuprins 232 de companii dintre primele 1250 cele mai mari companii din țările capitaliste și în curs de dezvoltare, conform binecunoscutei liste publicate de revista *Fortune*, a relevat că numai în 8 la sută dintre acestea criteriile de selecție ale componentelor consiliilor de administrație asigurau reprezentarea corespunzătoare a categoriilor de personal din cadrul lor⁴⁾; aceasta fără a pune în discuție înseși criteriile utilizate în evaluare care nu reflectau nici pe departe, din rațiuni lesne de înțeles, numărul și rolul muncitorilor.

Nu puține studii, cum ar fi cel realizat de prof. Myles Mace, afirmă și demonstrează că în ciuda reglementărilor, consiliile de administrație la care participă și reprezentanți ai muncitorilor nu îndeplinesc nici una din cele trei funcții importante atribuite: a) stabilirea obiectivelor fundamentale, a strategiilor și politicilor; b) selecționarea directorului general al întreprinderii; c) examinarea problemelor majore, delicate, ale întreprinderii. În schimb, după opinia autorului, acestea emit sugestii și recomandări directorilor generali, sînt utile în situațiile de criză, contribuie la dezvoltarea unei „conștiințe a întreprinderii”⁵⁾.

Elementele menționate, care sînt departe de a constitui un tablou exhaustiv al caracteristicilor — demonstrează menținerea binecunoscutului conținut esențialmente capitalist al așa-numitului sistem de conducere „participativ” al întreprinderilor din țările capitaliste. În fapt, conducerea participativă a firmelor occidentale nu a modificat nici obiectivul lor fundamental — obținerea unui profit cît mai mare — nici natura procesului de conducere, competențele decizionale realmente importante, prin care se stabilesc obiectivele și modul de împărțire a valorii nou create, menținîndu-se în mîinile capitaliștilor și reprezentanților acestora, evident în scopul maximizării profiturilor. Edificatoare în această privință este mărimea sumelor încasate de președintele firmei, Werner Communications din S.U.A. în anul 1975 ca plată pentru munca depusă — 487 732 dolari — echivalentă cu retribuțiile anuale a peste 500 muncitori necalificați din cadrul firmei⁵⁾. Orice alte comentarii ni se par de prisos, din cele prezentate rezultînd cu pregnanță imposibilitatea participării reale a oamenilor muncii din întreprinderea capitalistă la conducerea acesteia.

În cadrul acestor coordonate esențiale trebuie înțelese inovațiile metodologice survenite în conducerea întreprinderilor occidentale, menite să asigure folosirea la un nivel superior în special a potențialului specialiștilor prin intermediul unor metode și tehnici bazate pe constituirea de grupe de lucru și folosirea de cunoștințe moderne matematice, economice, sociologice, psihologice etc., elaborate într-un ritm tot mai accelerat în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane. Cu toate că multe dintre metodele și tehnicile de conducere, sau folosite în procesul conducerii, prezintă o certă valoare științifică și pragmatică, acestea nu aduc mutații calitative în natura capitalistă a întreprinderilor și a conducerii acestora. Autoconducerea și conducerea colectivă sînt imposibil de realizat în societatea capitalistă deși sînt prezentate adesea ca realități, din rațiuni de clasă.

dr. Ovidiu NICOLESCU

SALIMA

79

Fructele pămîntului
Fructele muncii omului
Fructele geniului tehnic
în serviciul oamenilor muncii în scopul ridicării
nivelului lor de trai
SALIMA 79

al 6-lea SALON INTERNAȚIONAL DE ALIMENTAȚIE BRNO — Cehoslovacia

21—28 februarie 1979

Termen de înscriere :

30 septembrie 1978

Informații suplimentare la :

BVV BVV — Tîrguri și Expoziții BRNO,
Výstaviště 1, 602 000 Brno, Cehoslovacia

Telefon : 314 Telex : 062294, 062295

Telegr. FAIRBRNO

PUBLICOM

Procesul circular activ

În continuarea dezbaterii referitoare la procesul circular activ de concepere a complexelor de producție pentru valorificarea integrală a materiilor prime, publicăm studii și cercetări ale specialiștilor din diverse domenii de activitate relevând aspecte importante și direcții în care pot fi realizate aplicații practice ale acestei concepții.

UN SISTEM DE INDICATORI PENTRU CARACTERIZAREA VALORIFICĂRII RESURSELOR SECUNDARE (II)

CADRUL OPTIM creat în țara noastră și amploarea acțiunilor de valorificare a resurselor secundare are implicații și asupra sistemului informațional, astfel ca acesta să dispună de capacitatea de reflectare necesară și de urmărirea modului de realizare a obiectivelor din acest domeniu. Abordarea valorificării resurselor secundare în sfera de cercetare statistică, face necesar ca această problemă să fie privită prin prisma unui sistem de indicatori adaptat nevoilor de cercetare și analiză pe care le reclamă acest domeniu. În legătură cu un asemenea sistem de indicatori, nu se pune problema extinderii volumului de informații sau de a încăra munca de evidență la întreprinderi.

Abordând problema valorificării resurselor secundare prin optica unui sistem de indicatori, în fapt, se urmărește utilizarea în mai bune condiții în scopuri de cercetare și analiză a informațiilor existente. Sistemul de indicatori are rolul de a servi drept un cadru unitar de cercetare, urmărire și analiză, având în vedere varietatea resurselor secundare din economie, a diferitelor sfere în care se formează, diversitatea modului de utilizare și a tehnologiilor respective. Sistemul de indicatori se impune ca o necesitate și prin faptul că sarcinile care rezultă din documentele de partid și de stat cu privire la resursele secundare trebuie urmărite cât mai riguros, în mod corelat, astfel încât să se asigure reflectarea clară a modului cum se realizează.

Dealtfel, importanța care se acordă în economia țării noastre valorificării resurselor secundare se reflectă în cadrul sistemului informațional statistic actual prin varietatea elementelor referitoare la potențialul și la valorificarea resurselor secundare, pe care le pune la dispoziția organelor de decizie la diferite nivele, începând cu întreprinderea pînă la nivelul conducerii superioare de partid și de stat. Capacitatea sistemului informațional statistic de a răspunde cerințelor din acest domeniu trebuie privită sub raportul în care acesta permite ca problema valorificării resurselor secundare să poată fi caracterizată și analizată în ansamblu și, în același timp, de a permite adîncirea investigației pe problemele specifice diferitelor ramuri, ministere, unități.

O privire de ansamblu asupra participării resurselor secundare la acoperirea necesarului de consum la unele materii prime importante o oferă **sistemul bilanțelor materiale statistice**. Indicatorii resurselor din bilanțele care se întocmesc pentru diferite metale, printre care și cei referitori la deșeuri și alte resurse secundare, permit să se caracterizeze care este aportul acestora în acoperirea necesarului de consum al economiei. Indicatorii din aceste bilanțe sînt indicatori de volum fizic, astfel că participarea resurselor secundare la formarea resurselor materiale totale este caracterizată în cadrul fiecărei materii prime în parte.

Există în practica internațională și posibilitatea de a se aborda problema resurselor secundare, la o sferă de

ansamblu, cu ocazia unor **acțiuni de culegeri de date, de mare amploare**, care se întreprind odată la mai mulți ani. Este de amintit, în acest sens, că și la noi în țară, în cadrul acțiunii de culegere a datelor organizată pentru balanța legăturilor dintre ramuri din anul 1970, a fost abordată și problema resurselor secundare, obținindu-se date pentru cele mai importante din acestea (produse secundare, produse asociate) și pentru deșeurile de producție. O exprimare valorică, nu numai fizică, o au indicatorii cu privire la resursele secundare (produsele secundare) din agricultură, în cadrul bilanțelor produselor agricole.

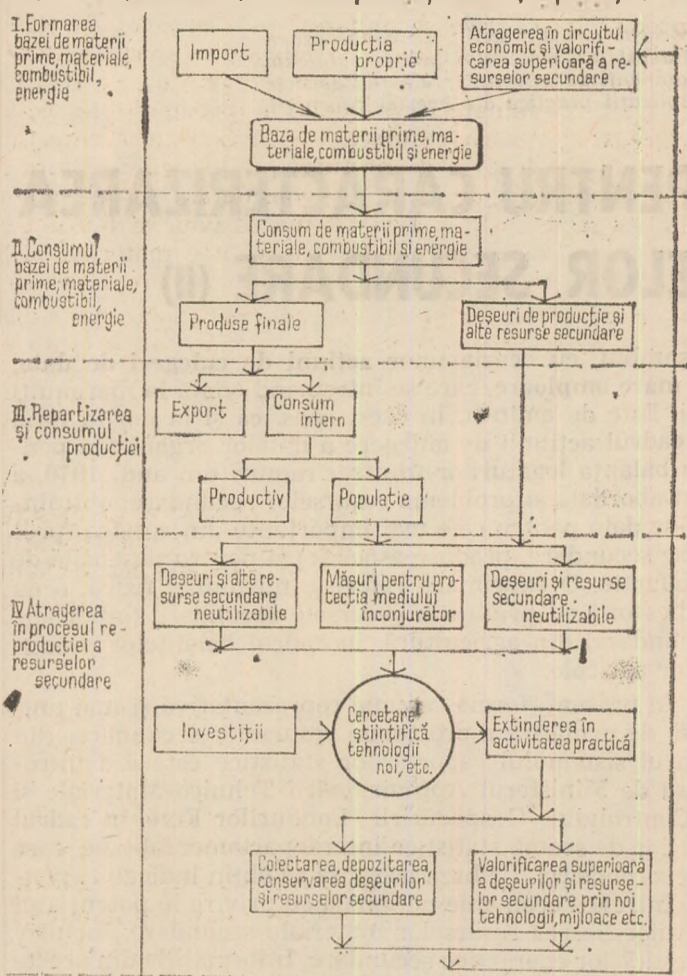
În prezent, forma cea mai reprezentativă și mai unitară de urmărire a problemei resurselor secundare din cadrul sistemului raportărilor statistice este cea introdusă de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și a Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, în cadrul dărilor de seamă statistice interdepartamentale pe care le coordonează. Pe baza acestora se obțin indicatori pentru întreaga economie națională cu privire la potențialul și valorificarea resurselor materiale secundare, inclusiv a resurselor energetice secundare. Informațiile din aceste dări de seamă statistice sînt furnizate de întreprinderile care produc și valorifică deșeuri și resurse secundare și de unități speciale de prelucrare și colectare a deșeurilor metalice. În completarea acestor informații, în statistica departamentală se urmăresc și unele aspecte mai de detaliu corespunzător specificului problemelor.

Un element deosebit, de important intervenit în sistemul de organizare a valorificării superioare a resurselor secundare în țara noastră, l-a constituit introducerea obligativității, prin prevederile decretului susmenționat, pentru toate unitățile economice, de a elabora **bilanțul anual al folosirii resurselor materiale**. Evidențind cantitățile de materii prime și materiale introduse în fabricație, ca și cantitățile ce se regăsesc în produsele finite, aceste bilanțuri permit determinarea cantitativă și calitativă a deșeurilor și a altor resurse secundare, constituind, totodată, o bază informațională de alimentare a fluxului informațional.

Prin sistemul de indicatori la care ne referim se realizează o grupare sistematică a acestor indicatori, interdependenți cu întregul ansamblu funcțional al mecanismului productiv al întreprinderii (vezi anexa), astfel ca problema valorificării resurselor secundare să poată fi cercetată și analizată într-o optică unitară, de ansamblu și în același timp să poată fi adîncite diferitele probleme de specialitate. Preocupările în domeniul valorificării resurselor secundare sînt canalizate după cum este știut, asupra cîtorva laturi principale, din punct de vedere al potențialului resurselor secundare, valorificării acestuia, al efectelor economice și din punct de vedere al dezvoltării activității de valorificare a resurselor secundare, al cercetării științifice și apli-

Anexă

CIRCUITUL RESURSELOR SECUNDARE ÎN PROCESUL REPRODUCȚIEI

cării de noi tehnologii. Ca urmare, cadrul general al acestui sistem de indicatori poate fi format din următoarele componente de bază (sau subsisteme):

I. Indicatori de măsurare a potențialului de resurse secundare din economie.

II. Indicatori cu privire la valorificarea potențialului de resurse secundare din economie.

III. Indicatori de exprimare și măsurare a efectelor economice obținute prin recuperarea și valorificarea resurselor secundare.

IV. Indicatori care caracterizează activitatea de cercetare științifică și de aplicare de noi tehnologii în scopul dezvoltării activității de valorificare a resurselor secundare.

Fără să intrăm în detaliile de conținut ale acestor componente vom sublinia în continuare rolul deosebit al unora dintre elementele care compun subsistemele respective. Principalele elemente din primul subsistem, sub formă de indicatori primari și derivați, au rolul să exprime aportul resurselor secundare în formarea resurselor materiale totale pe ansamblul economiei naționale, pe ramuri și subramuri, gradul de acoperire cu resurse secundare a necesarului de consum de materii prime și de consum energetic, locul resurselor secundare în asigurarea bazei materiale și energetice.

Indicatorii de inventariere și măsurare a resurselor secundare potențiale grupează separat resursele secundare rezultate în procesul de producție utilizabile ca materii prime și materiale sau ca resurse energetice

secundare; resursele secundare provenite din colectarea acestora de la unitățile economice și de la populație și indicatorii specifici diferitelor categorii de resurse secundare, ramuri, subramuri și întreprinderi. În subsistemul referitor la valorificarea potențialului de resurse secundare se remarcă rolul deosebit al unor indicatori care caracterizează: volumul (pondera) resurselor secundare valorificate din totalul resurselor secundare potențiale, gradul de valorificare a potențialului de resurse secundare; volumul producției rezultate din valorificarea resurselor secundare; acoperirea cu contracte și valorificarea producției obținute prin valorificarea resurselor secundare; indicatori privind calitatea producției obținute, indicatori de costuri și rentabilitate privind producția obținută prin valorificarea resurselor secundare.

Creșterea gradului de valorificare a resurselor secundare se concretizează într-o gamă variată de efecte economice cum sînt: economisirea resurselor naturale interne, creșterea participării acestora la dezvoltarea bazei interne de materii prime și materiale, reducerea volumului de transport și a spațiilor de depozitare, economisirea de materii prime noi și combustibili, reducerea cheltuielilor de producție, reducerea investițiilor, creșterea volumului producției etc. Indicatorii care fac parte din această componentă a sistemului de indicatori, au rolul să caracterizeze: sporul de produs social și venit național obținut prin valorificarea resurselor secundare; sporul de producție obținut pe ramuri, subramuri și întreprinderi prin valorificarea resurselor secundare; volumul resurselor primare economisite prin valorificarea materiilor prime secundare; reducerea importului de materii prime și materiale prin utilizarea resurselor secundare; participarea valorificării resurselor secundare la dezvoltarea bazei interne de materii prime și materiale: sporul resurselor materiale obținut pe baza creșterii gradului de valorificare a resurselor secundare, gradul de participare a valorificării resurselor secundare în dezvoltarea bazei interne de materii prime și materiale în raport cu resursele primare din producția internă și cele provenite din import; reducerea volumului de cheltuieli realizată prin creșterea gradului de utilizare în producție a deșeurilor și a altor resurse secundare; indicatori privind rezultatele financiare.

Legislația¹⁾ din țara noastră prevede o serie de sarcini cu privire la activitatea de cercetare științifică și aplicare de noi tehnologii în domeniul valorificării superioare a deșeurilor și a altor resurse secundare, concretizate în programe speciale și obiective de plan. Activitatea de cercetare în domeniul valorificării deșeurilor cuprinde 81 obiective pînă în 1980, care sînt urmărite la nivel național. Lansarea acestui program a fost precedată de un studiu aprofundat al diferitelor tipuri de deșeuri din economia națională, constatîndu-se că multe din acestea pot fi utilizate direct în unele ramuri industriale sau agricole, altele necesită prelucrări relativ simple, pentru a fi utilizate iar altele urmează să intre în procese de reciclare.²⁾ Indicatorii din această categorie caracterizează potențialul de cercetare științifică în domeniul valorificării resurselor secundare, activitatea de cercetare științifică, pe obiective, exprimată prin numărul și conținutul temelor de cercetare, durata de cercetare, aplicarea în producție a rezultatelor cercetării, investițiile necesare etc.

In afară de considerentele de natură economică, de funcțiile de cointeresare a prețurilor, în general, necesitatea evaluării indicatorilor privind resursele secundare

¹⁾ Decretul Consiliului de Stat nr. 106/1975.

²⁾ Mihai Drăgănescu — Contribuția cercetării științifice la abordarea și soluționarea problemelor mediului ambiant, expunere la coloquiul „Ecologie și politică”, martie 1976.

dare este determinată, ca și în cazul altor indicatori, de eterogenitatea conținutului — în cazul resurselor secundare —, în funcție de natura materiei prime și de procesul tehnologic din care rezultă, de diversitatea etaloanelor de măsurare a volumului fizic și de diversitatea destinațiilor și a posibilităților de utilizare. În domeniul calculului de plan și al analizei economice, exprimarea valorică a acestor indicatori permite sintetizarea orientărilor în perspectivă în domeniul valorificării resurselor secundare și a rezultatelor care se obțin în realizarea obiectivelor actuale. În al doilea rând, evaluarea resurselor secundare este indispensabilă în caracterizarea efectelor economice ale utilizării acestora, în stabilirea costului și a rentabilității producției obținute pe baza utilizării resurselor secundare.

În legătură cu posibilitățile de exprimare valorică a resurselor secundare, pentru deșeurii, componentă principală a resurselor secundare, există condiții create, în acest sens, pe baza reglementărilor de natură financiar-contabilă existente. Astfel, în cazul în care deșeurile recuperabile pot fi folosite în continuare ca materii prime sau materiale, se evaluează la prețul integral al materiei prime sau al materialului inițial și la preț redus dacă nu îndeplinesc condițiile inițiale ale mate-

riilor prime și materialelor din care au rezultat. Pentru deșeurile care se predau altor unități pentru a le folosi sau se predau unităților profilate pe colectarea deșeurilor, există prețuri de deșeurii de catalog. Unele produse și resurse secundare — carbonat de calciu, sulfat de sodiu, borhot de la fabricarea spirtului etc. — au corespondent în cataloagele de prețuri, astfel că, ele pot fi evaluate în prețurile de producție din aceste cataloage. Pentru resursele secundare fără corespondent în cataloagele de prețuri — de exemplu : zgură de furnal, gaze reziduale etc. — considerăm posibil ca evaluarea să se facă — până la fixarea unor astfel de prețuri — pe baza cheltuielilor de resurse materiale și de resurse de muncă pentru punerea în valoare a acestora.

Rezolvarea unitară și corectă a evaluării diferitelor feluri de resurse secundare are o mare importanță nu numai pentru determinarea indicatorilor de caracterizare a resurselor secundare și a utilizării lor, ci îndeosebi, pentru cointeresarea unităților economice în valorificarea lor superioară.

**dr. Mihai CAPĂȚĂ, D. BIVOLARU,
S. DINCULESCU, A. FILIPIDESCU,
M. MARIN, I. NASTASOIU**

Direcția Centrală de Statistică

REALIZAREA PRODUCȚIEI NETE

(Urmare din pag. 5)

întreprinderea a reușit să se încadreze în cheltuielile planificate la 1 000 lei producție marfă, dar nu și în proporția stabilită privind cheltuielile materiale. Ca urmare, eforturile întregului colectiv se vor orienta și mai mult, în lunile ce au mai rămas până la sfârșitul anului, în câteva direcții prioritare care vizează, în primul rând, reducerea cheltuielilor materiale :

● **respectarea cu strictețe a programării opririlor la laminoare în vederea schimbării de calibre.** pentru a elimina, pe cât posibil, timpul neproductiv și a obține, pe această cale, o producție mai mare cu cheltuieli reduse ;

● **laminarea țevelor la toleranțe negative, dar în limitele calitative al STAS-urilor în vigoare,** în vederea reducerii pierderilor de materii prime ;

● dat fiind faptul că energia electrică și combustibilii au o pondere însemnată în cheltuielile de producție, se cer luate măsuri pentru eliminarea mersului în gol al unor cuptoare și agregate, pentru o mai rațională folosire a iluminatului care, toate, provoacă un consum suplimentar inutil, afectând costurile și eficiența economică. Neîndoiește, în toate aceste domenii s-au depus eforturi și până în prezent, dar rezervele și posibilitățile n-au fost nici pe departe epuizate.

FUNDAMENTAREA DECIZIILOR DE ÎNNOIRE A PRODUSELOR ȘI TEHNOLOGIILOR

(Urmare din pag. 16)

● **factori privind posibilitățile de desfacere :** concordanța sau diferențierea față de produsele existente ; efecte asupra deprinderilor beneficiarilor sau influențe asupra produselor ce se află în folosință ; posibilități de absorbție a pieței pentru beneficiarii tradiționali ; necesități de reclamă și de dezvoltare a piețelor ; posibilități de stabilire a unor contacte/contracte de lungă durată ; posibilități de colaborare/cooperare în producție și desfacere ;

● **factori privind posibilitățile de cercetare-dezvoltare :** situația, nivelul și actualitatea cercetărilor aplicative încheiate, a soluțiilor preconizate, a pro-

iectelor de cercetare-dezvoltare ; situația licențelor, invențiilor, brevetelor ; nivelul de organizare și de tehnicitate al produsului sau procesului de asimilat ; nivelul investițiilor, eficiența acestora, durata de recuperare a lor ; asigurarea cu cadre de specialitate și cu forță de muncă calificată ;

● **factori privind obiectivele economice :** nivelul contribuției la beneficiu ; nivelul și influențele asupra cheltuielilor materiale ; avantajele economico-financiare obținute de întreprindere ; contribuția întreprinderii la cota-parte din desfacerea pe piață ;

● **factori privind capacitățile de producție :** capacitatea de producție și gra-

dul de dotare tehnică existente ; capacitatea de producție necesară, cerințe de dotare ; posibilități de colaborare/cooperare în producție ; posibilități de livrare pe subansamble și de asamblare la beneficiar ; asigurarea cu materii prime, materiale, semifabricate, importuri pentru produs ; gradul de încărcare și structura fabricației actuale ; durata de amortizare a fondurilor fixe.

AM EXEMPLIFICAT, în cele de mai sus, unele elemente operaționale ce servesc la **definirea și infăptuirea strategiei de progres tehnic, de înnoire a produselor și tehnologiilor.** Deciziile în acest domeniu au importante implicații economice și sociale, ceea ce impune ca la nivelul fiecărei întreprinderi sau institut, al centralelor industriale, al ramurilor, ele să fie fundamentate științific, pentru obținerea unei eficiențe maxime atât la producător, cât și la utilizator.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

GÎNDIREA economică nemarxistă parcurge sub incidențele „crizei anilor '70” o perioadă de derută, dat fiind eșecul rapid al celor mai diverse combinații între teorii mai vechi și mai noi ale gândirii economice burgheze. Apare de aceea cit se poate de natural ca persoanele cele mai avizate ale gândirii economice occidentale să încerce reevaluarea nu a unor precepte luate separat, ci a economiei politice de tradiție burgheză luată în ansamblul ei.

Apreciind că în zilele noastre gândirea economică oscilează între liberalismul anarhic și centralismul coercitiv, lordul Lionel Robbins¹⁾ consideră că o societate (capitalistă) civilizată trebuie să opteze între asemenea extreme, pentru asigurarea concumitentă atât a libertății, cit și a ordinii. Din acest punct de vedere, autorului îi apare că economia politică burgheză clasică reprezintă un punct de referință. Dintre virtuțile clasicismului burghez, L. R. reține libertatea opțiunilor și acea organizare a producției, care poate satisface atât interesele personale, cit și cele publice — în principal reprezentate de statul burghez. În viziunea economiștilor burghezi clasici sint considerate foarte motrice ale vieții economice de o parte, proprietatea (privat-capitalistă) și piața pentru reglajele de nivel microeconomic, iar, de altă parte, intervenția reglatorie a statului capitalist pentru reglajele de nivel macroeconomic, de felul sprijinirii și stimulării domeniilor, ramurilor și sectoarelor incipiente, ca și al exercitării unor funcții educaționale, inclusiv în sprijinul opțiunilor consumatorilor și producătorilor. Dar autorul recunoaște că acest arsenal autoreglator se dovedește incapabil să asigure stabilitatea sistemului în

ÎN GÎNDIREA ECONOMICĂ
OCCIDENTALĂ
DERUTA CONTINUĂ (I)

ansamblul său, dacă nu se asigură controlul corespunzător asupra cheltuielilor agregate — care, în sensul lui J. Keynes, însemnau atât cheltuielile consumatorilor (pentru bunuri de consum), cit și cheltuielile întreprinzătorilor (pentru investiții). Or, după cum constată L. R., controlul acestor mărimi nu este concentrat într-o singură mână („mână invizibilă” a lui A. Smith rămîne din acest punct de vedere mai mult un deziderat decit o realitate) și de aceea se poate întimpla ca, reglind anumite mărimi, să se ajungă, prin însuși efectul acestor acțiuni, la dereglări în alte mărimi. Așa este cazul, devenit acum clasic, al relației dintre inflație și șomaj, care în diverse ipostaze se „încită” reciproc, așa cum dovedesc consecințele crizei economice recente. De obicei gândirea economică tradițională burgheză este înclinată să pună astfel de consecințe pe seama distorsiunilor create intervenția statului, care, în numele libertății, cum crede L. R., distruge uneori libertatea. Una dintre vulnerabilitățile remarcate de L. R. este cea a politicilor economice externe, în care libertatea unuia dintre parteneri stînjește libertatea celui alt. Exemple

devenite clasice în acest sens sint manevrele discreționare din domeniul valutar, iar recent, în condițiile avaturilor crizei din 1974—1975, pertractările în legătură cu strategia diferitelor puteri în comerțul exterior : în timp ce unele (ca Japonia, R.F.G., S.U.A. chiar) își permit o largă expansiune comercială și revendică liberalizarea schimburilor, altele (Piața Comună, cu excepția R.F.G.) preferă mai multă „prudență”, fără să se teamă de recrudescența unor practici contrarii statutului unor zone de comerț liber și de facilități tarifare, cum sint politicile de tip protecționist. În fața unor asemenea stări de lucruri nu se poate să nu fii de acord cu L. R., care referindu-se la controversa colectivism-liberalism în domeniul conducerii economiei — cu extensia sa la controversa protecționism-liberalizare fie și numai în domeniile comercial și valutar — apreciază că nu există alternativă ideală, fără dificultăți, că din acest punct de vedere problema nu se mai pune ca la clasicii secolului al XVIII-lea — maximizarea fericii — ci mai degrabă în sensul minimizării insatisfacției !

Într-un articol recent²⁾, Lionel Stoleru, considera că liberalismul „pur” — adevărată „libertate a junglei” — trebuie înlocuit cu un „liberalism contractual”, care sugerează guvernului să renunțe la controlul direct al prețurilor și salariilor pentru a se putea concentra asupra ansamblului forțelor în interacțiune. Acestea ar determina la un moment dat nivelul prețurilor și salariilor, așadar ar fi vorba de o politică de acțiune asupra întregului mecanism, asupra întregului sistem economic începînd de la nivelul întreprinderii. De la celălalt mal al Mării Nordului, se aude însă glasul echipei de economie aplicată de la

FIȘE

Milton Friedman despre „povara totală a impozitelor” în condițiile inflației

● Intitulîndu-și editorialul său din Newsweek (7 VIII 1978) The Kemp-Roth Free Lunch (Prînzul gratuit al lui Kemp și Roth), Milton Friedman încearcă să ironizeze argumentarea de tip keynesian a unui proiect de lege privind reducerea impozitelor, proiect pe care, din alte motive, îl susține. Autorii proiectului ar conta pe un „prînz gratuit” — anume pe o bază impozabilă mai mare ca urmare a unei creșteri a producției, stimulată de impozite scăzute. Dar — spune M.F. — povara totală a impozitelor pe care o suportă poporul american constă din întreaga sumă pe care statul o cheltuiește și nu doar din acea parte din veniturile bugetare care poartă denumirea de „impozite”. Orice deficit este suportat de public în forma unor impozite „ascunse” — fie ca inflație, fie ca imprumuturi din partea publicului. Impozitele explicit mai scăzute ar alimenta eliciența și produc-

ția ; dar rate mai ridicate de impozite ascunse ar încuraja risipa de energie umană și de capital. Iar care este efectul net, corectat din cauza inflației, fie asupra producției naționale, fie asupra veniturilor statului din impozite, „noi nu știm” afirmă Friedmann. Ideea care se poate desprinde de aici este că rămîne în ultimă instanță, ca element „știut”, numai „aptul că impozitele — denumite astfel sau nu — riscă să fie suportate tot mai mult de masa largă a contribuabililor.

Valoarea de întrebuițare și calitatea

● Multă vreme, spune V. Rojnov în articolul Potrebitelnaia stoimost i kachestvo (Valoarea de întrebuițare și calitatea), apărut în revista EKONOMICESKIE-NAUKI nr. 6/1978, era răspîndită pe nedrept, în literatura marxistă, părerea că valoarea de întrebuițare nu poate fi obiect de studiu al economiei politice. În prezent, consideră V.R., este importantă cercetarea problemei în ce constau identitatea și deosebirea dintre noțiunile de „valoarea de întrebuițare” și „calitate”. Deosebirea care se face în mod curent în sensul că va-

loarea de întrebuițare reprezintă capacitatea lucrului de a satisface o trebuință, în timp ce calitatea se referă la gradul satisfacerii acestei trebuințe, este considerată corectă, dar insuficientă. Din punct de vedere economic „valoarea de întrebuițare” ar avea în vedere determinarea mărimii socialmente normale a satisfacerii unei trebuințe, în timp ce conceptul de „calitate” ar fi mai mobil și s-ar raporta la valoarea de întrebuițare a produsului întocmai cum prețul unei măști se raportează la valoarea ei.

Un raport al Băncii mondiale

● De curînd a apărut un Raport al Băncii Mondiale asupra dezvoltării în lume (Rapport sur le développement dans le monde), august 1978. În raport se arată că pînă la sfîrșitul secolului atenuarea sărăciei absolute din țările cu venituri mici pare imposibilă. Pentru a-și reduce în mod apreciabil sărăcia aceste țări ar trebui să-și accelereze ritmul lor de creștere. „O creștere economică rapidă este componenta fundamentală a oricărei strategii de dezvoltare”.

Aceasta ar depinde însă în mare măsură și de creșterea economică din țările industrializate. Raportul condamnă term protecționismul. Restricțiile în calea importurilor din țările în curs de dezvoltare — argumentează Raportul — pot avea consecințe contrarii scopurilor lor, căci ele compromit un curent de export mult mai important : în adevăr, valoarea exporturilor din țările în curs de dezvoltare spre țările industrializate era în 1975 de aproximativ 26 miliarde de dolari, în timp ce valoarea fluxului invers atîngea 123 miliarde de dolari. Ar trebui, de asemenea să se acorde prioritate infrastructurii care constituie suportul material al agriculturii. Desigur, se spune în raport, nici o acțiune internațională nu ar putea înlocui o politică națională de luptă împotriva sărăciei, dar ar trebui să fie evident că este și în interesul țărilor dezvoltate să susțină efortul țărilor în curs de dezvoltare pentru un ritm rapid de creștere economică.

Calitatea vieții

● Sub titlul Enhancing the Quality of Life (Să ridicăm calitatea vieții), prof. Louis E. Davis, de la Universitatea California din Los Angeles, publică un

Universitatea Cambridge, condusă de Wynne Godley, consilier economic la finanțe, care propune nici mai mult nici mai puțin decît o resurrecție protecționistă, ca soluție pentru evitarea riscurilor „suprîncălzirii” expansionist-inflaționare. Ar fi vorba de un control, altfel spus, de o restricție a importurilor, coroborată cu devalorizări „moderate” — ca alternativă la politica oficială, care, temîndu-se de șomaj, promovează mai ales controlul emisiunilor monetare și al circulației monetare. După conferința șefilor de state și de guverne din cele mai mari 7 țări capitaliste industrializate, care s-a ținut la Bonn între 16 și 17 iulie crt., unde s-au examinat complicatele probleme care contrapun pe participanți, s-au auzit astfel de reflecții, ca ale lui Raymond Aron, care vede logici cu sensuri opuse în politicile economice ale Europei occidentale și S.U.A., deoarece ele decurg din situații și perspective opuse ale acestor două grupuri de țări : creșterea stimulată artificial, pe fond inflaționar — în S.U.A. — și stagflația — în Europa occidentală. Demitizînd la rîndul său teza interdependențelor, care postulează mai mult decît demonstrează, existența comunității de țeluri între partenerii occidentali, Marc Ullmann pune sub semnul îndoielii „compasiunea” nord-americanilor, reflectată în încetinirea unei creșteri economice și așa pe un fond viciat... Altminteri inflația în țările capitaliste s-a „ambalat” din nou în 1978, după o anumită atenuare în 1977. Președintele companiei General Motors, Thomas A. Murphy, anunță pentru 1979 noi creșteri de prețuri, iar în R.F.G. se preconizează o rată a creșterii prețurilor

între 3 și 3,5% pentru anul în curs. În ceea ce privește șomajul, el a atins deja niveluri record pentru țările capitaliste dezvoltate în perioada de după cel de-al doilea război mondial, situîndu-se la 18 milioane de persoane, din care peste 6 milioane reveneau țărilor Pieței Comune, iar pe ansamblul țărilor O.C.D.E. se estimează că 40% din totalul șomerilor din aceste țări sînt tineri sub 25 de ani... Cit de sugestiv caracteriza și în același timp prognoza evoluția evenimentelor din lumea capitalistă Alvin Toffler în semnificativul său pamflet „Ecospasmul” ! Parafrazîndu-l putem spune că ceea ce se petrece în economia capitalismului în legătură cu dezlănțuirea, desfășurarea și consecințele crizei economice din 1974—1975 nu este nici doar inflație, nici doar depresiune, nu este propriu-zis un avînt, dar nici faliment general, nici recesiune sau poate nici stagflație... Este economia puternic zguduită datorită unor forțe convergente, care n-au răbufnit încă... Din această realitate au fost evocate doar unele aspecte mai recente ale evoluției economice. Dar unde sînt incidențele politice, științifico-tehnice și tehnologice, ecologice ș.a. ? Ele completează șirul de suferințe pe care-l descrie ecospasmul ! Care este calea de ieșire pentru responsabilii de politică economică a țărilor capitaliste ? Să se „descurce” fiecare cum poate, așa cum ar putea rezulta din refugiul în microuniversul economic al opțiunilor individualizate ? Sau să se încerce concertări ?

Cunoscutul expert Jacques Attali, denunțînd nu demult¹⁾ starea actuală de lucruri din economiile occidentale ca o a doua ediție a crizei (din 1974—1975), releva cercurile vicioase ale politicilor economice anticriză : se luptă împotriva inflației prin... creșteri de prețuri, se încearcă resorbirea șomajului prin... noi concedieri, se asigură putere de cumpărare veniturilor fixe prin... controlul și înghețarea salariilor. Acest joc de doctrine și de alternative susține J. A., nu poate fi nici măcar caracterizat ca absurd, pentru că el este, de fapt, doar cinic preventiv. Pentru că, de fapt, marile transformări abia se așteaptă, iar în această perioadă de așteptare se jonglează cu paradoxuri. Și, din nou, este pus în discuție statul. În ce-l privește, acesta ar face tot ce depinde de el pentru a temporiza recrudescențele crizei, pentru a atenua consecințele explozive, mai ales social-politice, ale acesteia. Este doar un fapt notoriu că, pe fondul convulsiilor „ecospasmodice”, s-au ascuțit confruntările social-politice : creșterea costului vieții, reducerea puterii de cumpărare mai ales a veniturilor fixe au făcut să crească valul luptelor greviste, în care se angajaseră în perioada 1971—75 în medie 11,8 milioane de oameni, iar în 1976 — 15,8 milioane.

dr. Ioan CRISTESCU

¹⁾ Lionel Robbins. Political Economy : Past and Present. A Review of leading Theories. Macmillan Press Ltd., 1976.

²⁾ Le monde, nr. 10 378, din 13 iunie 1978.

³⁾ Le monde, nr. 10 399 din 7 iulie 1978.

articol în revista ECONOMIC IMPACT (nr. 2/1978), în care afirmă că tendința spre sporirea calității raportului dintre om și condițiile sale de muncă, luate ca un întreg, a dobîndit în ultimii ani un puternic impuls. După autor, o înșirare a tuturor elementelor care acoperă conceptul de „calitate a vieții de muncă” ar include : disponibilitatea și securitatea locurilor de muncă, (subl. ns) un venit adecvat, condiții plăcute și de securitate pentru munca fizică, ore de muncă rezonabile, tratament echitabil și democratic la locul de muncă, birocrație mai puțină, posibilitatea autodezvoltării, controlul asupra propriei munci, sentimentul mindriei în raport cu meseria sau produsul prelucrat, posibilități mai largi de opțiuni relative la carieră și flexibilitate în privința repartizării timpului de lucru. Autorul propune, în vederea creșterii „calității vieții de muncă” reforme bazate pe noțiunile de participare, cooperare, autoreglare și complementaritatea dintre tehnologie și om.

UNCTAD despre companiile transnaționale

● Un studiu UNCTAD, dat publicității în mai a.c. la Ge-

neva, scoate în evidență o dată mai mult aspecte semnificative ale activității companiilor transnaționale, în special în detrimentul dezvoltării economice a țărilor în curs de dezvoltare. Corporațiile din această categorie, se arată în studiu, efectuează o parte disproporționat de mare din schimburile comerciale internaționale și ponderea lor este în creștere. Mai mult de o treime din volumul comerțului mondial se desfășoară între filialele corporațiilor transnaționale, iar în comerțul exterior al țărilor în curs de dezvoltare ponderea aceasta depășește probabil 50%. Autorii studiului relevă practicile firmelor respective în dreptate spre obținerea controlului asupra comerțului internațional cu anumite produse, preluarea și „denaționalizarea” unor întreprinderi din țările gazdă etc. În cazul unor produse ca bauxita, cuprul, minereul de fier, nichel, plumbul, zincul, cositorul, tutunul, bananele, ceaiul, nu a rareori mai puțin de 10 corporații transnaționale controlează grosul extracției și prelucrării din lumea nesocialistă. Deși aceste date ilustrează numai unele laturi ale companiilor transnaționale în economia mondială contemporană, ele sînt elocvente pentru

tendențele generale ale ponderii și rolului acestora, ale efectelor ce le pot avea asupra economiilor naționale în care se desfășoară acțiunea lor.

Public Opinion

● Revista, cu titlul de mai sus se află la prima sa apariție și, după cum se anunță, va avea o periodicitate bimensuală. Este editată de „American Enterprise Institute for Public Policy Research”, avînd drept obiectiv publicarea unor studii referitoare la opinia publică. Din conducerea redacției fac parte William J. Baroody, Jr., Seymour Martin Lipset, Ben J. Wattenberg ș.a. În numărul de față semnează studii prof. George Katona, prof. Burkhard Strumpel (R.F.G.), prof. Daniel Yankelovich, Richard N. Scammon, Ben J. Wattenberg, Austin Ranney, Seymour Martin Lipset ș.a.

Semnalăm cîteva idei din studiul lui George Katona & Burk-

FIȘE

hard Strumpel, intitulat A New Economic Era (O nouă eră economică). Autorii se întreabă dacă fenomenele la care asistăm din 1973 încace în lumea capitalistă pot fi caracterizate drept simple fluctuații conjuncturale. Celor trei posibilități evocate în genere în desfășurarea viitoare a vieții economice — revenire la creșterea anterioară, continuarea declinului și stagnare — autorii le contrapun, pe baza studiilor lor la Centrul de cercetări de la la Universitatea din Michigan, perspectiva unei serii de fluctuații rapide, de perioade de învioreare alternînd cu recesiuni într-o succesiune rapidă. Explicația s-ar afla în schimbări substanțiale de atitudini ale publicului : slăbirea credibilității în capacitatea guvernului, marilor companii și experților de a frîna inflația și creșterea șomajului ; sporirea îngrijorării în ce privește impactul industrializării asupra calității vieții și mediului.

CUNOAȘTEREA mecanismului nostru economic și adoptarea fundamentată a deciziilor necesare conducerii planificate a dezvoltării economico-sociale a țării, solicită un amplu volum de informații, prelucrate în mod sistematic, în conformitate cu reguli științifice determinate. Pe această bază se obține caracterizarea statistică a economiei naționale — prin niveluri, structuri, dinamici, corelații —, într-o formă concisă și reprezentativă. Acest domeniu distinct al statisticii economice, de care se preocupă un număr important de cadre de specialitate, își găsește reflectarea corespunzătoare în planurile și programele de învățămînt privind pregătirea viitorilor economiști, îndeosebi a studenților Facultății de planificare și cibernetică economică. În aceeași sferă de preocupări se înscrie și manualul de **Statistică economică*** recent apărut, al prof. univ. dr. Ion Capanu, care tratează problemele cunoscute în teoria și practica statisticii sub denumirea de „Sistemul de balanțe (statistice) ale economiei naționale”.

Cele 12 capitole ale lucrării sint grupate în trei părți, pornind de la cadrul general și conceptual și avansind treptat în metodologii balanțiere specifice, ceea ce ni se pare corespunzător.

În prima parte a cărții, care debutează în mod firesc cu precizarea obiectului disciplinei, autorul prezintă cu claritate, în mod sistematic și concentrat, rolul balanțelor statistice de sinteză în caracterizarea cantitativă a activității economice, folosindu-se un sistem de indicatori care să permită cunoașterea și analizarea producției socialiste largite, ca și a dinamicii produsului social, venitului național și avuției naționale, ceea ce favorizează relevarea diverselor aspecte ale manifestării legităților economice. Aceasta oferă, pe bună dreptate, instrumente și informații deosebit de utile în activitatea de cercetare științifică din domeniul economiei, și îndeosebi pentru rezolvarea unor probleme practice ale fundamentării calculului de plan și ale elaborării prognozelor la nivel macroeconomic.

Un capitol distinct este consacrat, în mod firesc, diverselor clasificări și grupări ale proceselor și subiectelor economice, domeniu în care statistica are un rol metodologic important. În această parte a lucrării cititorul resimte însă, uneori, necesitatea de a ști nu numai **cum**

*) Prof. dr. Ion Capanu, Statistica economică, Editura didactică și pedagogică, București, 1978.

se procedează, ci și **de ce**, adică să primească un plus de demonstrație științifică; desigur, fără a se aluneca în zonele de cercetare ale altor discipline. Semnalam, pe de altă parte, faptul pozitiv al menționării unor preocupări de dată recentă și chiar a unor tendințe cu privire la aria de cuprindere a compartimentelor economice (sectoare, sfere, ramuri, subramuri), atenționându-l pe cititor asupra posibilităților evoluții.

Cea de-a doua parte a lucrării concentrează o varietate relativ largă de probleme privind statistica avuției naționale, a produsului social și a venitului național, practic o problematică vizind reflectarea cu mijloace statistice a procesului de reproducție desfășurat și a avuției naționale

ÎN SPRIJINUL CARACTERIZĂRII STATISTICE A ECONOMIEI NATIONALE

acumulate în timp. Remarcăm caracterul didactic riguros al tratării, abordarea îngrijită, la obiect, atît a indicatorilor, metodelor și tehnicilor cu vechi state de servicii, cit și a celor mai noi sau aflate încă în discuție.

Sugerăm însă autorului folosirea pe scară mai largă a schemelor de reprezentare a structurilor și relațiilor dintre indicatori (inclusiv scheme logice) și, eventual, includerea, într-o ediție viitoare, a unor probleme privind folosirea codificării în sistemul informațional statistic, în consonanță cu preocupările actuale existente în țara noastră pentru traducerea în viață a Hotărîrii C.C. al P.C.R. din aprilie 1972 cu privire la perfecționarea sistemului informațional economico-social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de

calcul în perioada 1971-1980. Aceasta presupune, între altele, ca sistemul de indicatori să fie adaptat mijloacelor moderne de prelucrare automată a datelor.

Ar fi util, totodată, în conformitate cu cerințele noului mecanism economico-financiar, să se dezvolte într-o măsură și mai mare capitolul privind producția netă, prezentându-se mai complet metodologia de calcul a acestui indicator, cu particularitățile pe ramuri, subramuri și compartimente de activitate, pe măsura elaborării sau perfecționării acestei metodologii diferențiate.

În partea a treia, consacrată îndeosebi tratării conținutului și metodologiei de elaborare a balanțelor statistice de sinteză, se cuvine menționată grija sporită a autorului pentru o mai armonioasă proporționare a aspectelor enunțative în comparație cu demonstrația și analiza cantitativă, ceea ce ridică nivelul științific al tratării. Pentru o mai lesnicioasă înțelegere a balanțelor prezentate, îndeosebi a relațiilor cantitative dintre componente, sugerăm autorului ca în ediția viitoare să se folosească tabele completate cu cifre (fie și convenționale).

O preocupare meritorie, remarcabilă (în această parte a lucrării) o reprezintă cea privind realizarea unei metodologii statistice de comparare pe plan internațional, inclusiv cu țările nesocialiste, a principalelor indicatori de sinteză ai dezvoltării economico-sociale.

Punind față în față — cu precizările conceptuale și metodologice de rigoare — sistemul de evidență al producției materiale (S.P.M.), aplicat de țările socialiste, cu sistemul conturilor naționale (S.C.N.), folosit în statisticile internaționale și în cele ale țărilor nesocialiste, autorul oferă cititorilor cunoștințe fundamentale, strict necesare, privind calculul principalilor indicatori de tip S.C.N., precum și relațiile de trecere de la un sistem la altul, pentru a se înlesni comparabilitatea. Se prezintă, de asemenea, principalele metode de convertire valutară a indicatorilor valorici folosiți în realizarea de comparații internaționale — metoda cursului oficial al valutarilor, metoda indicilor valutarilor de grupă, metoda Gilbert-Kravis.

Scurta adnotare făcută pe marginea acestui manual, cu relevarea principalelor sale coordonate și calități, ca și sugerarea unor posibile completări și amendamente, pune în evidență, în ultimă analiză, apariția unei lucrări de certă valoare în sprijinul caracterizării statistice a economiei naționale.

conf. dr. Valentin NICOLAE

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ ȘI DEZVOLTAREA TEHNOLOGICĂ ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ

(Urmare din pag. 3)

Progresele realizate în cercetarea științifică au permis ca, practic, cea mai mare parte a dezvoltărilor în domeniul elastomerilor, coloranților, detergenților și o bună parte a dezvoltărilor din domeniul îngrășămintelor, maselor plastice, produselor organice de sinteză și substanțelor de înaltă puritate să fie asigurate de colectivele noastre. În 1977 au fost realizate și puse în funcțiune pe baza cercetărilor ICECHIM o serie de instalații industriale noi cu un volum anual de producție de peste 800 milioane lei. Pe baza lucrărilor de cercetare și inginerie tehnologică efectuate în anul 1977 vor intra în funcțiune în acest an alte 39 de instalații industriale cu o valoare de producție anuală de peste 4 miliarde lei.

O preocupare continuă a specialiștilor din ICECHIM este reducerea importului prin realizarea în institut, în

producție proprie, a unor materiale. Numai în anul 1977 valoarea microproducției a fost de peste 50 milioane lei, volumul acesteia urmînd să crească în anii viitori.

ASA CUM S-A SUBLINIAT la încheierea lucrărilor Congresului național de chimie, activitatea de cercetare științifică va urmări în continuare elaborarea de noi procedee tehnologice, proiectarea și punerea în funcțiune a unui mare număr de instalații industriale, reducerea consumurilor de materii prime, materiale și energie, crearea de înlocuitori cu performanțe ridicate, valorificarea superioară a resurselor naturale ale țării și reducerea importurilor, asigurarea unei eficiențe economice tot mai înalte în întreaga industrie chimică. În acest fel cercetarea din chimie își va aduce în continuare o contribuție deosebit de valoroasă la realizarea marilor sarcini ale actualului cincinal al revoluției tehnico-științifice din țara noastră, la realizarea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU — idei în acțiune

ÎNTĂRIREA ROLULUI O.N.U. ÎN REZOLVAREA DEMOCRATICĂ, PE CALE PAȘNICĂ, A PROBLEMELOR LUMII CONTEMPORANE

LA SEDIUL CENTRAL, din New York, al Națiunilor Unite au început, la 19 septembrie, lucrările celei de-a XXXIII-a sesiuni ordinare a Adunării Generale a O.N.U. — eveniment care, la fel ca în fiecare din anii postbelici, va polariza, timp de trei luni, atenția guvernelor și a opiniei publice din întreaga lume. Dacă fiecare din sesiunile anterioare și-a avut — desigur, în măsură diferită — caracteristicile și importanța ei în dezbaterile marilor probleme ale omenirii, sesiunea din acest an debutează într-un context internațional de o mare complexitate, în care s-au acumulat multiple probleme politice, economice, sociale, militare și de altă natură, cu caracter global, care își așteaptă soluționarea și care plasează în fața marelui forum al națiunilor exigențe noi și sporite.

La ordinea zilei : un examen al „stării lumii“

IMPORTANTA SESIUNII ÎN CURS, chemată să examineze „starea lumii“ la zi, rezultă între altele din faptul că astăzi, mai mult ca oricând în trecut, în cele mai largi cercuri ale opiniei publice internaționale se amplifică și crește în intensitate curentul care acționează pentru întărirea răspunderii, rolului și autorității Organizației Națiunilor Unite în lumea contemporană, pentru creșterea aportului său la rezolvarea marilor probleme ale omenirii.

În înțelegerea clară a locului actualei sesiuni a Adunării Generale în tabloul vieții mondiale, al dialogului internațional bi și multilateral, în evaluarea răspunderilor ce revin Organizației Națiunilor Unite, o inestimabilă valoare o are Expunerea din 3 august a.c. a tovarășului Nicolae Ceaușescu în fața activului central de partid și de stat. În acest document programatic de o covârșitoare importanță teoretică și practică, conducătorul partidului și statului nostru, făcând o analiză profund științifică a vieții internaționale actuale, evidențiază cu o maximă claritate atât aspectele pozitive din evoluția mondială — intensificarea luptei pentru un curs nou, democrație, în raporturile interstatale, spre destindere, legalitate, pace, spre dezvoltarea liberă și independentă a fiecărui popor, spre o nouă ordine politică și economică mondială — cât și o serie de fenomene negative, între care ascuțirea contradicțiilor în viața mondială, manifestările vechii politici imperialiste, bazate pe forță, dominație și dictat, intensificarea luptei pentru reimpărțirea lumii în zone și sfere de influență între principalele state și grupări de state, existența unor stări tensionale și conflicte în diferite zone ale planetei, agravarea crizei economice, monetare și energetice, escalada continuă a cursei înarmărilor și ineficiența tratatelor de dezarmare post-belice, adâncirea decalajelor economice și perpetuarea stării de subdezvoltare și altele.

Constituie un merit incontestabil al partidului și statului nostru, personal al tovarășului Nicolae Ceaușescu, relevarea — cu prilejul analizei evenimentelor, fenomenelor și proceselor ce au loc în lumea de azi, a mutațiilor calitative intervenite în raportul de forțe pe plan mondial în favoarea păcii, democrației și progresului — a rolului determinant ce revine popoarelor, forțelor înaintate ale contemporaneității în contracararea tendințelor și fenomenelor negative din viața mondială și promovarea cursului nou spre destindere, pace și cooperare, spre soluționarea politică, pașnică — în condițiile participării egale a tuturor statelor — a problemelor internaționale majore.

„Pentru soluționarea tuturor problemelor complexe ale lumii de astăzi — se arată în Expunerea prezentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu — este necesar să se creeze condiții de participare activă la viața internațională a tuturor statelor și, în primul rând, a statelor mici și mijlocii. Este de la sine înțeles că trebuie să ne preocupăm de participarea activă a țărilor

mici și mijlocii la soluționarea problemelor internaționale pornind de la faptul că ele sînt primele ce cad victimă politicii de agresiune, primele care suferă de pe urma politicii de dominație, deci cele mai interesate în soluționarea democratică, pe cale pașnică, a tuturor problemelor internaționale, în asigurarea independenței și dezvoltării lor libere. În acest cadru este evident, așa cum am menționat, rolul țărilor în curs de dezvoltare, al țărilor nealiniate. Fără îndoială, niciodată nu am subapreciat și nu putem subaprecia, de asemenea, rolul pe care îl au țărilor mari în viața internațională.

În același timp este necesar să asigurăm creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite, a altor organisme internaționale în soluționarea problemelor complexe ale lumii contemporane. Aceste organisme asigură cadrul organizatoric cel mai bun, în actualele împrejurări, pentru participarea activă a tuturor statelor la soluționarea problemelor, pentru afirmarea cu putere în lume a principiilor dreptului internațional, a politicii de egalitate între toate țărilor lumii“.

Atașamentul ferm, neabătut al României la principiile Cartei

ÎNTREAGA PARTICIPARE, de peste 22 de ani, a României la activitatea marelui forum mondial este caracterizată de atașamentul ferm și neabătut la principiile și scopurile înscrise în Cartă, în celelalte documente fundamentale care compun legalitatea internațională, de susținerea activă și perseverentă a creșterii rolului O.N.U. în rezolvarea problemelor politice, economice, sociale și de altă natură ale omenirii. Comitetul, multiplele inițiative originale avansate de România la O.N.U. și în organismele sale specializate, pe lângă contribuția la promovarea de soluții în toate domeniile de activitate ale organizației, reflectă încrederea patriei noastre în vocația și capacitatea Națiunilor Unite de a contribui la dezvoltarea cooperării între toate statele lumii, a conlucrării lor rodnice, pe baza noilor principii ale relațiilor interstatale — respectarea independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu folosirea forței, dreptului inalienabil al fiecărui popor de a se dezvolta de sine stătător, potrivit voinței și aspirațiilor sale legitime, principii care reprezintă unica temelie trainică a evoluției normale, democratice, a vieții politice internaționale, a păcii și securității generale.

În preocuparea statornică de a-și aduce contribuția la împlinirea mandatului de răspundere ce a fost conferit Organizației Națiunilor Unite, la adaptarea organizației la noile realități ale lumii, democratizarea activității sale, România a cerut, în anul 1972, înscrierea pe ordinea de zi a Adunării Generale a punctului intitulat „Creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite în menținerea păcii și securității internaționale, în dezvoltarea colaborării între toate națiunile, în promovarea normelor dreptului internațional în relațiile dintre state“. Dezbaterile ample a acestei teme majore, de stringentă actualitate, cu participarea largă a statelor membre, a condus la degajarea unui mare număr de idei, propuneri și sugestii vizînd sporierea autorității O.N.U. și democratizarea activității sale, determinînd, în 1975, la inițiativa României și a altor state, constituirea Comitetului special pentru Carta O.N.U. și creșterea rolului organizației, format din 47 de state, între care și țara noastră.

În ciuda unor obstacole întâmpinate în dezbaterile sale, Comitetul special a desfășurat o activitate utilă, contribuind la identificarea unor căi și modalități de acțiune pentru întărirea rolului O.N.U. în lume. Astfel, la sesiunea sa din acest an.

Comitetul a examinat problema importantă a sporirii aportului Națiunilor Unite la reglementarea pe cale politică, pașnică, a diferendelor internaționale și raționalizarea procedurilor O.N.U. În cadrul dezbaterilor, au fost reliefate cu tărie necesitatea ca O.N.U. să-și sporească contribuția în prevenirea situațiilor conflictuale și în soluționarea prin mijloace pașnice — conform Cartei — a oricăror litigii care pot apărea între state, rolul primordial al tratativilor ca mijloc de aplanare și stingere a conflictelor și stărilor tensionale. Participând activ la dezbaterile pe această temă, România a reafirmat inițiativa sa vizând înființarea unei comisii permanente a Adunării Generale, care să îndeplinească funcția de mediere, bune oficii și conciliere, deschisă participării tuturor statelor membre. De asemenea, pe linia promovării unor idei susținute consecvent în ultimii ani la O.N.U. și în alte foruri, țara noastră a propus adoptarea unor măsuri pentru accelerarea procesului de codificare a principiilor și normelor menite să guverneze soluționarea pașnică a diferendelor dintre state, reafirmând, totodată, și inițiativa privind elaborarea unui instrument internațional care să consacre căile și modalitățile concrete de abordare și soluționare a conflictelor interstatale.

Multitudinea problemelor cu caracter global existente în lume, necesitatea imperativă a participării, în condiții democratice, a tuturor statelor membre la dezbaterile și soluționarea, conform intereselor legitime ale popoarelor, a acestor probleme, plasează la ordinea zilei chestiunea îmbunătățirii structurii, organizării și funcționării O.N.U., pentru ca organizația să-și poată îndeplini în cele mai bune condițiuni mandatul ce i-a fost conferit. România a propus și susține cu consecvență — în această direcție — sporirea rolului Adunării Generale, organul deliberativ cel mai reprezentativ, cu atribuții practic nelimitate al O.N.U. Țara noastră susține, de asemenea, extinderea practicii organizării unor reuniuni ale O.N.U. și organelor sale în diferite țări membre, se pronunță pentru aplicarea consecventă a principiului repartizării geografice echitabile a locurilor în toate organele și organismele din sistemul O.N.U. Totodată, în scopul sporirii eficienței organizației, țara noastră se pronunță pentru ameliorarea și raționalizarea metodelor de lucru ale Secretarului O.N.U., pentru reducerea personalului și a cheltuielilor în creștere continuă ale organizației, pentru repartizarea mai judicioasă a fondurilor de care dispun Națiunile Unite, pentru dimensionarea rațională a aparatului și evitarea unor creșteri nejustificate ale structurilor sale. Toate aceste propuneri, pentru a căror materializare militează țara noastră, alături de un mare număr de state membre, sînt străbătute de dorința de a vedea structurile și activitățile acestui for cu vocație universală îmbunătățite și eficientizate, de a spori capacitatea de acțiune și autoritatea marelui forum mondial în abordarea și rezolvarea practică a problemelor de care depind pacea, securitatea și progresul tuturor națiunilor.

Problematika economică — sub semnul impulsiei luptei pentru lichidarea subdezvoltării

MAI MULT CA ÎN ALȚI ANI, pe agenda Adunării Generale figurează un voluminos dosar de probleme care își așteaptă soluții conforme cu interesele legitime ale popoarelor și între care se disting, prin însemnătatea lor, întărirea respectului față de normele dreptului internațional; consolidarea păcii și securității; cuprinzătorul și importantul dosar al dezarmării; abolirea ultimelor vestigii ale colonialismului; elaborarea unei noi strategii a dezvoltării; evaluarea modului de aplicare a rezoluțiilor O.N.U. privind instaurarea unei noi ordini economice mondiale; cooperarea tehnică dintre țările în curs de dezvoltare — problematică ce a dobîndit o mare actualitate în lumina dezbaterilor recente conferințe a Națiunilor Unite privind cooperarea tehnică dintre țările în curs de dezvoltare (Buenos Aires, 30 august—12 septembrie); știința și tehnica în slujba dezvoltării; problemele alimentației pe glob; drepturile și libertățile omului și altele.

Un grup important de probleme care vor sta în centrul dezbaterilor sesiunii sînt cele din domeniul opririi cursei înarmărilor și înfăptuirii dezarmării. Problematika dezarmării, cu o pondere sporită față de alți ani în ansamblul lucrărilor sesiunii, va fi examinată prin prisma necesității valorificării cadrului organizatoric și instituțional, mai democratic, creat prin hotărârile încorporate în Documentul final al recente sesiuni speciale a Adunării Generale (23 mai—30 iunie a.c.), pentru a se realiza o cotitură radicală pe planul negocierilor de dezarmare, pentru trecerea de la vorbe la fapte, pentru inaugurarea unei perioade noi în acest domeniu — era dezarmării reale, concrete. În concepția țării noastre, este esențial ca noile or-

ganisme de deliberare și de negociere ce vor fi instituite să fie plasate și să funcționeze sub îndrumarea și autoritatea Adunării Generale, căreia vor trebui să-i supună rapoarte periodice asupra stadiului tratativilor și a rezultatelor acestora. Un rol important revine Comisiei dezarmării — cu participarea tuturor statelor — care, reluîndu-și activitatea pe baze noi, revitalizată, va trebui să-și asume misiunea de a urmări, îndruma și impulsiunea ansamblul tratativilor din sfera dezarmării.

O pondere masivă în dezbaterile sesiunii o va deține problematica economică și tehnico-științifică, a lichidării decalajelor economice și a subdezvoltării — examinată în lumina obiectivului strategic stabilit de O.N.U.: instaurarea unei noi ordini economice internaționale, făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Insemnătatea acestei problematice a fost subliniată — în termeni ce denotă preocuparea profundă a majorității statelor membre ale O.N.U. — în introducerea la raportul secretarului general al O.N.U. privind activitatea organizației, publicat înaintea începerii sesiunii. În domeniul economic și social — arată secretarul general al O.N.U. — „sîntem angajați într-un proces istoric de o imensă complexitate. Noi sîntem în măsură și este necesar să depunem eforturi intense pentru obținerea unor rezultate concrete, care deși par adesea minore, să ne dea, totuși, garanția că înaintăm în direcția cea bună. Trebuie să arătăm însă că încercăm o profundă îngrijorare în legătură cu impasul în care ne aflăm în ceea ce privește dialogul Nord-Sud, precum și în privința aspectelor importante ale noii ordini economice internaționale pe care urmăm să o instaurăm. Există riscul unor consecințe politice și economice fundamentale în cazul în care nu vom reuși să ieșim din acest impas. În fața anilor critici ce vin, trebuie să ne înarmăm cu realism și cu voința de a dezvoltarea capacității noastre practice de a construi pe temelii deja existente, călăuziți de scopurile și principiile Cartei Națiunilor Unite, la care au subscris toate statele”.

Hotărîrea României — care se numără printre inițiatorii și promotorii activi ai noii ordini mondiale — de a acționa pentru atingerea acestui obiectiv a fost reafirmată cu vigoare de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Expunerea din 3 august a.c., cu care prilej a fost subliniată ideea de mare însemnătate a necesității participării tuturor statelor, în cadrul oferit de O.N.U. și de alte organisme internaționale de specialitate, la rezolvarea problemelor economiei mondiale, ale lichidării decalajelor și subdezvoltării, ale noii ordini economice. „În scopul impulsiei luptei pentru lichidarea subdezvoltării — una din cele mai grave probleme ale epocii contemporane — considerăm ca fiind deosebit de importantă organizarea unei sesiuni speciale a Organizației Națiunilor Unite consacrate noii ordini economice internaționale — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**. Ținerea acestei sesiuni cere în primul rînd țărilor în curs de dezvoltare să se pună de acord în privința unui program și a unei orientări clare în această privință. Este necesar ca o comisie specială a Organizației Națiunilor Unite să pregătească această sesiune, precum și documentele corespunzătoare, așa cum s-a procedat și în cazul sesiunii consacrate dezarmării. Sesiunea va trebui să adopte un document clar, ferm, care să stabilească principiile, orientările și căile pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unor relații de tip nou, bazate pe deplină egalitate și echitate”.

Lucrările sesiunii a XXXIII-a a Adunării Generale debutează sub semnul necesității de a identifica și aplica soluții constructive, cu participarea tuturor statelor, în problemele majore, complexe, ale etapei actuale a vieții internaționale, la care O.N.U. este chemată să-și aducă o contribuție de prim ordin, prin voința politică concertată a țărilor membre. În ce privește participarea României la această sesiune, liniile ei directoriale — în perfectă armonie cu politica externă, principială și constructivă, a partidului și statului nostru — au fost stabilite cu claritate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.: „Întreaga activitate a delegației române la această sesiune va fi consacrată promovării tezelor și liniilor directoriale privind relațiile internaționale cuprinse în hotărârile Congresului al XI-lea și Conferinței Naționale ale partidului, în expunerile tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, în alte documente de partid și de stat, principiilor deplinei egalități în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu forță, dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, fără nici un amestec din afară”. În acest spirit, România va milita, ca și pînă în prezent, pentru creșterea rolului și contribuției O.N.U. la soluționarea, în interesul tuturor popoarelor, a problemelor actuale ale vieții internaționale.

Nicolae CHILIE

Negocierile comerciale multilaterale din cadrul GATT

ÎNLĂTURAREA OBSTACOLELOR DIN CALEA SCHIMBURILOR INTERNAȚIONALE — NECESITATE DE STRINGENTĂ ACTUALITATE

ACTIVITATEA de comerț internațional constituie în epoca noastră un puternic factor de impulsivitate a dezvoltării economice a tuturor statelor, fiind în același timp un factor al apropierii între popoare, al promovării și înțelegerii dintre ele și al menținerii păcii. Legat de influența sa asupra promovării creșterii economice, comerțul internațional deține un rol de mare însemnătate în concepțiile progresiste privind instaurarea unei noi ordini economice mondiale și soluționarea marilor probleme ale economiei mondiale contemporane, între care pe prim plan se situează persistența subdezvoltării, menținerea și adâncirea decalajelor economice între țările dezvoltate și țările rămase în urmă din punct de vedere economic. Așezarea comerțului mondial pe baze democratice, echitabile și reciproc avantajoase pentru toate țările participante, trebuie să corespundă instaurării unei noi fizionomii a ansamblului relațiilor economice dintre state, de natură să reflecte marile mutații produse în raporturile de forțe pe plan internațional și să asigure soluționarea problemelor economice contemporane, de interes pentru toate statele lumii.

Desigur, în procesul edificării unei noi ordini economice internaționale trebuie avute în vedere toate posibilitățile apte să conducă la atingerea țelului urmărit, la realizarea năzuințelor popoarelor lumii. În acest context se încadrează și străduințele pentru liberalizarea comerțului mondial prin intermediul negocierilor comerciale multilaterale ce se desfășoară în cadrul Acordului general pentru tarife vamale și comerț (G.A.T.T.) sub denumirea de „runda de la Tokio” și care vizează reducerea obstacolelor din calea comerțului, ca și crearea unei situații mai favorabile pentru participarea țărilor în curs de dezvoltare la schimburile comerciale internaționale. Este adevărat, negocierile comerciale multilaterale de sub egida G.A.T.T., la care participă circa 100 de țări, nu-și propun și nu vor putea să soluționeze toate problemele comerțului internațional, pentru ca acesta să se desfășoare pe deplin în conformitate cu cerințele unei noi ordini economice internaționale. O serie de probleme ale schimburilor comerciale internaționale rămân să fie abordate pe plan bilateral sau în cadrul altor proiecte de reglementare ce se discută în organisme internaționale cu vocație universală. În același timp, însă, este necesar ca aceste negocieri comerciale multilaterale să conducă la măsuri concrete, fie ele și parțiale, pe calea instaurării noii ordini economice internaționale.

Animată de dorința de a participa la instituirea unui cadru mai favorabil pentru desfășurarea comerțului internațional, România, ca țară membră a G.A.T.T., își aduce propria contribuție la eforturile îndreptate spre realizarea obiectivelor actualei runde de negocieri. Țară socialistă în curs de dezvoltare, România se pronunță pentru eliminarea progresivă a obstacolelor de orice natură din calea schimburilor economice și comerciale mondiale, precum și pentru asigurarea de avantaje suplimentare exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, prin aplicarea unui tratament special, mai favorabil, tuturor acestor țări, indiferent de sistemul lor social sau de zona geografică în care sînt situate. Sînt cerințe cu atît mai actuale și stringente cu cît pe plan internațional își fac loc tendințe potrivnice desfășurării largi a schimburilor comerciale, încercări ale unor state dezvoltate din punct de vedere industrial de a ieși din dificultățile lor economice actuale prin măsuri restrictive, în dauna țărilor mai puțin dezvoltate.

Neoprotecționismul: nocivitatea proliferării unui climat

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, în expunerea la ședința activului central de partid și de stat din 3 august a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că „asistăm în ultima vreme la o ascuțire a contradicțiilor în viața internațională, la o intensificare a tendințelor de reimpărțire a zonelor de influență, de întărire a dominației în diferite părți ale lumii”. Aceste contradicții și tendințe sînt strîns legate de actuala criză economică mondială, de criza monetară și energetică, care au creat o situa-

ție grea în diferite state și care prin incidența lor afectează toate statele lumii, indiferent de mărimea lor, de gradul lor de dezvoltare economică sau de orînduirea socială. În acest context se inscrie manifestarea în relațiile economice internaționale, în comerțul și cooperarea economică internațională a unor fenomene puternic potrivnice bunei desfășurări a acestor relații, îndeosebi recrudescența protecționismului comercial în principalele state capitaliste dezvoltate.

În adevăr, în ultimii ani, mai ales după criza economică din 1974—1975, în țările capitaliste dezvoltate au fost adoptate o serie de măsuri de restrîngere a importurilor, în special în unele ramuri industriale aflate într-o criză structurală, cum sînt industria textilă, a încălțămîntei, a oțelului, a construcțiilor navale, în producția unor bunuri de consum. Ca motivație pentru introducerea în țările capitaliste dezvoltate a măsurilor de restrîngere a importurilor se invocă faptul că anumite industrii autohtone sînt concurate de importurile de produse similare, în special din țările în curs de dezvoltare și din țările socialiste, iar aceasta ar conduce la concedierea muncitorilor din întreprinderile respective și la creșterea șomajului. Este o motivație contrazisă de numeroase analize fundamentate din inșiși țările în care se manifestă aceste tendințe, de studii ale unor organisme internaționale, care iau în considerare nu anumite evoluții parțiale, izolate, ci ansamblul dezvoltării economice și conchid pe această bază că exportul unor țări în curs de dezvoltare care și-au creat unele industrii prelucrătoare în nici-

Tabelul nr. 1

Evoluția exportului mondial, în miliarde dolari, la prețurile curente, în anii 1950—1977

Grupe de țări	Exporturi (f.o.b.)				
	1950	1960	1970	1976	1977
MONDIAL	61,1	128,0	312,5	986,9	1122
Țări capitaliste dezvoltate	37,2	85,7	224,7	642,5	705
Țări socialiste	4,93	15,0	33,38	93,7	109
Țări în curs de dezvoltare	18,93	27,3	53,2	242,6	285

Sursa: Intocmit pe baza datelor din: UN Handbook of International Trade and Development Statistics, 1972, New York 1972, și UN Handbook of International Trade and Development Statistics, Supplement 1977, New York 1978. Datele pentru anul 1977 după: GATT Press Release 1218 din 31 august 1978.

un caz nu poate fi făcut responsabil de persistența fenomenelor de criză din țările dezvoltate. Este însă deosebit de îngrijorător nu numai aspectul cantitativ al introducerii unor restricții la import, cît și aspectul calitativ al proliferării climatului de protecționism, care este prin el însuși opus obiectivului de liberalizare a schimburilor comerciale proclamat, între altele, de negocierile din cadrul G.A.T.T.

Introducerea măsurilor de restrîngere a importurilor provenite din țări în curs de dezvoltare nu este de natură în nici un caz să permită țărilor capitaliste dezvoltate să-și soluționeze problemele lor economice interne legate de stagnarea economică, inflație, creșterea șomajului. Dimpotrivă, așa cum subliniază recentele studii publicate de secretariatul G.A.T.T. și de Banca Mondială, introducerea unor restricții la importul unor produse provenite din țările în curs de dezvoltare este pe cît de falsă ca încercare de soluționare a șomajului în unele ramuri industriale aflate într-o criză de structură, pe atît de dăunătoare și costisitoare pe termen mai îndelungat pentru întreaga economie a țărilor capitaliste în cauză.

Fenomenul recrudescenței protecționismului, sau ceea ce se numește adesea neoprotecționism, constituie mai curând o manifestare de inerție și de opoziție deschisă a țărilor capitaliste dezvoltate în fața mutațiilor care se produc în cadrul diviziunii internaționale a muncii, unele produse ce se realizau până acum numai în aceste țări putând fi realizate chiar cu costuri inferioare în țări în curs de dezvoltare. Este evident că diviziunea internațională a muncii trebuie să poată încorpora mutațiile ce se produc în economia mondială, în speță prin apariția noilor capacități de producție în noi țări. De aceea, neoprotecționismul este o formă de opoziție fătășă față de schimbările structurale necesitate de înseși mutațiile obiective ce se produc în economia mondială, opoziție fătășă față de luarea unor măsuri în direcția instaurării unei noi ordini economice internaționale. Neoprotecționismul are un profund caracter retrograd în raport cu liberalizarea schimburilor comerciale internaționale, care după însăși doctrina economică occidentală este avantajoasă pentru toate țările.

Manifestarea protecționismului în țările capitaliste dezvoltate este cu atât mai potrivnică mersului înainte al comerțului internațional cu cât are loc în perioada în care au loc negocierile comerciale multilaterale în cadrul G.A.T.T. vizând liberalizarea în continuare a schimburilor internaționale. Este în favoarea tuturor țărilor, inclusiv a țărilor capitaliste dezvoltate, să renunțe la măsurile protecționiste artificiale și discriminatorii care pot numai să agraveze și nu să soluționeze problemele economice acute pe care aceste țări le au de rezolvat. Se afirmă mereu mai mult speranța că rațiunea va triumfa, iar negocierile comerciale multilaterale în curs de desfășurare nu vor avea de suferit din cauza obstacolelor protecționiste ridicate artificial, cu atât mai mult cu cât experiența postbelică a desfășurării comerțului internațional a demonstrat cu prisosință nocivitatea tendințelor care s-au afirmat în această sferă în condițiile ordinii economice bazate pe inegalitate și inechitate.

Configurații în desfășurarea schimburilor

EXPANSIUNEA fără precedent a relațiilor economice internaționale, în primul rând a comerțului internațional, constituie o trăsătură definitorie a perioadei de după al doilea război mondial. Din 1938 până în 1976 volumul valoric al exporturilor mondiale — exprimat lor în prețurile curente — a crescut de 22,4 ori, de la 44 miliarde dolari la 986 miliarde dolari. Anul trecut indicatorul acesta a depășit pentru prima dată pragul de 1 000 miliarde dolari. Dacă privim evoluția sa în perioada postbelică, între 1950 și 1977 volumul valoric al exporturilor mondiale a crescut de peste 18 ori (vezi tabelul nr. 1). Față de 15% cât reprezenta în 1950, ponderea volumului valoric al exporturilor mondiale în produsul național brut cumulat al țărilor lumii a ajuns în 1977 la circa 30%. În același timp, de-a lungul întregii perioade postbelice ritmul de creștere a volumului schimburilor comerciale internaționale a devansat ritmul de creștere a produsului intern brut și a producției industriale, comerțul internațional devenind unul din elementele determinante ale dezvoltării și creșterii economice pe plan mondial.

Schimburile comerciale ale diferitelor grupuri de țări nu s-au multiplicat uniform în perioada postbelică. Luând intervalul 1950—1976 pentru care datele sînt definitive, se constată că volumul valoric al exporturilor mondiale a crescut de 16,1 ori, din care cel al exporturilor țărilor capitaliste dezvoltate de 17 ori, al țărilor socialiste de 19 ori, iar al țărilor în curs de dezvoltare de 12,8 ori. Această creștere diferențiată a avut drept consecință modificarea ponderii grupelor de țări în schimburile comerciale internaționale. Astfel, ponderea țărilor capitaliste dezvoltate în exporturile mondiale a sporit de la 61,3% în 1950 la 65,1% în 1976, în timp ce ponderea țărilor în curs de dezvoltare a scăzut de la 30,5% la 24,6%. Dacă se ia intervalul 1950—1970 se observă o tendință de diminuare mai puternică a ponderii țărilor în curs de dezvoltare în contextul ordinii economice și politice stabilite în perioada postbelică, și o creștere corespunzător mai accentuată a ponderii țărilor dezvoltate (vezi tabelul nr. 2); cifrele pentru anul 1976 sînt influențate de creșterea prețurilor materiilor prime în perioada 1972—1974, creștere care a influențat în mod favorabil îndeosebi unele dintre țările în curs de dezvoltare, și anume țările exportatoare de petrol.

Progresul economic și tehnico-științific pe plan mondial s-a reflectat în dezvoltarea comerțului internațional prin mutații calitative în structura schimburilor, proces vizibil îndeosebi din anii '60 încoace. Ponderea în exporturile mondiale a produselor primare (agricole plus minerale, inclusiv combustibili) s-a redus de la 48% în 1960, la circa 42% în 1977, în timp ce ponderea produselor industriale s-a mărit de la circa 50% la 58%

în același interval. Se constată o creștere a ponderii produselor cu un grad ridicat de prelucrare și de valorificare a tehnologiei, inteligenței tehnice și a capacităților de cercetare științifică. Această caracteristică este însă cu precădere proprie țărilor dezvoltate, ca nefiind regăsită în aceeași proporție și în comerțul țărilor mai puțin dezvoltate. Ceea ce constituie o ilustrare în plus a urmărilor dăunătoare ale configurației comerțului internațional determinată de practicile inechitabile ale vechii ordini economice și politice internaționale.

Negocierile — în fața dificultăților complexe din economia mondială

ACTUALA CONFIGURAȚIE a comerțului internațional, practicile și instituțiile existente în acest domeniu care s-au format în perioada de după al doilea război mondial, au răspuns cu precădere cerințelor și intereselor țărilor capitaliste dezvoltate. În același timp, înseși practicile și instituțiile comerțului dintre țările capitaliste au apărut din cerințele, și s-au perpetuat conform intereselor, unui număr limitat de principali parteneri comerciali — cele mai dezvoltate state capitaliste — neținînd seama de regulă de interesele țărilor mai puțin

Tabelul nr. 2

Ponderea unor grupe de țări și țări în exporturile și importurile mondiale (în % din total)

Grupe de țări și țări	Exporturi (m. d. b.)				Importuri (c. i. f.)			
	1950	1960	1970	1976	1950	1960	1970	1976
TOTAL MONDIAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Țări capitaliste dezvoltate	61,3	66,8	71,9	65,1	65,2	65,9	72,1	69,2
- America de Nord	21,7	20,4	19,0	19,5	19,8	16,7	17,2	11,7
- Europa occidentală	39,7	46,1	44,1	40,7	33,2	42,3	46,0	45,8
- CEE ("cei 9")	26,8	32,7	35,8	32,9	30,7	33,1	35,2	37,5
- AELS ("cei 7")	5,5	6,1	6,6	5,9	6,4	7,2	7,7	6,8
- Japonia	1,4	3,2	6,2	6,8	1,5	3,3	5,7	6,4
Țări în curs de dezvoltare	30,5	21,4	19,0	24,6	28,8	22,0	16,9	13,9
- America Latină	12,4	7,8	5,5	5,3	10,1	7,3	5,6	5,8
- Africa	5,1	3,2	4,0	4,1	5,2	4,9	3,3	3,9
- Asia	12,8	9,5	7,3	15,0	11,2	9,6	7,5	10,1
- Țări în curs de dezvoltare exportatoare de petrol	6,2	6,6	5,6	14,4	4,1	4,5	3,3	7,2
- Alte țări în curs de dezvoltare	24,2	14,7	11,4	10,2	23,6	17,5	13,5	11,7

dezvoltate. Negocierile comerciale internaționale, care au fost inițiate și s-au desfășurat în decursul anilor în cadrul G.A.T.T., au pornit de la interesele principalelor țări capitaliste dezvoltate și s-au bazat pe principiul reciprocității ofertelor și concesiilor convenite între parteneri. Or, reciprocitatea este acceptabilă ca principiu de desfășurare a negocierilor comerciale internaționale numai între țări care sînt egale ca potențial economic și ca forță politică; negocierea pe bază de reciprocitate nu poate asigura echitatea între parteneri inegali ca putere economică. așa cum este cazul în raporturile dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Întrucît negocierile comerciale care au avut loc în trecut în G.A.T.T. privind reducerea și desființarea unor obstacole comerciale au fost inițiate de către principalele țări capitaliste dezvoltate, nu poate fi surprinzător faptul că nivelul obstacolelor comerciale, care frînează dezvoltarea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, continuă să fie ridicat. Tocmai aceasta constituie una din cauzele perpetuării actualei structuri a schimburilor comerciale, care dezavantajează țările în curs de dezvoltare și conduce la menținerea unui „raport de schimb“ necorespunzător, de natură să adîncească decalajele economice din lumea contemporană, să perpetueze inechitățile în comerțul dintre țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare.

În ce măsură actuala rundă de negocieri va reuși să facă față unor astfel de probleme este desigur și o chestiune de voință politică din partea tuturor participanților. Înțelegerea răspunderii pe care o implică găsirea sau negăsirea unor soluții adecvate pentru complexele dificultăți actuale din economia mondială poate fi de natură să stimuleze progresul negocierilor care se desfășoară la Geneva. Într-un al doilea articol consacrat problemei ne vom opri asupra substanței negocierilor, asupra rezultatelor înregistrate pînă acum și a „restanțelor“ ce stau în fața țărilor participante.

dr. Șerban ANDREI
dr. Aurel GHIBUȚIU

TENDINȚE — CONIUNCTURI

Orientări în dezvoltarea economică

Thailanda: exportul stimulează creșterea economică

CARACTERISTICĂ pentru economia Thailande — fără în curs de dezvoltare, cu un venit pe locuitor de circa 350 dolari și o rată de creșterii de 6,2% în 1977 față de 1976 — este o pronunțată angrenare în circuitul economic mondial: circa 48% din produsul național face obiectul schimburilor economice cu alte țări. Structura agrară a economiei — agricultura ocupă circa 75% din populație și asigură, în 1976, 26,4% din produsul intern brut — își pune amprenta asupra exporturilor produselor agricole, însumând 60% din valoarea acestora. Thailanda, denumită și „grăinarul Asiei de Sud-Est”, se numără printre puținele țări din lume exportatoare nete de produse agricole, în general, și vegetale, în particular, ea asigurând până la 20% din exporturile mondiale de orez (locul al doilea, după S.U.A.). Exportă, de asemenea, cauciuc natural (locul al treilea pe plan mondial) și zahăr (locul al cincilea), precum și un produs specific, kenaful, la care define înțelegerea în aprovizionarea Europei occidentale. În schimb, Thailanda cunoaște o puternică dependență — peste 90% — față de importul de petrol brut. În aceste condiții, balanța comercială înregistrează serioase deficite în ultimii ani (atingând aproape un miliard de dolari în 1977). Punerea în valoare, până în 1981, a unui important zăcămint de gaze naturale descoperit în Golful Thailande (evaluat la circa 1 200 miliarde mc) va contribui la reducerea, cu până la 25%, a dependenței de importurile energetice și, totodată, la punerea bazei unci industriei petrochimice și de îngrășăminte.

În același timp, datorită acumulării interne rețede și deficitului comercial, autoritățile thailandeze stimulează investițiile de capital străin în economia țării. Legea investițiilor din 1977 prevede condiții deosebit de favorabile pentru capitalul străin, alit sub forma investițiilor directe, cit și a societăților mixte. În ultimele două decenii s-a dezvoltat mai ritărit industria. În perioada 1972—1976 producția industrială a sporit cu 8,6% pe an, intrând în funcțiune capacități de producție în industriile textile, de asamblare a autovehiculelor, de articole electrice, a hirtiei ș.a. Mai recent au apărut și unități industriale care valorificând forța de muncă relativ numeroasă, produc cu precădere pentru export: componente și calculatoare electronice, ceasuri digitale etc.

România și Thailanda au stabilit și dezvoltat relații comerciale pe baze reciproce avantajoase. Semnarea memorandumului de înțelegere privind înființarea Comisiei mixte de cooperare comercială româno-thailandeză și semnarea la începutul acestei săptămâni a acordului comercial, sînt menite să creeze un cadru favorabil intensificării schimburilor comerciale, a colaborării și cooperării economice, științifice și în alte domenii de interes reciproc.

G. D.

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna august 1978

ÎN LUNA AUGUST a.c. prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de import-export al R.S. România au crescut cu 2,5%. Această creștere a fost determinată, în parte, de scăderea accentuată a cursului dolarului S.U.A. (cu 4,3%) față de principalele valute occidentale.

Prețurile la materii prime și semifabricate industriale au crescut pe ansamblu cu 3,3%. La piei brute de bovine prețurile au sporit cu 10,2%, iar la cauciuc cu 5,8%. La metale creșterea a fost determinată de o intensificare a tranzacțiilor cu caracter speculativ, în special la cositor.

Sporirea interesului de cumpărare și perspectiva de reducere temporară a disponibilităților la unele produse au determinat creșterea prețurilor produselor agroalimentare cu 2%. Creșteri deosebite s-au semnalat la produsele tropicale (+5,6%), o influență deosebită avînd-o condițiile meteorologice nefavorabile din Brazilia, care au afectat plantațiile de cafea. Sporirea volumului achizițiilor de ulei de floarea soarelui a determinat creșterea prețurilor la semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale cu 3,8%. Prețurile cerealelor au scăzut cu 0,1% în perspectiva obținerii unor recolte favorabile în principalele zone producătoare ale lumii.

În cadrul grupei combustibili, prețurile au crescut la cărbuni și cocs cu 3%, iar la produse petroliere cu

INDICILE SINTEC I.E.M. 1976-1977 SI IN AUGUST 1978

Categoriya de produse	Anul	1976-1977	
		Indici anuali	Iulie August
INDICE GENERAL	1976	226,2	231,0
	1977	230,1	228,5
	1978		251,8 ^{a)}
1. Produse alimentare	1976	180,8	185,3
	1977	180,7	172,4
	1978		186,5 ^{a)}
- cereale	1976	198,3	216,3
	1977	191,6	146,6
	1978		182,8
- sem.ol., prod. deriv., graa. anim. și veg.	1976	168,7	173,1
	1977	189,1	172,5
	1978		198,9
- animale, carne și prod. anim.	1976	152,8	142,8
	1977	158,7	154,9
	1978		173,3 ^{a)}
- zahăr și produse tropicale	1976	245,5	262,3
	1977	263,3	268,4
	1978		308,7
2. Combustibili	1976	366,7	361,1
	1977	398,4	402,1
	1978		426,9
- cărbuni și cocs	1976	265,5	259,9
	1977	289,1	292,9
	1978		346,7
- țitei	1976	496,7	494,6
	1977	553,9	557,2
	1978		547,0
- produse petroliere	1976	408,4	402,5
	1977	439,1	442,8
	1978		454,7
3. Materii prime industriale	1976	201,9	209,7
	1977	199,2	198,4
	1978		228,5 ^{a)}
- minereuri	1976	164,9	169,5
	1977	189,4	150,8
	1978		134,7 ^{a)}
- metale	1976	194,8	203,1
	1977	192,1	191,8
	1978		227,9 ^{a)}
- cauciuc	1976	219,5	224,6
	1977	231,0	218,9
	1978		277,8
- lemn și prod. din lemn	1976	222,1	220,8
	1977	227,9	231,8
	1978		250,7 ^{a)}
- fibre anim. și veg.	1976	228,4	260,1
	1977	212,3	203,1
	1978		212,0
- piei	1976	169,8	178,5
	1977	186,6	176,1
	1978		244,0

a) Date provizorii pentru porci vii, miere, hule, cocs de furnal, minereu de fier, oro-mit, minereu de mangan, feromangan, ferossilic, oțel comercial, tablă grosă, tablă nubiție laminată la rece, sîrmă neagră recoaptă, țevi din oțel, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, celuloză, hirtie kraftliner, aută.

10%, datorită în special tendinței de creștere a prețurilor la benzină, sub influența politicii marilor rafinării vest-europene de restringere a ofertei.

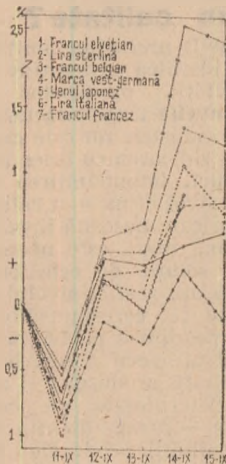
Sectorul conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SAPTĂMÎNA 11—15, IX, 1978 piețele de schimb nu au fost afectate de măsuri menite să influențeze în mod direct evoluția dolarului S.U.A. în raport cu restul valutele occidentale. În aceste condiții, piața valutară a urmărit mai ales știrile privind evoluția reuniunii tripartite asupra Orientului Mijlociu, privite prin prisma relațiilor S.U.A. cu țările arabe exportatoare de petrol într-un moment în care se întrevode o nouă creștere a importurilor americane de țitei din aceste țări. De aceea, dolarul a resimțit la mijlocul săptămîni un șoc datorat reluării pe scară largă a mișcărilor speculative la la baisse.

Francul elvețian, după o deschidere de circa 1.6440 franci/1 dolar, cu aproape 0,7% sub nivelul de referință a înregistrat o depreciere de peste 2,5%. La sfîrșitul intervalului, după ce temporar s-a situat la un nivel de circa 1.5300 franci/1 dolar, moneda elvețiană cota la circa 1.5945 franci/1 dolar. Lira sterlină, sub influența știrii că nu vor avea loc alegeri parlamentare anticipate precum și a realizării unor rezultate bune ale balanței comerciale pe luna august, a înregistrat o evoluție ascendentă alit față de dolar cit și față de alte valute occidentale. După un maxim al intervalului de circa 1.9630 dolari, ea a terminat la un nivel cu 1,2% peste închiderea de referință. Marca vest-germană și francul belgian au urmat o evoluție ascendentă față de dolar terminînd la un curs de aproximativ 1.9835 mărci și respectiv 31,26 franci/1 dolar.

În contrast cu evoluția valutele din sistemul vest-european de fluctuare concertată și a lirei sterline, într-un moment în care discutiile referitoare la preiconizatul sistem monetar vest-european s-au aflat și pe agenda întîni-

rii franco-vest-germane la nivel înalt, francul francez a avut o performanță modestă pe piețele de schimb, înregistrînd în final un regres ușor față de dolar — la circa 4.3650 franci/1 dolar. Lira italiană a continuat o mișcare de depreciere moderată față de dolar, fără a realiza o redresare față de alte valute occidentale mai importante. La închiderea moneda italiană cota la circa 832,40 lire/1 dolar. Yenul japonez nu a înregistrat mișcări de mare amplitudine, maxima intervalului fiind de circa 190 yen/1 dolar. Yenul a terminat la un nivel cu circa 0,65% peste nivelul de referință.

Dobînzile de pe piața eurodepozitelor la șase luni au înregistrat o creștere mai accentuată la eurodolari S.U.A. (la circa 9,4375%) și mai lentă la eurodepozitele în franci elvețieni și mărci vest-germane, care au fost negociate în final la circa 1,075% și respectiv 3,8125%.

Piața aurului, după un început marcat de prețuri de circa 205—206 dolari/uncie, s-a animat în a doua parte a intervalului, cînd au fost reluate presiunile asupra dolarului pe piețele de schimb. Ca urmare, la sfîrșitul săptămîni de la Londra al săptămîni, prețul aurului a fost de 212,15 dolari/uncie.

Paul DUMITRĂC
Gheorghe MUNTEA

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 11—15 IX, luîndu-se ca bază cotele din 8 IX 1977.

Comerțul invizibil — un sfert din comerțul mondial

COMERȚUL „invizibil“ ocupă un loc tot mai vizibil în schimburile internaționale: însumând 245 miliarde dolari, el a ajuns să reprezinte în 1976 un

alăturat în grupa „alte servicii“ s-a majorat în același interval de la 20,9% la 26,1%, mai ales pe seama extinderii serviciilor consultaților.

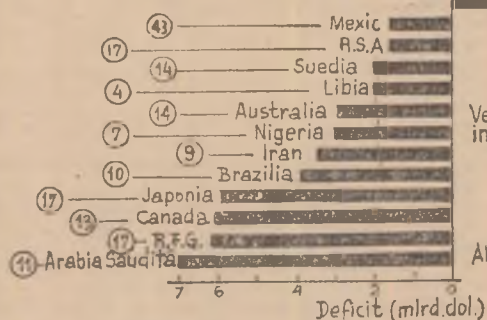
Peste 20% din încasările mondiale de pe urma „invizibilelor“ reveneau, în același an, S.U.A., care sînt și țara cu cel mai mare excedent de balanță la acest capitol (18,2 mlrd. dolari în 1976). Pe locul al doilea sub raportul

amintite au ca obiectiv „promovarea generală a cunoașterii“ în cele mai diferite domenii (în R.F.G., Olanda și Danemarca acest capitol deține peste jumătate din cheltuieli). Inovației tehnologice îi sînt consacrate 24% din cheltuieli, cercetărilor în domeniul științelor sociale 10% (ponderea avînd o tendință de creștere în ultimii ani), iar agriculturii 4%. Reține atenția faptul că pe ansamblul celor nouă țări 22% din cheltuielile guvernamentale de cercetare vizează scopuri militare.

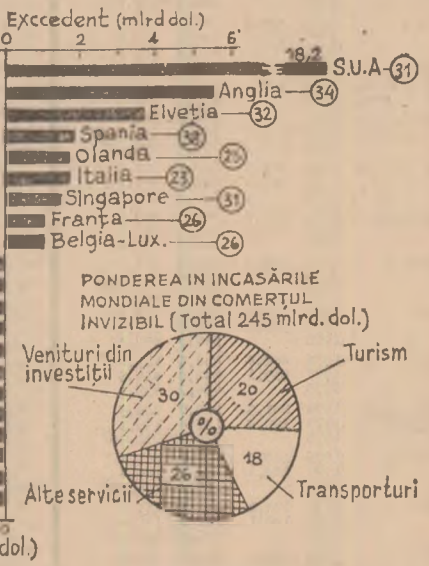
Reflectînd un imperativ al perioadei actuale, 64% din cheltuielile totale de cercetare privesc acum teme legate de producerea, utilizarea rațională și economisirea energiei.

BALANȚA INVIZIBILELOR IN 1976

Cifrele încercuite indică ponderea comerțului invizibil în totalul comerțului exterior (în%)

(după The Economist)

Iugoslavia: realizări și direcții de acțiune

ÎN CADRUL unui interviu acordat revistei *Ekonomska politika* de Veselin Giuranovici, președintele Consiliului Executiv Federal al Iugoslaviei, se arată că orientarea de bază a politicii economice în actualul plan cincinal o constituie dezvoltarea dinamică a țării, în condiții de stabilitate. Rezultatele îndeplinirii primelor două planuri anuale (1976 și 1977) confirmă progresele realizate în afirmarea acestei orientări.

Astfel, produsul social a înregistrat un ritm mediu anual de creștere de 5,8%, producția industrială — de 6,3%, cea agricolă — de 5%, volumul investițiilor — de 9%. În ultimii doi ani ritmul de creștere a prețurilor cu amănuntul la bunuri și servicii a fost redus (în medie) la circa 11%, respectiv de două ori mai scăzut decît în primii doi ani ai cincinalului precedent. Creșterea producției agricole a permis sporirea gradului de satisfacere din resurse interne a necesarului de produse alimentare pentru populație și reducerea importului de produse agricole.

Printre principalele direcții de acțiune pe planul dezvoltării economico-sociale a Iugoslaviei în perioada următoare figurează reducerea deficitului balanței de plăți externe, realizarea unui raport mai armonios între veniturile reale ale populației și consumul său, precum și consolidarea bazei materiale a muncii asociate.

sfert din comerțul mondial. Pe ansamblu, cea mai importantă categorie de „invizibile“ o reprezintă veniturile din investiții, chiar dacă ponderea lor s-a redus de la 34,7% în 1974 la 30,1% doi ani mai tîrziu. În schimb, ponderea invizibilelor incluse în graficul

încasărilor se situează R.F.G. (care are totuși un deficit de 6,7 mlrd. dolari), urmată de Anglia, care rămîne singura țară înregistrînd un excedent la fiecare din cele patru grupe de servicii prezentate în grafic.

R. P. Mongolă: repere ale drumului parcurs

FĂCÎND recent, cu ocazia aniversării a 57 de ani de la victoria revoluției populare, un bilanț al drumului parcurs de economia R.P. Mongole în anii puterii populare, presa din această țară arată că venitul național produs în anul 1940 este realizat în prezent în decurs de o lună și jumătate, producția industrială din 1940 — în cincisprezece zile, în timp ce producția agricolă s-a dublat în aceeași perioadă.

Dintr-o țară înapoiată, a cărei populație trăia în majoritatea sa covârșitoare în condițiile unei economii naturale, R.P. Mongolă s-a transformat într-un stat socialist cu o economie în continuă dezvoltare. Despre schimbarea condițiilor de viață ale poporului mongol vorbește faptul că venitul național raportat pe locuitor a crescut cu 168% în ultimul deceniu, volumul desfacerilor în comerțul cu amănuntul a sporit de 14,2 ori din anul 1940, iar suprafața utilă totală a locuințelor date în folosință populației a însumat în ultimii cincisprezece ani 1,5 milioane m.p.

Priorități în finanțarea cercetării

IMPORTANT RESORT al creșterii economice, cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare ale țărilor Pieței comune sînt finanțate în proporție de 50% de către

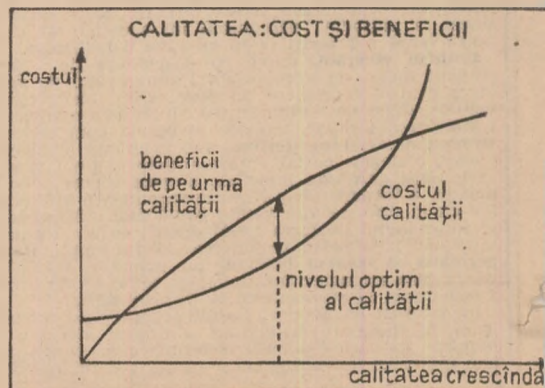
autoritățile naționale centrale, relevă un studiu al Biroului de statistică al acestei organizații acoperind perioada 1970—1977 și citat de buletinul *Euroforum*. Restul de 50% este finanțat de autoritățile regionale, întreprinderile publice și sectorul particular, cheltuielile respective fiind mai strîns legate de nevoile imediate ale producției.

Alocațiile guvernamentale pentru cercetare-dezvoltare au sporit în intervalul amintit, în termeni reali, cu 3,2% pe an. Pe ansamblul celor nouă țări, 38% din cheltuielile guvernamentale

Pînă unde sa investim în calitate?

ANALIZÎND problema limitelor pînă la care se justifică investițiile în ridicarea calității produselor, revista *L'Usine Nouvelle* trage concluzia că, în general, în industrie nu este cazul să se urmărească ridicarea cu orice preț a calității. Întrucît îmbunătățirea — de la un anumit nivel atins — a calității produselor fabricate necesită investiții specifice tot mai mari, este necesar să se găsească o soluție de echilibru. După cum rezultă din grafic, nivelul optim al calității este cel corespunzător deschiderii maxime dintre curba care reprezintă costul atingerii nivelurilor succesive ale calității produselor și curba beneficiilor determinate de respectivele calități. Dar — atrage atenția revista — problema calității produselor nu poate fi rezolvată printr-un simplu calcul al rentabilității; este vorba aici și de aspecte mai complexe și mai subtile, ca

cele legate de prestigiul întreprinderii, al mărcii sale de fabrică, de pătrunderea și menținerea pe piețele internaționale ca și de unele exigențe și restricții ce vin din alte domenii: economie de energie, de materii prime, de produse importate etc.

GLOSAR

Clauza aur

Intre clauzele asiguratoare (denumite si clauze de consolidare valutara), care se inscriu in contractele economice pentru prevenirea sau reducerea riscului decurgind din fluctuatia cursurilor valutare, se citeaza si clauza aur. Multa vreme, aceasta clauza a servit la apararea impotriva riscului de devalorizare sau revalorizare a monedei de contract, deci de modificare a continutului metalic legal al monedei. Astfel, in cazul in care in perioada de la contractare pina la termenul de plata, dolarul s-ar fi devalorizat, sa admitem, cu 10%, debitorul in dolari care acceptase clauza aur trebuia sa achite o suma in dolari corespunzator mai mare decit cea prevazuta in contract. Invers, in cadrul unei revalorizari cu 10%, suma de plata ar fi fost corespunzator mai mica.

Utilizarea clauzei aur, in contracte, s-a restrins pina la renuntarea totala la ea in urma crizei monetare actuale, care a dus in principalele state occidentale, la abandonarea definitiei in aur, a monedelor nationale. Trecind la flotarea cursurilor valutare, in cadrul careia cursurile se formeaza liber pe piata, rostul practic al unei definitii oficiale, fixe, in aur a monedei a dispărut si, odata cu el, aplicabilitatea clauzei aur.

In ultimele luni s-a produs insa o evolutie care ar putea sa duca la o revenire la clauza aur. La sfirsitul anului trecut, Congresul Statelor Unite a anulat prohibirea introducerii acestei clauze in contracte. Aceasta masura ar pareca lipsita de sens, din momentul in care este stiut ca nici dolarul S.U.A. si niciuna dintre celelalte monede occidentale nu s-au inapoiat la definitia lor in aur. Mai mult inca: prin statutul Fondului Monetar International, intrat in vigoare la 1 aprilie a.c., utilizarea aurului ca etalon monetar a fost interzisa. Potrivit acestui statut, aurul nu mai poate fi numitor comun al valorilor paritare ale monedelor. Ca urmare, monedele nu mai pot fi devalorizate sau revalorizate in functie de aur, ca pe vremea cind erau definite printr-o cantitate de aur. Implicit, clauza aur, nu mai apara pe contractanti impotriva riscului de modificare a continutului metalic legal al monedelor, acest risc fiind azi inexistent.

In aceste conditii, revenirea la clauza aur, nu are sens decit daca i se confera un alt continut decit cel anterior, adica daca clauza nu mai este legata de valorile paritare in aur ale monedelor. Un asemenea continut ar fi, de exemplu, urmatorul: (a) se stabileste pretul de contract (1 000) intr-o moneda convenita (x); (b) se consenmeaza ca la data incheierii contractului, pretul de piata al unei uncii de aur exprimat in moneda de contract era de 10 x, astfel incit echivalentul era de 100 uncii de aur; (c) la termenul de plata, pretul uncii de aur este de 11 x; ca urmare, debitorul care a acceptat clauza aur va avea de platit echivalentul in x al cantitatii de 100 de uncii, adica 1 100 x. Clauza aur a asigurat deci pe creditor, in exemplul luat, impotriva fluctuatii valorice a monedei de contract, aceasta fluctuatie masurindu-se in functie de aur.

Revenirea la clauza aur in aceasta forma se datoreste libertatii tranzactiilor cu la pretul pietei, instaurata in urma demonetizarii aurului. In prezent, in tarile care nu au adoptat restrictii privitoare la circulatia aurului, atit autoritatile monetare, cit si intreprinderile sau persoanele particulare pot vinde si cumpara aur la pretul pietei.

Avind insa in vedere ca atit pretul aurului, cit si cursul valutarei, fluctueaza liber pe piata si intr-o oarecare masura independent de rata inflatiei din tara respectiva, clauza aur inscrisa in contracte cu noul ei continut, nu scuteste partile de un anumit risc.

C. K.

Longevitatea produselor

Ioan Alexandru, Ploiesti
- Una din explicatiile aptului ca, in numeroase tari, exista putine date

privind durata medie de viata a bunurilor de consum de folosinta indelungata este faptul ca pina acum citiva ani (adica inainte de majorarea sensibila a pretului unor materii prime si combustibili), durata vietii intra mai putin decit alte elemente (de pilda pretul) in calculul producatorilor, ca de altfel si ale utiliza-

torilor. O alta explicatie o constituie si aceea ca o serie de articole, ca de exemplu congelatorul sau masina de spalat vase, au aparut prea de curind pe piata pentru a se putea obtine o imagine concludenta a duratei lor medii de viata (prea multe aparate din prima generatie sint inca in functiune). Exista totusi date pentru unele produse despre care nu se mai poate spune ca sint noutati. Astfel, cercetari efectuate in Franta constata ca in aceasta tara durata medie de viata a unui frigider a fost si se mentine la 14 ani, a unui televizor albnegru la 10 ani si jumătate, iar a unei masini de spalat rufe la 12 ani. Studiile intreprinse releva in acelasi timp ca pina nu de mult, durata de viata a anumitor bunuri de consum de folosinta indelungata a fost diminuată in mod deliberat, prin reducerea durabilitatii produselor, scumpirea cheltuielilor de intretinere, dar si prin incitarea consumatorilor de a le inlocui mai des, supunandu-i in acest scop unui veritabil bombardament publicitar. Gama larga a procedurilor utilizate in directia „efemerizarii” produselor a fost denuntata de americanul Vance Packard, in cartea sa „Arta risipei”, cu peste 15 ani in urma.

O serie de cercetari demonstreaza pe de alta parte ca diferite imbunatatiri aduse unor produse inca din faza de concepie le-ar putea prelunge durata de viata cu 25 la sută si chiar mai mult, in conditiile unei scumpiri nu mai mari de 10 la sută. ceea ce pe ansamblu ar aduce o importanta economica.

Raportul anual al F.M.I.

Georghe Hoanca, Baile Herculane — Raportul anual al Fondului Monetar International apare in fiecare toamna in preajma reuniunii anuale a acestei organizatii — care numara acum 134 tari membre — si cuprinde intotdeauna un prim capitol consacrat evolutiei recente a economiei mondiale, in ansamblul ei si pe principalele grupuri de tari. Raportul din acest an analizeaza situatia de dupa „cea mai severa recesiune din ultimele patru decenii” din economia capitalistă, cea din 1974—1975. Celelalte capitole se refera la tendintele din sistemul monetar international si la activitatile F.M.I. in anul financiar incheiat la 30 aprilie.

Carburanti

Sandi Patrascu, Urleti —

1) Una dintre tarile care utilizeaza in prezent pe scara larga alcoolul etilic drept carburant pentru autovehicule, in amestec cu benzina sau motorina, este Brazilia. In aceasta tara se apreciaza ca alcoolul etilic (obtinut in primul rind din trestie de zahar) ar putea inlocui un sfert din petrolul necesar in 1985. In alte tari alcoolul etilic se obtine din porumb.

2) Una din consecintele deprecierei din ultimele luni a dolarului este sporirea numarului turistilor straini in S.U.A. Date recente lasa sa se intrezeasca incasari record, de peste 9 miliarde dolari, de natura sa transforme in excedentara balanta americana a turismului international, pina acum cronic deficitara.

Clubul de la Roma

Virginia Roadevin, Dragasani — Clubul de la Roma a fost creat in anul 1968, membrii sai provenind astazi din 25 de tari. Inițiator al dezbaterii unora din problemele globale ale omenirii, Clubul a publicat de-a lungul existentei sale mai multe rapoarte, in jurul carora s-au purtat vii discutii. In aceasta toamna Clubul urmeaza sa publice un studiu consacrat problemei energiei pe plan mondial, coordonat de Thierry de Montbrial (Franta). „Noi nu sintem nici optimisti, in sensul ca am crede ca lumea o poate scoate la capat oricum si ca nu trebuie sa intreprindem nimic, nici pesimisti in sensul ca am crede ca nu se poate face nimic”, afirma presedintele Clubului, referindu-se la acuzația de pesimism exagerat adresata acestei asociatii.

Comert internațional

Dorel Razorea, Arad — 1) Asociatia centrelor comerciale internationale aniverseaza in acest an un deceniu de existenta, din ea facind parte in prezent 24 de tari. Totodata, a crescut numarul centrelor comerciale internationale: de la 2, in 1968, la 18 in functiune in lumea intregă in prezent, alte 32 de centre fiind in constructie sau planificate a

fi construite. In ceea ce priveste tarile socialiste, un centru comercial international functioneaza la Varsovia, altul urmeaza sa fie dat in curind in functiune in capitala R.D. Germane — Berlin, un centru similar fiind in constructie la Moscova.

Cea de-a noua adunare generala a Asociatiei centrelor comerciale internationale, desfasurata la inceputul lunii iulie la New York, a dezbaturat un cerc larg de probleme, care functionarea si construirea de noi centre comerciale internationale, schimbul de informatii tehnico-stiintifice si economice intre ele, organizarea unor simpozioane si conferinte de afaceri.

2) Va sugeram consultarea unui anuar statistic.

Monede de rezervă

Aftenie Bostan, Tulcea — Dezvoltarea inegală a țărilor industrializate din Occident in perioada postbelică este ilustrată, intre altele, de evoluția raporturilor de schimb dintre marca vest-germană și dolarul S.U.A. In 1949 cursul monedei vest-germane era fixat la 4,20 mărci/1 dolar. Două revalorizări ale monedei R.F.G., in 1961 și 1969, întăresc acest curs la 4 mărci și respectiv 3,66 mărci/1 dolar, pentru ca in 1971, devalorizarea dolarului să duca la cursul la 3,22 mărci/1 dolar. In februarie 1973, o nouă devalorizare a dolarului transformă cursul in 2,90 mărci/1 dolar; in același timp marca incepe să flozeze liber față de dolar, atingind la 9 iulie 1973 nivelul record de reprezentare față de dolar de 2,28 mărci. In 1978 marca vest-germană cotează pentru prima dată sub 2 mărci pentru un dolar (1,99 mărci la 1 martie a.c.).

Evoluția mai favorabilă a economiei R.F.G. in raport cu cea a altor țări capitaliste dezvoltate și-a găsit expresia, intre altele, atit in ascensiunea R.F.G. pe locul doi in ierarhia marilor exportatori mondiali, cit și in ritmul relativ mai lent al inflatiei din această țară (ritmul actual, de 2,7%, corespunde mediei anuale a acestuia din ultimele trei decenii). Ca urmare, astăzi peste 7% din totalul rezervelor monetare ale țărilor lumii sint constituite din mărci vest-germane, pondere care situează moneda R.F.G. pe locul doi ca importantă, după dolar, intre monedele de rezervă. In schimb, lira sterlină, cindva principala moneda de rezervă pe plan international, și-a văzut redusă ponderea de la 9% din totalul rezervelor in 1970 la numai 1,5% in prezent.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării
Economice și Sociale, Institutul Central de
Cercetări Economice

SUMARUL NR. 38 DIN 22 SEPTEMBRIE
1978

— Noul an de învățămînt sub
semnul realizării saltului la o
nouă calitate (N. Ionescu) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cercetarea științifică și dezvolta-
rea tehnologică în industria
chimică (Aurel Groapă) 2

— Realizarea producției nete prin
valorificarea superioară a resur-
selor interne (L. Țintea) 4

— Exigență sporită în fundamenta-
rea economică a investițiilor
(Aurelian Ionescu, Dan Zamfirescu,
Gheorghe Păun) 6

— Forme moderne de comerț. Ca-
sele de comenzi : eficiență econo-
mică, aprovizionare operativă și
comodă a populației (N. Lisandru) 8

— Perfecționarea mecanismului eco-
nomico-financiar
● Metodologia de calcul a valo-
rii producției nete în transpor-
turi (Alexandru Radocea) 10

● Un model de planificare fi-
nanciară operativă (Ion Stancu) 11

— Cititorii au cuvîntul 14

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Aspecte ale fundamentării deci-
ziilor de inovare a produselor și
tehnologiilor (Constantin Samoilă) 15

TEORII — IDEI

— Considerații privind conceptul și
conținutul autoconducerii întreprinderii (I) (dr. Ovidiu Nicolescu) 17

— Procesul circular activ. Un sistem
de indicatori pentru caracterizarea
valorificării resurselor secundare
(II) dr. Mihai Capătă, D. Bivolaru,
S. Dinculescu, A. Filipidescu,
M. Marin, I. Năstăsioiu) 19

— Școli ● curente ● economiști.
În gândirea economică occiden-
tală, deruta continuă (I) (dr. Ioan
Cristescu) 22

— În sprijinul caracterizării statistice
a economiei naționale (conf. dr.
Valentin Nicolae) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Expunerea tovarășului NICOLAE
CEAUȘESCU — idei în acțiune
● Întărirea rolului O.N.U. în rezol-
varea democratică, pe cale
pașnică, a problemelor lumii
contemporane (Nicolae Chilie) 25

● Înlăturarea obstacolelor din
calea schimburilor internaționale
— necesitate de stringență actua-
litate (dr. Șerban Andrei, dr.
Aurel Ghibuțiu) 27

— Tendințe — conjuncturi 29

— Meteorologia 30

— Curer 31

ÎN SUPLIMENTUL ACESTUI NU-
MĂR : Relații valutare-financi-
ciare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— The new school year under the
sign of realizing the leap to-
ward a new quality (N. Ione-
scu) 1

— Scientific research and tech-
nological development in the
chemical industry (Aurel
Groapă) 2

— Modern forms of trade. Trade
by delivery to order : economic
efficiency, prompt and con-
venient supplies to the popu-
lation (N. Lisandru) 8

— Aspects of the substantiation
of decisions concerning the re-
newal of products and techno-
logies (Constantin Samoilă) 15

— Considerations concerning the
concept and content of enter-
prise self-management (dr.
Ovidiu Nicolescu) 17

— The circular active process. A
system of indicators for cha-
racterizing the turning-to-
account of secondary resources
(I) (Dr. Mihai Capătă, D. Bi-
volaru, S. Dinculescu, A. Fili-
pidescu, M. Marin, I. Năstă-
sciu) 19

— Schools — currents — econo-
mists. Western economic
thought in a continued state
of confusion (I) (Dr. Ioan Cri-
stescu) 22

— The strengthening of the Unit-
ed Nations' role in the demo-
cratic, peaceful solving of the
problems of the contemporary
world (Nicolae Chilie) 25

— Removal of the obstacles
standing in the way of inter-
national exchanges — an ur-
gent necessity (Dr. Șerban
Andrei, Dr. Aurel Ghibuțiu) 27

DANS LE NUMERO

— La nouvelle année d'études
sous le signe de la réalisation
du saut vers une nouvelle qua-
lité (N. Ionescu) 1

— La recherche scientifique et le
développement technologique
dans l'industrie chimique
(Aurel Groapă) 2

— Des formes modernes de com-
merce. Les livraisons à domi-
cile : efficacité économique,
approvisionnement opératif et
commode de la population
(N. Lisandru) 8

— Aspects de la documentation
des décisions de renouveler les
produits et les technologies
(Constantin Samoilă) 15

— Considérations regardant le
concept et le contenu de
l'autogestion de l'entreprise (I)
(dr. Ovidiu Nicolescu) 17

— Le processus circulaire actif.
Un système d'indicateurs pour
caractériser la mise en valeur
des ressources secondaires (II)
(dr. Mihai Capătă, D. Bivolaru,
S. Dinculescu, A. Filipidescu,
M. Marin, I. Năstăsioiu) 19

— Ecoles — courants — econo-
mistes. La déroute continue
de la pensée économique occi-
dentale (I) (dr. Ioan Cri-
stescu) 22

— L'accroissement du rôle de
l'O.N.U. dans la solution dé-
mocratique, par voie pacifique,
des problèmes du monde con-
temporain (Nicolae Chilie) 25

— La suppression des obstacles
dans la voie des échanges in-
ternationaux — nécessité d'une
impérieuse actualité (dr. Șer-
ban Andrei, dr. Aurel Ghibu-
țiu) 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новый учебный год, под знаком
осуществления скачка к новому
качеству (Н. Ионеску) 1

— Научное исследование и техно-
логическое развитие в химиче-
ской промышленности (Аурел
Гроапă) 2

— Современные формы торговли.
Дома заказов: экономическая эф-
фективность, оперативное и
удобное снабжение населения
(Н. Лисандру) 8

— Аспекты обосновывания решений
по обновлению изделий и техно-
логии (Константин Самоилă) 15

— Соображения относительно поня-
тия и содержания самоуправле-
ния предприятия (I) (др. Овидиу
Николеску) 17

— Активный циркулярный процесс.
Система показателей для харак-
теристики освоения вторич-
ных ресурсов (др. Михай Капăта,
Д. Биволару, С. Динкулеску, А.
Филипидеску, М. Марин, И.
Нăстăсioiu) 19

— Школы, течения, экономисты. В
западном экономическом мысле-
нии замешательство продолжа-
ется (I) (др. Иоан Кристеску) 22

— Укрепление роли ООН в демо-
кратическом, мирном решении
проблем современного мира
(Николэ Чилие) 25

— Устранение преград стоящих в
пути международных обменов —
срочная необходимость совре-
менности (др. Шербан Андрей,
др. Аурел Гибуțiu) 27

Redacția și administrația : Calca Dorobanților nr. 11-25, 71131 București,
telefon 121969. Cont I.S.I.A.P. nr. 6151.301.52 B.N.R.S.R. — Birou sect. 1
București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scintelă”.

Abonamentele se încheie la oficiile postale, factorii postali și difuzorii
voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (in-
clusiv suplimentul săptămânal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei
anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional,
elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen
limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de
abonare.

UN PRIETEN NEDESPĂRȚIT — TELEVIZORUL „SPORT“

În concediu și în excursie, la munte sau la mare, televizoarele portabile „SPORT“, complet tranzistorizate, adaptabile la tensiunea de 220 V și 12 V de la acumulatorul turismului dv., vă oferă posibilitatea să vizionați în condiții optime cele mai diverse emisiuni — filme, concerte, piese de teatru, spectacole de operă, transmisiuni sportive ș.a.

La magazinele COMERȚULUI DE STAT vă puteți procura foarte avantajos televizorul „SPORT“ la prețul de 2 870 lei și cu plata în 24 rate lunare, prima rată constituind și avansul în sumă de 120 lei.

Autobaza TRANSCHIM transportă cu mijloace auto specializate produse chimice lichide, pulverulente și preambalate în regim de temperatură controlată

**M. I. Ch. — I. A. D. P. C. T. M. S.
AUTOBAZA TRANSCHIM
CALEA VITAN 112-114, Sector 4,
București 74351, telex 10649,
telefon 215994-216078**

